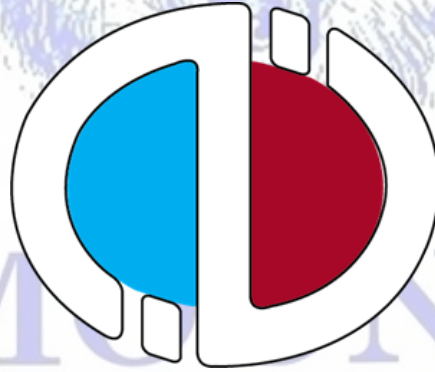

YENİLENEN
SİSTEME
GÖRE!

HUK101U HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW

ÜNİTE ÖZETİ
SORU-CEVAP
ARA SINAV
FİNAL
ONLİNE DÖNEMDE NELER
SORULDU?

SKYMOONPDF

ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW...

“DERS GEÇMENİN EN KOLAY YOLU”

SINCE 2020

ÜNİTE 1: SOSYAL DÜZEN KURALLARI VE HUKUK

SOSYAL DÜZEN VE KURALLAR

İnsan, yaşamını sürdürdüğü çevrede diğer insanlarla ve kurumlarla birçok ilişkiye girer. Bu ilişkiler sosyal ilişki olarak adlandırılmaktadır. Bu sosyal ilişkilerin tâbi olduğu düzen ise, sosyal düzen olarak ifade edilmektedir.

Sosyal düzenin herkese yüklediği bazı yükümlülükler ve bazı ödevler vardır. Sosyal düzen içinde, belirtilen ödev ve yükümlere uymamak beraberinde birçok sorunu getirir. Zira sosyal düzen, belli bir ahengi sağlamak için birtakım emir ve yasaklar getirmektedir. Sosyal düzen içinde yaşayan insanların ödevleri, hak ve yetkilerini düzenleyen kurallara sosyal düzen kuralları denilmektedir.

Sosyal düzen kurallarının belirli özellikleri bulunmaktadır. Öncelikle bu kurallar genel nitelik taşır yani ayırimsız herkese uygulanır. İkincisi sürekli yani bu kurallar çok uzun zamandır ve aralıksız bir biçimde uygulanmaktadır. Üçüncüsü, bunlar yaptırımlı kurallardır.

Sosyal düzen kuralları zaman içinde değişim gösterebilirler, hatta bölgeden bölgeye, ülkeden ülkeye dahi farklılaşabilirler. Bir sosyal düzen kuralının zamanla ortadan kalması da söz konusu olabilir. Öte yandan, bir davranış aynı zamanda birden çok sosyal düzen kuralını ihlal edebilir. Örneğin, aynı olay hem ahlak, hem din ve hem de hukuk kurallarına aykırı olabilir.

SOSYAL DÜZEN KURALLARININ TÜRLERİ

Genel kabul gören bir yaklaşıma göre sosyal düzen kuralları; din kuralları, ahlak kuralları, görgü kuralları ve hukuk kuralları şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Din Kuralları

Din kuralları Tanrı ile insanlar arasındaki ilişkileri düzenleyen, Tanrı'nın emir ve yasaklarını içeren kurallar bütünüdür. Din kurallarının dayanağı olan Kutsal kitaplar; kişi, Tanrı ve öbür dünya gibi uhrevi ilişkilerin yanında sosyal yaşamı da düzenlemekte ve bu durumda din kuralları hukuk kuralı niteliğine bürünmektedir. Din kuralları Tanrı buyruğu olduğu için dogmatik ve statiktir. Din kurallarına uyulmadığı takdirde kişinin günah işleyeceği, Tanrı tarafından cezalandırılacağına inanılır.

Laikleşme hareketi (özellikle Avrupa'da yaşanan Reform hareketi) saf din kurallarının toplumsal yaşamdaki etkisini azaltmıştır. Din kuralları kişinin uhrevi (öbür dünya ve tanrıyla olan) ilişkilerini ilgilendiren alanla sınırlı kalmış; sosyal yaşamda eski önemini yitirmiştir. Bugün için laikliği benimsemiş ülkelerde din kurallarına uymamanın yaptırımı manevidir. Bu tür toplumlarda bir din kuralına uyulmaması hâlinde eğer kişiye maddi bir yaptırım uygulanabiliyorsa, bunun sebebi uyulmayan din kuralının aynı zamanda hukukça

benimsenmesi yani hukuk kuralı hâline gelmesidir.

Ahlak Kuralları

Ahlak kuralları iyilik-kötülük, doğruluk-yanlışlık gibi çeşitli konulardaki değer yargılarıdır.

Ahlak kurallarının iki yönü bulunmaktadır:

- NESNEL (OBJEKTİF, SOSYAL): Ahlak insanın diğer bireylere karşı olan ödevleri ile ilgilidir.
- ÖZNEL (SUBJEKTİF): Ahlak kişinin kendi şahsı ve iç dünyasına karşı ödevlerini ifade etmektedir.

Ahlak zamana, yere, topluma karşı değişir. Ahlak kurallarına uymama hâlinde karşılaşılan yaptırımlar manevidir. Buna karşılık, bir ahlak kuralı hukuk tarafından benimsenmişse o ahlak kuralına uymamak aynı zamanda hukuk kuralının da ihlali anlamına geleceği için, maddi yaptırım söz konusu olabilir. Ahlak kuralları kişilere yükümlülükler getirirken hukuk kuralları hem yükümlülük hem de yetki verebilir.

Görgü (Nezaket Kuralları)

Toplumsal düzen, görgü kuralları olarak adlandırılan ve tavırlar, yöntemler ve hareket biçimlerinden oluşan bazı davranış kalıplarına gündelik ilişkilerde uyulmasını gerektirir. Görgü kuralları bölgesel ve yöresel olabilir. Görgü kuralları yazılı değildir, aktararak günümüze ulaşmıştır. Görgü kurallarına uymamanın yaptırımı manevidir.

Hukuk Kuralları

Hukuk kuralları toplum hayatında kişilerin birbirleriyle ve toplumla olan ilişkilerini düzenleyen ve uyulması kamu gücüyle yani maddi yaptırımla desteklenmiş sosyal kurallardır. Hukuk kuralları, belirli bir toplumsal-kültürel çevre içinde şekillense de bu kuralları yapan irade, siyasal iktidarın/devletin iradesidir.

Hukuk kurallarının temel özellikleri genel ve soyut olması, emir ve yaptırım içermesidir. Hukuk kurallarını diğer sosyal düzen kurallarından ayıran en önemli özellik yaptırımının maddi olması, yani kuralların devletin zorlayıcı gücüyle desteklenmiş olmasıdır.

HUKUK KURALLARININ SOSYAL DÜZEN KURALLARI İÇİNDEKİ YERİ

Genel bir değerlendirme yapıldığında açık veya üstü kapalı biçimde olsun; her hukuk kuralının üç ögesi bulunur. Bunlar;

- Konu,
- İrade (emir) ve
- Yaptırımdır.

Hukuk kuralının konusu, kişilerin dışarıya yansıyan ilişkileri; eylem ve işlemlerdir. İrade; kanun koyucunun yapılmasını uygun bulduğu ya da yasakladığı davranışa ilişkin iradesini ifade eder. Hukuk kuralının üçüncü ögesi yaptırım ise, maddi bir nitelik taşır.

Hukuk kuralları genel, soyut, sürekli ve yaptırıma bağlı kurallardır. Hukuk kuralları soyuttur; aynı

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

nitelikteki tüm toplumsal olaylara uygulanırlar. Hukuk kuralları geneldir; aynı durumda bulunan tüm kişileri ve aynı vasıftaki tüm olayları kapsamaktadır. Hukuk kuralları süreklidir; yürürlükten kaldırılmadıkları sürece, sürekli olarak uygulanmaktadır. Hukuk kuralları bağlayıcıdır; bu bağlayıcılığa aykırı hareket edilmesi hâlinde maddi yaptırım ortaya çıkmaktadır. Hukuk kuralları, diğer sosyal düzen kurallarından tamamen bağımsız değildir. Tüm sosyal kurallar hemen hemen aynı konuları, yani sosyal hayatı düzenler. Tüm kuralların kesiştiği ortak bir alan bulunduğu gibi, diğerleriyle kesişmeyen, kurallara özgü alanlarla da karşılaşmak mümkündür. Hemen bütün kurallar genel, sürekli, soyut ve caydırıcı nitelik taşır. Bu bakımdan, yaptırım ögesi hariç, hukuk kuralları ile diğer sosyal düzen kuralları arasındaki ayrımlar konusunda kesin ölçütler getirmek mümkün değildir. Hukuk kuralları ile diğer sosyal kuralları birbirinden ayırmada en sağlam ölçüt yaptırımın niteliğidir. Diğer sosyal kuralların yaptırımı manevi nitelik taşırken hukuk kurallarının yaptırımı maddidir. Hukukun temelini, idealini ve son amacını adalet kavramı oluşturur. Aristo adaleti ikiye ayırmaktadır.

- Aristo'ya göre, insanların şahsi ve özel durumlarına bakılmaksızın aynı işleme tâbi tutulmasına denkleştirici adalet denir. Denkleştirici adalet mutlak, aritmetik bir eşitliği ifade eder.
- Buna karşılık değerlerin dağıtılmasında herkesin yeteneğine ve toplumdaki durumuna göre pay almasında dağıtıcı adalet düşüncesi yer alır.

HUKUKTA YAPTIRIM

Yaptırımın tarihçesi incelendiğinde ilk aşamanın kişisel öç olduğu görülür. "Sana zarar verene sen de zarar ver" ifadesiyle açıklanabilecek kişisel öç, nesnel olmaması sebebiyle önemli zararlara yol açmış, zarar verenin yakınlarına da yansması olasılığı yüzünden terk edilmiştir.

Yaptırımın ikinci aşamasında kısas uygulamaları dikkati çekmektedir. "Göze göz diş diş" şeklinde ifade edilebilecek kısas uygulamalarının yarattığı sakıncalar toplumları başka yaptırımlar aramaya yöneltmiştir.

Kisas uygulamalarının sakıncalarını bertaraf etmek için ise uzlaşma ve hakeme başvurma gibi yöntemler benimsenmiş; hakemin belirlediği tazminatın ödenmemesi durumunda ise yine kısas uygulamasına olanak tanınmıştır.

Tüm bu yaptırımların sakıncaları, toplumun düzenini sağlamadaki yetersizlikleri, insanlığı yeni arayışlara itmiş ve modern hukuk sistemlerinin ortaya çıkışı ile yaptırım uygulama yetkisi devletin tekeline geçmiştir. Böylece yaptırım kamusallaşarak bugünkü niteliğini almıştır. Hatta bugün için yaptırım uygulama tekelinin devlete ait

olması çağdaş hukukun ayırıcı özelliği olarak görülmektedir.

Hukuki yaptırımlar;

- Ceza,
- Cebri icra,
- Tazminat,
- Geçersizlik ve
- İptal olmak üzere beş kategoride incelenebilir.

Yaptırımın türü, ilgili hukuk alanı, ihlal edilen hukuk kuralı, ihlalin niteliği ve etkilerine göre belirlenmektedir. Tek bir hukuka aykırı eylemden birden fazla yaptırım türü aynı anda ortaya çıkabilir.

Ceza

Suçun işlenmesini önlemek, suç işlenmesiyle bozulan toplumsal düzeni kurmak ve suçluyu ıslah etmek amacıyla ceza yaptırımına başvurulmaktadır. Türk Ceza Kanunu'na göre cezalar;

- Hapis ve
- Adli para cezaları olmak, üzere ikiye ayrılır.

Hapis cezaları ise;

- Ağırlaştırılmış müebbet hapis,
- Müebbet hapis ve
- Süreli hapis cezaları şeklinde üç grupta düzenlenmiştir.

Adli para cezası belli bir miktar paranın hükümlü tarafından hazineye ödenmesi niteliğini taşır.

Ceza Kanunu'nda düzenlenen cezalar yanında bir de disiplin hukuku cezaları vardır. Disiplin cezaları arasında uyarma, kınama, aylıktan kesme, geçici uzaklaştırma, ihraç ve benzerleri sayılabilir. Disiplin cezaları ancak belli statülerde bulunan kişilere uygulanabilen yaptırım olması sebebiyle genel cezalardan ayrılır.

Cebri İcra

Cebri icra, bir borç ilişkisinde borcunu kendi rızasıyla yerine getirmeyen borçlunun devlet gücü aracılığıyla bu borcunu yerine getirmesini sağlayan bir yaptırımdır.

Tazminat

Tazminat bir kimsenin hukuka aykırılık oluşturan kusurlu bir davranışı sonucu başkasına verdiği zararın o kişiye ödettirilmesidir. Tazminata konu zarar maddi ya da manevi olabilir.

Geçersizlik

Hukuka aykırı bir şekilde yapılan hukuki işleme uygulanan yaptırım geçersizlik yani hükümsüzlüktür. Özel hukukta görülen geçersizlik yaptırımının türleri arasında yokluk ve butlan (mutlak, kısmi ve nispi butlan), tek taraflı bağlamazlık, ileri sürülemezlik sayılabilir.

YOKLUK

Yoklukta hukuki işlem kanunun öngördüğü kurucu unsurlardan en az birine uyulmadan yapıldığı için hiç oluşmamış sayılır. Bu tür hukuki işlemler, hukuk düzeninde varlık kazanmamaktadır.

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

MUTLAK BUTLAN (KESİN HÜKÜMSÜZLÜK)

Mutlak butlan, kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırımdır. Sonuçları birbirine çok benzemekle birlikte, yokluk yaptırımına tâbi bir hukuki işlem hiç doğmamış kabul edilirken mutlak butlanda işlem doğmuş ama geçersiz sayılmıştır.

NİSPİ BUTLAN (GÖRECELİ HÜKÜMSÜZLÜK-İPTAL EDİLEBİLİRLİK)

Nispi butlan, kanunun öngördüğü unsurlara sahip olan ve kanunun emredici hükümlerine aykırı olmayan bir işlemin, o işlemi oluşturan iradelerden birindeki sakatlık sebebiyle geçersiz sayılmasıdır. Mutlak butlanın tersine nispi butlanda işlem, iradesi sakatlanan kimsenin bunu ileri sürüp ispatlamasına kadar geçerlidir. Ancak iradenin sakatlandığının ortaya çıkmasıyla işlem geçersiz hâle gelir. Eğer iradesi sakatlanan kimse buna rağmen sakatlığı ileri sürmezse işlem geçerli bir işlem kabul edilir.

KİSMİ BUTLAN

Kısmi butlanda ise hukuki işlemin tamamı değil bir kısmının geçersizliği, söz konusudur. Borçlar Kanunu'na göre, sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının geçersizliği sözleşmenin bütününe geçersizliğine yol açmayıp, sadece o hükümlerin geçersizliğine yol açar. Ancak bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı kabul edilirse sözleşme bütünüyle geçersiz kabul edilir.

TEK TARAFLI BAĞLAMAZLIK (EKSİKLİK)

Kurucu unsurları ve geçerlilik gerekleri mevcut olan ve bu yüzden geçerli sayılan bir işlemin, hukuki sonuçlarını doğurması için tamamlamayı bir dış olgunun sonradan gerçekleşmesine bağlanmasıdır. Burada, eksik olan işlemin tamamlanması aranır. Eksikliğin tamamlanması ile işlem baştan itibaren geçerli hâle gelir.

İPTAL

Hukuk kurallarına aykırı bir biçimde yapılmış idari işlemlerin idari yargı organlarıca ortadan kaldırılması hâlinde iptal yaptırımı ortaya çıkar.

SORU-CEVAP

SORU:

Anayasanın fonksiyonu nedir?

CEVAP:

Anayasa, devletin temel yapısını, kişilerin hak ve ödevlerini, devlet organlarını ve bu organların işleyişini düzenleyen esas ve kurallar bütünüdür. Anayasa en genel, en soyut ve en güçlü hukuk kurallarından oluşur. Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organları ile idare makamlarını; diğer kişi ve kuruluşları bağlar

2

SORU:

Türkiye'nin anayasa tarihini kısaca anlatınız.

CEVAP:

Türkiye'de bugüne kadar 1876, 1921, 1924, 1961 ve 1982 Anayasa'ları olmak üzere toplam beş Anayasa uygulanmıştır. Bugün yürürlükte olan Anayasa 7 Kasım 1982 tarihinde halk oylaması ile kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur. 1982 Anayasası sonraki yıllarda geniş çaplı değişikliklere uğramıştır. 12 Eylül 2010 tarihinde gerçekleştirilen halk oylaması ile yapılan değişiklikle Anayasa'nın çeşitli maddeleri değiştirilmiştir. 21.01.2017 tarihinde 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla Anayasa'da önemli değişiklikler yapılmıştır

3

SORU:

Uluslararası anlaşmaların fonksiyonu nedir?

CEVAP:

Uluslararası anlaşmalar, iki veya daha fazla devlet tarafından akdedilmiş olan ve TBMM'nin kabulünün ardından Cumhurbaşkanınca onaylanıp Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren bağlayıcı hukuk kurallarıdır. 1982 Anayasası'na göre usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaşmalar kanun hükmündedir. Yani TBMM tarafından onaylanıp yürürlüğe girmesi kabul edilen uluslararası anlaşmalar, kanunlar gibi Resmî Gazete'de yayımlanır ve kanunlar gibi etki yaparlar; dolayısıyla mahkemeleri ve idari makamları bağlarlar. Bir uluslararası anlaşmanın geçerlik ve bağlayıcılık kazanabilmesi TBMM'nin sözleşmenin onaylanmasını bir kanunla uygun bulmasına, Cumhurbaşkanının onayına ve Resmî Gazete'de yayınlamasına bağlıdır. Bu süreci geçen uluslararası anlaşmalar, kanun niteliğini taşır.

4

SORU:

Kanun nedir? Kanunun özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Kanun, yetkili organ tarafından yazılı olarak çıkarılan, kanun adını taşıyan, genel, sürekli ve soyut hukuk kuralıdır. Kanunu çıkarmaya yetkili organ ülkenin yönetim biçimine göre değişir. Ülkemizde olduğu gibi parlamenter sistemlerde bu organ meclistir. Yazılı hukukun uygulandığı ülkelerde, bu arada Türkiye'de de kanunlar yazılı olarak çıkarılırlar. Kanunların bir diğer özelliği başlıklarında mutlaka "kanun" ifadesinin bulunmasıdır. Kanunların genel olması demek aynı durumdaki bütün kimseleri, aynı vasıftaki tüm olayları kapsaması anlamına gelir. Kanunlar

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

yürürlükten kaldırılmadıkları sürece sürekli bir biçimde uygulanırlar. Öte yandan kanunlar belirli bir durum ya da olayı değil, olması muhtemel soyut durumları düzenler; somut olay ortaya çıktığında soyut kural somut olaya uygulanır.

5

SORU:

Emredici hukuk kurallarının özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Bu tür hukuk kurallarında, bütün hukuk kurallarında varlığı hissedilen emir unsuru baskındır. Bu tür hukuk kurallarının aksi kararlaştırılmaz; bunlarda genellikle emir kipi kullanılmaktadır. Emredici hukuk kuralları yoğunlukla ceza kanunlarında görülür, ancak diğer kanunlarda da emredici kurallara rastlamak mümkündür. Örnek vermek gerekirse: "Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse 2 ay ila 1 yıl arasında hapis cezası ile cezalandırılır (TCK m. 232). Alacağın devrinin geçerliliği yazılı şekilde yapılmış olmasına bağlıdır (TBK m.184). Erkek veya kadın 17 yaşını doldurmadıkça evlenemez (TMK m.124)." şeklindeki hükümler hep emredici kurallara örnek niteliği taşımaktadır. Emredici hukuk kuralları kamu düzenini, kamu yararını ve genel ahlaki korumak üzere çıkarılır. Bu kurallara aykırılığın yaptırımını geçersizliktir.

6

SORU:

Tamamlayıcı hukuk kurallarının özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Tarafların serbest iradeleriyle başka türlüünü belirlemedikleri taktirde uygulanan kurallardır. Bu kurallarda taraflar arası ilişkilere olabildiğince az müdahale hedeflenmektedir. Türk hukukunda irade serbestisi esastır ancak, kişiler serbest iradeleri ile bir konuda kararlaştırma yapmazlarsa doğacak boşluk tamamlayıcı hukuk kuralları ile doldurulur. Ceza hukukunda az sayıda, borçlar hukukunda çok sayıda tamamlayıcı hukuk kuralı yer alır. Örnekler vermek gerekirse: "Sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça veya aksine bir adet bulunmadıkça, satıcı ve alıcı borçlarını aynı anda ifa etmekle yükümlüdürler (TBK. m. 207). Aksine bir anlaşma yoksa para borçları alacaklının ödeme zamanındaki yerleşim yerinde, parça borçları sözleşme kurulduğu sırada borç konusunun bulunduğu yerde, diğer borçlar, doğumları sırasında borçlunun yerleşik yerinde ifa edilir (TBK m. 89). Eşler arasında edinilmiş mallara katılım rejiminin uygulanması asıldır (TMK m.202). (Türk Medeni Kanunu'nda eşler arasında mal ayrılığı, mal ortaklığı ya da edinilmiş mallara katılım

rejimlerinden biri tercih edilebilir. Eğer eşler bu tercihi yapmamışlarsa o zaman TMK m.202 uygulanır)." Tamamlayıcı hukuk kuralları tarafların serbest iradeleri ile düzenleyebilecekleri halde iradeleri ile belirtmedikleri durumlarda uygulanır. Kanun koyucu, sosyal ihtiyaçların ve yaşam deneyimlerinin ortaya çıkardığı zorunluluklar sebebiyle tarafların yerine geçerek bu kuralları kanunlarda hazır bulundurmaktadır.

7

SORU:

Yorumlayıcı hukuk kurallarının özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Tarafların iradeleri ile açıkça belirtebilecekleri hâlde belirtmedikleri konuların açığa kavuşturulmasında yardımcı olan kurallardır. Yorumlayıcı kurallar ile tamamlayıcı kurallar arasında şöyle bir fark bulunmaktadır: Tamamlayıcı kurallar önceden öngörülmemiş bir hukuki boşluk olursa doldurur. Yorumlayıcı kurallarda taraflarca kararlaştırılan hususun farklı anlama gelebilecek yönleri yorumlanmaktadır. Tamamlayıcı kurallar boşluk doldurmakta; yorumlayıcı kurallar düzenlenmiş bir hususu yorumlamaktadırlar.

8

SORU:

Tanımlayıcı hukuk kurallarının özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Kanunların daha iyi anlaşılması için bazen belli hususların açıkça tanımlanması, anlamının ve içeriğinin belirlenmesi gerekir. İşte tanımlayıcı hukuk kuralları bu tanımları getiren düzenlemelerdir

9

SORU:

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi nedir? Özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı tarafından, Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir (Ana. m. 8). Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarabilir. Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemez. Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Cumhurbaşkanlığı karanamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı karanamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda Cumhurbaşkanlığı karanamesi hükümsüz hale gelir. Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir. Kararnameler ve yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse Resmi Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girer.

10

SORU:

Yönetmelikler nelerdir? Özellikleri nelerdir?

CEVAP:

Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Hangi yönetmeliklerin Resmi Gazetede yayımlanacağı kanunda belirtilir (Ana. m. 124). Yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse Resmi Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girer.

11

SORU:

İçtihat hukuku nedir?

CEVAP:

İçtihat kavramı, görüş ya da karar anlamına gelmektedir. Hukukun kaynağı olarak iki tür içtihattan söz edilebilir. Bunlar yargısal ve bilimsel içtihatdır. Türk Medeni Kanunu'nun 1. maddesinin ikinci fıkrası, hâkimin bilimsel görüş ve yargı kararlarından yararlanabileceğini düzenlemiştir.

12

SORU:

Bilimsel içtihat nedir?

CEVAP:

Bilimsel içtihat, hukuk bilgilerinin hukuki konulardaki bilimsel görüş ve yaklaşımlarıdır. Hukuk alanında çalışan bilim adamları olanı inceler ancak olması gerekeni belirtir. Bilimsel içtihadta uygulamada doktrin (öğreti) de denmektedir.

13

SORU:

Bilimsel içtihatın türleri nelerdir?

CEVAP:

Bilimsel içtihadın türleri şunlardır: Şerhler, sistematik eserler, monografi, makale, içtihat derlemesi ve monografilerden oluşur. Şerhlerde kanunlar madde madde açıklanır; zaman zaman bunlara yargı kararları da eklenir. Sistematik eserler, bilim adamlarınca, kanunların ya da hukuksal konuların belli bir sistematikle incelenmesidir. Monografilerde, bir tek müessese (kurum) ele alınır ve tüm detayları ile karşılaştırmalı olarak incelenir. Makaleler ise, bilimsel eserlerde yer alan kısa inceleme yazılarıdır. İçtihat derlemeleri ve bibliyografikler da bilimsel içtihatlar arasında yer almaktadır. Yargısal içtihat ise mahkemelerin önlere gelen uyuşmazlıklar ile ilgili olarak vermiş oldukları kararlardan oluşur. Bunlar başka mahkemelerin ileride verecekleri kararlarda yardımcı olurlar.

14

SORU:

Kanunların anlam bakımından uygulanmasında yorum metodlarını açıklayınız.

CEVAP:

Kanunların yorumu ile kanunların anlamının belirlenmesine çalışılır. Kanunlar yapılır ve yazılırken zaman zaman bazı belirsiz, şüpheli, açık olmayan ifadelerle karşılaşılabılır ve yorum yolu ile bu hususların açığa kavuşturulmasına çalışılır. Yorum yasama organınca yapılabilir, bu tür yoruma yasama yorumu denir. Yargı organınca yapılan yoruma yargısal yorum; bilim adamlarınca yapılan yoruma ise bilimsel yorum denir. 1924 Anayasası'nda kabul edilen yasama yorumu, sonraki Anayasa'larda yer almamıştır. Dolayısıyla bugün için TBMM sadece kanun yapabilir, yaptığı kanunun yorumu için kendisine başvurulmuş olsa bile yorum yapamaz. Bilimsel yorum, hukukun gelişmesine katkıda bulunurken, mahkemeleri bağlamaz, mahkemeler bilimsel yorumda farklı şeyler söylense bile kendi yargısal yorumlarını uygulayabilirler. Kanunda belirtilen sözleri açıklamak suretiyle yapılan yoruma lâfzî (dilbilgisel) yorum denir. Bu tür yorumda kelimelerin sözlük anlamları önemlidir. Ancak, kelimelere çok fazla önem verilmesi yüzünden bu yorum metodunda amaçtan uzaklaşıldığı ileri sürülmüştür. Lâfzî yorum metodu şekli bir yorum metodudur. Kanunun yorumunda kanun koyucunun subjektif iradesi dikkate alınıyorsa tarihsel yorum yöntemi söz konusu olur. Bu yorum metodu ise tarihsel olaylara önem verdiği ve güncel gelişmeleri dikkate almadığı için eleştirilmektedir. Hukuk kuralının yorumunda ve hukuki uyuşmazlığın çözümünde sosyal gerçekliğe, somut gerçekliğe ve eşyanın tabiatına önem ve öncelik veriliyorsa amaçsal yorum metodu söz konusu olur. Bu yöntemde amaç toplumsal barış ve

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

toplumun gereklidir. Amaçsal yorum, çağdaş bir yorum yöntemidir.

15

SORU:

Kanunların geçmişe etkisi nasıl çalışır?

CEVAP:

Kanunların zaman bakımında uygulanmasına ilişkin esaslardan biri, kanunların kural olarak geçmişe etkilememesi veya geriye yürümemesidir. Kanunlar kural olarak, yürürlüğe girdikleri tarihten sonraki olaylara uygulanırlar. Kanunun yürürlüğünden önceki olaylara uygulanmaz. Bu ilkenin amacı, hukukun vatandaşlara sağladığı güvenin sürekli olmasıdır. Zira yürürlükte bulunan bir kanuna göre yapılan işlemler, daha sonra çıkarılan bir kanun ile geçersiz sayılırsa hukuka duyulan güven ve inanç sarsılır.

16

SORU:

Lâfzî (dilbilgisel) yorum nedir?

CEVAP:

Kanunda belirtilen sözleri açıklamak suretiyle yapılan yoruma lâfzî (dilbilgisel) yorum denir. Bu tür yorumda kelimelerin sözlük anlamları önemlidir. Ancak, kelimelere çok fazla önem verilmesi yüzünden bu yorum metodunda amaçtan uzaklaşıldığı ileri sürülmüştür. Lâfzî yorum metodu şekli bir yorum metodudur

17

SORU:

Yargısal yorum nedir?

CEVAP:

Yasama organınca yapılan yoruma yasama yorumu; yargı organınca yapılan yorum yargısal yorum olarak adlandırılır.

18

SORU:

Bilimsel yorum nedir?

CEVAP:

Bilim adamlarınca yapılan yorumlar bilimsel yorum olarak adlandırılır.

19

SORU:

Hakimin takdir yetkisi ve hukuk yaratması nasıl işler?

CEVAP:

Türk Medeni Kanunu'nun 4. maddesi hâkimin takdir hakkını düzenlemektedir. Bu maddeye göre, kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniye göre karar verir. Hâkimin takdir yetkisini kullandığı durumlarda ortada soyut hukuk kuralı vardır. Ancak hâkim bu kuralın sınırları içinde değerlendirme yetkisine sahiptir. Hâkim olayın özelliklerine göre farklı uygulamalara gidebilir. Örneğin; Ceza Hukukunda cezaların alt ve üst sınırları vardır. Hâkim somut olaya göre alt ve üst sınırlar arasında bir ceza tespit eder (TCK m. 61). Yine Borçlar Kanunu'na göre, manevi tazminatta hâkimin geniş bir takdir yetkisi vardır. Hâkim talep edilen manevi tazminatı olayın özellikleri ve tarafların durumuna göre belirler (TBK m. 56). Kanun koyucunun hâkime takdir yetkisi tanıdığı "somut olayın şartları", "gerekli önlemlerin alınması" veya "önemli sebeplerin bulunması" gibi ifadelerden anlaşılmaktadır. Hâkimin, önüne gelen bir uyuşmazlığı çözümsüz bırakması ve bir karar vermeden kaçınması mümkün değildir. Anayasa'nın 36. maddesinin ikinci fıkrasına göre, bir mahkeme görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz. Medeni Kanun'un 1. maddesine göre, "hakkında uygulanabilecek Kanun hükmü ya da örf ve âdet kuralı bulunmayan konularda, hâkim kanun koyucu olsa idi nasıl bir kural koyacak idiye ona göre hüküm verir". Hâkim hakkı yerine getirmekten kaçınamaz; dolayısıyla özel hukuk bakımından hâkim önüne gelen bir uyuşmazlıkta çözüm için bir hukuk kuralına ulaşamazsa öncelikle kıyas yapacak; benzeri hükümleri uygulamayı deneyecek, bilimsel ve yargısal içtihattan yararlanabilecek; gelenek hukukuna başvuracaktır. Eğer bu yollarla sonuca ulaşamazsa kendisini kanun koyucu yerine koyarak hukuki sorunu çözmeye çalışacaktır. Buna hâkimin hukuk yaratması denir. Ceza hukukunda kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi gereği hâkimin hukuk yaratması söz konusu olmaz. Eğer bir konu ceza kanunları ile düzenlenmemişse, hâkim kendi görüş ve düşüncesine uygun bulursa dahi hukuk yaratamayacak ve ortada bir suç ve ceza olmadığı için davaya son verecektir.

ÜNİTE 2: HUKUKUN KAYNAKLARI VE UYGULANMASI

KAYNAK KAVRAMI VE HUKUK

Kaynak, bir şeyin ilk çıktığı, kaynadığı yer anlamına gelmektedir. Hukukun kaynağı demek ise hukuk kurallarının ortaya çıktığı, doğduğu yeri ifade etmektedir. Bu anlamda hukukun kaynakları bilgi kaynakları, organsal kaynaklar ve biçimsel kaynaklar olarak sınıflandırılabilir.

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Bilgi kaynakları, hukuk hakkında bilgi veren, hukuk hakkında bilgiye ulaşılmasını sağlayan kaynaklardır. Organsal kaynaklar, hukuku yaratan organlara göre yapılan sınıflandırmadır. Hukukun hangi biçimlerde ortaya çıktığını gösteren kaynaklar ise, hukukun biçimsel kaynaklarıdır. Bu ayırıma göre hukuk,

- Gelenek hukuku,
- İctihat hukuku ve
- Yazılı hukuk şeklinde üç biçimde ortaya çıkar.

Bunlardan yazılı hukuk ve gelenek hukuku hukukun asıl kaynaklarını, içtihat hukuku ise yardımcı kaynağını oluşturur. Hukukun kaynakları, asıl ve yardımcı kaynaklar olarak da bir ayrıma tâbi tutulmaktadır. Asıl kaynaklar, kendi içinde yazılı ve yazısız kaynaklar şeklinde alt bir ayrıma göre değerlendirilmektedir. Hukukun asıl kaynağını teşkil eden ancak yazılı olmayan kaynak ise gelenek hukukudur. Hukukun yardımcı kaynaklarını ise, içtihat hukuku oluşturmaktadır. İctihat hukuku, bilimsel içtihat veya yargı içtihadı şeklinde olabilir.

POZİTİF HUKUKUN KAYNAKLARI

Yazılı hukuk, anayasanın yetkili kıldığı otoritelerce çıkarılan yazılı metinlerdir. Kara Avrupası hukuk sisteminde yazılı hukuk kurallarının hiyerarşik bir yapı içinde olduğu, bu yapıda en üstte anayasanın bulunduğu ve hiyerarşinin yukarıdaki kaynaklar itibarıyla aşağıya doğru indiği kabul edilmektedir. Başka bir deyişle kanunlar, Anayasa'ya; Cumhurbaşkanlığı kararnameleri kanunlara aykırı olamaz. Bu durum, normlar hiyerarşisi olarak adlandırılmaktadır.

ANAYASA

Anayasa, devletin temel yapısını, kişilerin hak ve ödevlerini, devlet organlarını ve bu organların işleyişini düzenleyen esas ve kurallar bütünüdür. Anayasa'lar devrim, hükümet darbesi, savaş ve benzeri olağanüstü durumlarda ortaya çıkan asli kurucu iktidarlarca yapılır. Anayasalar bir kez yapıldıktan sonra kendi belirledikleri esaslara göre değiştirilebilirler. Anayasa'da değişiklik yapma iktidarı tali kurucu iktidara aittir. Ülkemizde bugün yürürlükte olan 1982 Anayasası sert bir anayasadır. Sert anayasa demek diğer kanunlara göre daha güç koşulların yerine getirilmesiyle yani daha zor değiştirilebilen anayasa demektir.

Uluslararası Anlaşmalar

Uluslararası anlaşmalar, iki veya daha fazla devlet tarafından akdedilmiş olan ve TBMM'nin kabulünün ardından Cumhurbaşkanınca onaylanıp Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren bağlayıcı hukuk kurallarıdır. Anayasa'nın 90. maddesi gereğince, usulüne uygun olarak yürürlüğe girmiş uluslararası anlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiasında

bulunulamayacağı gibi, Anayasa Mahkemesine de başvurulamaz.

Anayasa'da 2004 yılında yapılan bir değişiklikle temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası anlaşma hükümleriyle kanunların aynı konudaki hükümleri arasında uyumsuzluk çıkması hâlinde uluslararası anlaşma hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu sebeple temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası anlaşmalar, kanunlar hiyerarşisinde kanunların üzerinde yer almaktadır. Aynı hüküm sebebiyle, temel hak ve özgürlükler bakımından uluslararası anlaşmaların doğrudan uygulanmasının yolu da açılmıştır.

Kanunlar

Kanunlar, yetkili organ tarafından yazılı olarak çıkarılan, kanun adını taşıyan, genel, sürekli ve soyut hukuk kurallarıdır. Kanunların başlıklarında mutlaka "kanun" ifadesi bulunur. Kanunların genel olması, aynı durumdaki bütün kimseleri, aynı vasıftaki tüm olayları kapsamı anlamına gelir. Kanunlar yürürlükten kaldırılmadıkları sürece sürekli bir biçimde uygulanırlar. Öte yandan kanunlar belirli bir durum ya da olayı değil, olması muhtemel soyut durumları düzenler; somut olay ortaya çıktığında soyut kural somut olaya uygulanır.

Kanunu çıkarmaya yetkili organ ülkenin yönetim biçimine göre değişir. Ülkemizde bu organ meclistir.

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı tarafından, Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir (Ana. m. 8). Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenemez. Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.

Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir. Kararnameler ve yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girer (Ana. m. 104).

Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104. maddenin 17. fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tâbi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

çıkabilir. Kanun hükmündeki bu kararlar Resmi Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur.

Savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanmaması hariç olmak üzere; olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri üç ay içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi halde olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar (Ana. m. 119).

YÖNETMELİKLER

Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Hangi yönetmeliklerin Resmi Gazetede yayımlanacağı kanunda belirtilir (Ana. m. 124). Yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse Resmi Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girer (Ana. m. 104).

Gelenek (Örf-Adet) Hukuku

Gelenek (örf-adet) hukuku, yetkili bir organ tarafından bilerek istenerek konulmuş olan kurallar değil, toplumda kendiliğinden oluşan kurallardır. Hukukun yazılı olmayan ve asli nitelik taşıyan kaynağıdır. Türk hukukunda yazılı hukuk egemendir. Dolayısıyla gelenek hukukunun alanı son derece dardır.

Bir gelenek kuralının hukuk kuralı olarak kabul edilebilmesi için bazı koşullara ihtiyaç duyulur. Sürekli (genel olarak kabul edildiği gibi en az 40 yıl) olarak uygulanan, bağlayıcılığı ve zorunluluğu konusunda toplumda genel inanç bulunan; içeriği belli, akla uygun ve hukuka aykırı olmayan gelenekler devlette de desteklenirse hukuk kuralı haline gelebilir.

Özel hukuk alanında uygulama bulunan örf-adet hukuku, kamu hukuku alanında yer bulmamaktadır. Anayasa, idare, vergi veya ceza hukuku gibi bazı hukuk dalları nitelikleri itibarıyla geleneklerin hukuk kuralı olarak uygulanmasına imkân tanımaz.

İçtihat Hukuku

İçtihat hukuku, bilimsel görüş ya da yargısal kararlardır. Bilimsel içtihat, hukuk bilgilerinin hukuki konulardaki bilimsel görüş ve yaklaşımlarıdır. Hukuk alanında çalışan bilim adamları olanı inceler ancak olması gerekeni belirtir. Bilimsel içtihadı uygulamada doktrin (öğreti) de denmektedir. Bilimsel içtihatlar;

- Şerhler,
- Sistemik eserler,
- Monografi,
- Makale,
- İçtihat derlemesi ve
- Monografilerden oluşur.

Yargısal içtihat ise mahkemelerin önlerine gelen uyuşmazlıklar ile ilgili olarak vermiş oldukları

kararlardan oluşur. Bunlar başka mahkemelerin ileride verecekleri kararlarda yardımcı olurlar. Gerek bilimsel içtihatlar ve gerekse yargısal içtihatlar hukukun asil ve bağlayıcı kaynağı değil; yardımcı yani ikincil kaynağıdır. Ancak bu kuralın istisnasını içtihadı birleştirme kararları oluşturmaktadır. Bir konuda daha önce verilmiş bir içtihadı birleştirme kararı varsa, hâkim ilgili içtihadı birleştirme kararı ile bağlıdır ve o içtihadı birleştirme kararına aykırı karar veremez.

HUKUK KURALLARININ TÜRLERİ

Hukuk kuralları uygulama bakımından emredici, tamamlayıcı, yorumlayıcı, tanımlayıcı ve diğer hukuk kuralları şeklinde sınıflandırılabilir.

Emredici Hukuk Kuralları

Emredici hukuk kuralları, emir unsurunun baskın olduğu, aksi kararlaştırılmayan kurallardır. Emredici hukuk kuralları yoğunlukla ceza kanunlarında görülür, ancak diğer kanunlarda da emredici kurallara rastlamak mümkündür. Emredici hukuk kuralları kamu düzenini, kamu yararını ve genel ahlaki korumak üzere çıkarılır. Bu kurallara aykırılığın yaptırımı geçersizliktir.

Tamamlayıcı Hukuk Kuralları

Tamamlayıcı hukuk kuralları, tarafların serbest iradeleriyle başka türlüşünü belirlemedikleri takdirde uygulanan kurallardır. Tamamlayıcı hukuk kuralları tarafların serbest iradeleri ile düzenleyebilecekleri halde iradeleri ile belirtmedikleri durumlarda uygulanır.

Yorumlayıcı Hukuk Kuralları

Yorumlayıcı hukuk kuralları, tarafların iradeleri ile açıkça belirtebilecekleri hâlde belirtmedikleri konuların açığa kavuşturulmasında yardımcı olan kurallardır. Tamamlayıcı kurallar önceden öngörülmemiş bir hukuki boşluk olursa doldurur. Yorumlayıcı kurallarda taraflarca kararlaştırılan hususun farklı anlama gelebilecek yönleri yorumlanmaktadır.

Tanımlayıcı Hukuk Kuralları

Kanunların daha iyi anlaşılması için belli hususların açıkça tanımlanmasının, anlamının ve içeriğinin belirlenmesinin gerektiği durumlarda, bu tanımları getiren düzenlemelerdir.

Diğer Hukuk Kuralları

Bu belirtilenler dışında, hiç bir gruba girmeyen bazı kurallar da bulunmaktadır. İlgili edici ve yetki verici hukuk kuralları hiçbir gruba girmeyen hukuk kuralları arasında sayılabilir.

KANUNLARIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Kanunların Zaman Bakımından Uygulanması

Bir kanunun ne zaman yürürlüğe gireceği kural olarak, kanun metninde belirtilir. Kanunun ne zaman yürürlüğe gireceğine ilişkin bir madde bulunmaması hâlinde, o kanun Resmî Gazete'de yayımdan sonraki 45. günde Türkiye'nin her tarafında, aynı anda yürürlüğe girer.

Bir kanunun ne zaman yürürlükten kalkacağı konusunda ise çeşitli olasılıklar bulunmaktadır.

- Kanun metninde açıkça yürürlükten kalkma tarihi yer alabilir.
- Yeni bir kanun eski kanunu açıkça yürürlükten kaldırılabilir.
- Yeni kanun eski kanunun bütününe değil bir maddesini yürürlükten kaldırılabilir.
- Anayasa Mahkemesi bir kanunun tamamını ya da bir kaç maddesini iptal ederek yürürlükten kaldırabilir.
- Yürürlükte bir kanun bulunmasına rağmen aynı ya da benzer bir konuda yeni bir kanun yürürlüğe konulmuş ve eski kanun yürürlükten kaldırılmamış olabilir. Bu durumda önceki kanun ile sonraki kanunun niteliklerine bakılarak üstü kapalı bir yürürlükten kaldırmanın (zımnî ilganın) varlığı araştırılır.

Kanunların Geçmiş Etkisi

Kanunların zaman bakımında uygulanmasına ilişkin esaslardan biri de, kanunların kural olarak geçmiş etkilememesi veya geriye yürümemesidir. Ancak, özel hukukta kamu düzeni ile ilgili olan hususlarda geçmiş etkileme söz konusu olabilir. Eğer yeni kanunun geçmiş etkisi kazanılmış hakları etkilemiyor ve hukuk güvenliğini zedelemiyorsa kanun uygulaması geçmişe yürüyebilir.

Ceza hukukunda ise kanunların geçmiş etkisi farklı bir anlam taşımaktadır. Ceza hukuku açısından eski-yeni kanunlardan sanık lehine olanı uygulanır. Yargılama hukukuna ilişkin kanunlar bakımından derhal uygulama ilkesi geçerlidir. Yargılamaya ilişkin bir kanun yürürlüğe girdikten sonra, henüz tamamlanmamış yargılama işlemlerine yeni kanun hükümleri uygulanacaktır.

Kanunların Yer ve Kişi Bakımından

Uygulanması

Kanunlar kural olarak ülkenin coğrafi sınırları içinde uygulanır. Bir devletin kanunları, o devletin hâkimiyet alanı ve sınırları içinde geçerlidir. Bir ülke sınırları içinde bulunan herkesi o devletin hukukuna tâbi tutmaya yersellik ilkesi denir. Kişisellik ilkesi ise kişiyi nerede olursa olsun vatandaşı olduğu devletin ulusal kanunlarına tâbi tutma amacını taşır. Uygulamada kamu hukuku dalları bakımından yersellik ilkesinin geçerli olduğu görülür. Özel hukuk alanında ise kişisellik ilkesinin ağır bastığı söylenebilir.

Kanunların Anlam Bakımından Uygulanması Yorum Metodları

Kanunların yorumu ile kanunların anlamının belirlenmesine çalışılır. Yorum yasama organınca yapılabilir, bu tür yoruma yasama yorumu denir. Yargı organınca yapılan yoruma yargısal yorum; bilim adamlarınca yapılan yoruma ise bilimsel yorum denir.

Yasama yorumu, anayasamızda yer almamaktadır, bu sebeple TBMM kanun çıkarma yetkisine sahip olsa da yorum yapamaz. Bilimsel yorum, hukukun gelişmesine katkıda bulunurken, mahkemeleri bağlamaz, mahkemeler bilimsel yorumda farklı şeyler söylene bile kendi yargısal yorumlarını uygulayabilirler.

Kanunda belirtilen sözleri açıklamak suretiyle yapılan yoruma lâfzî (dilbilgisel) yorum denir. Kanunun yorumunda kanun koyucunun sübjektif iradesi dikkate alınıyorsa tarihsel yorum yöntemi söz konusu olur. Hukuk kuralının yorumunda ve hukuki uyumsuzluğun çözümünde sosyal gerçekliğe, somut gerçekliğe ve eşyanın tabiatına önem ve öncelik veriliyorsa amaçsal yorum metodu söz konusu olur.

YORUMDA KULLANILAN MANTIK İLKELERİ

Hukuk kuralları yorumlanırken mantık ilkelerinden de yararlanılması gerekir. Hukuk kurallarının yorumunda kullanılan mantık ilkelerinden İLKİ KİYASTIR (ANOLOGİA). Kıyas, bir olay ile ilgili olarak hukukun öngördüğü çözümün, bu olaya benzer özellikler taşıyan başka bir olay bakımından da geçerli sayılmasıdır. Kıyas uygulaması genişletici yoruma imkân verir. Bu yönüyle kıyasın ceza hukukunda uygulanması söz konusu değildir. "Kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesi sebebiyle kıyasa gidilerek yeni suçlar yaratılamaz.

Yorumda kullanılan mantık ilkelerinden İKİNCİSİ AKSİ İLE KANITTIR (ARGUMENTUM A CONTRARIO). Aksi ile kanıt uygulaması kapsamı daraltmaktadır. Hakkında çözüm bulunmayan bir konuda mevcut kuralın daraltılarak uygulanması, yani kuralın içermediği hususların kural dışına çıkarılması niteliğindeki mantık ilkesidir.

Yorumda sıklıkla kullanılan mantık ilkelerinden ÜÇÜNCÜSÜ EVLEVİYET YOLUDUR (ARGUMENTUM A FORTIORI). Kıyas uygulamasının belirgin olduğu durumlarda "çoğun içinde az da vardır" anlamına gelen uygulamadır. Evleviyet yolu, kıyasın bir türüdür. Bu yola "haydi haydi uygulama" da denir.

HAKİMİN TAKDİR YETKİSİ VE HUKUK YARATMASI

Türk Medeni Kanunu'nun 4. maddesi hâkimin takdir hakkını düzenlemektedir. Bu maddeye göre, kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniye göre karar verir. Kanun koyucunun hâkime takdir yetkisi tanıdığı "somut olayın şartları", "gerekli önlemlerin alınması" veya "önemli sebeplerin bulunması" gibi ifadelerden anlaşılmaktadır.

Hâkimin, önüne gelen bir uyumsuzluğu çözümsüz bırakması ve bir karar vermeden kaçınması mümkün değildir, dolayısıyla özel hukuk bakımından hâkim önüne gelen bir uyumsuzlukta

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

çözüm için bir hukuk kuralına ulaşamazsa öncelikle kıyas yapacak; benzeri hükümleri uygulamayı deneyecek, bilimsel ve yargısal içtihattan yararlanabilecek; gelenek hukukuna başvuracaktır. Eğer bu yollarla sonuca ulaşamazsa kendisini kanun koyucu yerine koyarak hukuki sorunu çözmeye çalışacaktır. Buna hâkimin hukuk yaratması denir. Ceza hukukunda kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi gereği hâkimin hukuk yaratması söz konusu olmaz. Eğer bir konu ceza kanunları ile düzenlenmemişse, hâkim kendi görüş ve düşüncesine uygun bulmasa dahi hukuk yaratamayacak ve ortada bir suç ve ceza olmadığı için davaya son verecektir.

SORU-CEVAP

SORU:
Hukuk Kültürü nedir?

CEVAP:
Belirli bir toplumda, o toplumu oluşturan bireylerce genellikle paylaşılan, hukuka ilişkin fikirler, tutumlar, değerler, kanılar ve beklentiler toplamı "hukuk kültürü" olarak tanımlanabilir.

2

SORU:
Karşılaştırmalı Hukuk nedir?

CEVAP:
"Karşılaştırmalı hukuk"; hem bir hukuk disiplininin hem de hukuk araştırmasında kullanılan bir yöntemin adıdır.

3

SORU:
Hukuk sistemleri arasında bir karşılaştırmadan söz edebilmek için, karşılaştırmada örtülü ya da açıkça bulunması gereken unsurlar nelerdir?

CEVAP:
Hukuk sistemleri arasında bir karşılaştırmadan söz edebilmek için, karşılaştırmada örtülü ya da açıkça şu üç unsurun bulunması yöntem bilimsel bir gerekliliktir:

- 1- Tarihsel Temeller
- 2- Toplumsal ve Kültürel Zemin
- 3- Hukuk Teknikleri

4

SORU:
Hukuk sistemleri kaçça ayrılır ve bunlar nelerdir?

CEVAP:

Hukuk sistemlerini kabaca dört alt başlıkta kümelendirme eğilimi vardır: Kıta Avrupası Hukuku, Anglo-Amerikan Hukuku, Sosyalist Hukuk ve İslam Hukuku.

5

SORU:
Tedvin (codification, yasalaştırma) nedir?

CEVAP:
Bir ülkede dağınık hâlde bulunan hukuk kurallarının ait oldukları hukuk dalına bağlı olarak derlenip sistemli bir bütünlüğe kavuşturulması etkinliğidir.

6

SORU:
Corpus Iuris Civilis nedir?

CEVAP:
Corpus Iuris Civilis, MS 529-534 yılları arasında Doğu Roma İmparatoru I. Iustinianus tarafından hazırlatılan Roma Hukuku konusunda en kapsamlı külliyattır

7

SORU:
Gaius'a göre kurumlar kaçça ayrılır?

CEVAP:
Gaius'un Institutiones'i, kişiler (personae), şeyler (res) ve davalar (actiones) olmak üzere üç bölümdür.

8

SORU:
Pandekt Hukuku nedir?

CEVAP:
Ortaçağ sonlarına doğru Batı Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan Roma Hukuku'nun benimsenmesi 19. yüzyıldaki kanunlaştırma (codification) hareketlerine dek sürmüştür. Bu süreçte ortak hukuk (ius commune) olarak da kullanılan Roma Hukuku, Corpus Iuris Civilis'in en önemli bölümü Digesta'nın Yunan dilindeki karşılığıyla Pandekt Hukuku olarak da adlandırılmıştır.

9

SORU:
Kutsal Roma-Cermen İmparatorluğu en güçlü döneminde hangi ülkelerin topraklarının bir kısmını kaplıyordu?

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

CEVAP:

Orta Çağ'dan 19. yüzyıl başına dek sürmüş olan İmparatorluğun sınırları tarih boyunca değişikliklere uğradı. En güçlü döneminde imparatorluk bugünkü Almanya, Avusturya, İsviçre, Lihtenştayn, Lüksemburg, Çek Cumhuriyeti, Slovenya, Belçika, Hollanda toprakları ile Polonya, Fransa ve İtalya topraklarının bir bölümünü kapsıyordu.

10

SORU:

İngiliz Hukuku'nun Kaynakları kaçta ayrılır ve bunlar nelerdir?

CEVAP:

Bu durum İngiliz Hukuku'nun tarihsel olarak üç kaynağa dayalı olarak gelişmesiyle ilgilidir. Bunlar Common Law(Ortak Hukuk), Equity(Hakkaniyet) ve Statute Law(Yasa Hukuku) olarak ifade edilirler.

11

SORU:

Common Law (Ortak Hukuk)'un dar ve geniş anlamları nelerdir?

CEVAP:

Biri geniş, diğeri dar olmak üzere iki anlama sahiptir. Geniş anlamda Common Law İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Yeni Zelanda ve Kanada gibi ülkelerin hukuklarının ortak adını, bir hukuk ailesini ifade eder. Dar anlamda Common Law ise, 1066'da İngiltere'yi işgal eden Normanların adalet hizmetini gerçekleştirmek amacıyla atadıkları gezici yargıçların oluşturdukları aşırı biçimci hukuku ifade eder.

12

SORU:

Statute Law (Yasa Hukuku) nedir?

CEVAP:

İngiliz Hukuku'nun içtihadattan sonraki ikincil kaynağıdır. Statute law (yasa hukuku), parlamentonun çıkardığı yasalar, onayladığı anlaşmalar ve bunların uygulanma usul ve esaslarını gösteren düzenlemeleri kapsar.

13

SORU:

Magna Carta Libertatum kaç yılında ve kimler arasında imzalanmıştır?

CEVAP:

1215 tarihinde Papa III. Innocent, Kral John ve baronları arasında imzalanmıştır.

14

SORU:

Amerikan Hukuku'nun temel kaynakları nelerdir?

CEVAP:

Amerikan Hukuku'nun mahkeme içtihatları ve yasama olmak üzere iki temel kaynağı vardır. Mahkeme İçtihatları: Amerika Birleşik Devletleri bir federal devlettir. Eyaletlerin kendi yasaları ve yargı düzeni bulunur. Amerikan Hukuku'nda da İngiliz Hukuku'ndan kökenlenen, önceki örnek kararların sonrakiler için bağlayıcı olması ilkesi geçerlidir. Yasama: Amerika Birleşik Devletlerinin federal yapısı, yasama alanında da sonuçlarını doğurur. Bu yüzden Amerikan yasalarının bir kısmı federal diğer bir kısmı ise Eyalet yasalarıdır. Aralarındaki uyum ve denge, geniş ölçüde A.B.D. Anayasası ve onun mahkemelerce yorumu üzerinden sağlanır.

15

SORU:

Federal Devlet nedir? Açıklayınız.

CEVAP:

Birden fazla kendi içinde özerk devletin aynı merkezi iktidara tâbi olarak oluşturduğu devlet birliğidir.

16

SORU:

Sosyalist Hukuk neyi ifade eder?

CEVAP:

Sosyalist Hukuk, Marksist düşüncenin özel bir yorumuna dayalı olarak tasarlanmış bir hukuk düzenini ifade eder.

17

SORU:

Sosyalist Demokrasi ilkesi nedir? Açıklayınız.

CEVAP:

Sosyalist Demokrasi ilkesi "siyasal iktidarın, işçi sınıfı ve onun partisinin önderliğinde, biçimsel burjuva demokrasisini yıkıp emekçilerin egemenliğini kuran, işçi sınıfı ve müttefiki toplumsal sınıflar eliyle kullanılması" olarak tarif edilmiştir.

18

SORU:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Sosyalist Yasallık İlkesi nedir?

CEVAP:

Sosyalist Yasallık ilkesi, sosyalist toplum ilişkilerinin oluşturulması için araçsal bir değer taşıyan hukuka, ilgililerin itaati anlamına gelir.

19

SORU:

Kollektifleştirme nedir?

CEVAP:

Sovyet siyasi tarihinde Stalin (Josef Visarionoviç Çugasvili) dönemine ait kapsamlı girişimin adı olarak anılmakla birlikte, Sovyet hukuk tarihi bakımından genel mülkiyet sistemindeki dönüşümü ifade eder.

20

SORU:

Araçsalcılık (enstrümantalizm) nedir?

CEVAP:

Hukuku, salt toplumsal değişimin bir aracı olarak gören; onun kendine özgü bir doğası olduğunu yadsıyan hukuk ideolojisi. Araçsalcılığın bir diğer sonucu da, hukukun bağımsız bir değer taşımadığı; olsa olsa istenilen düzeni tesis etmek gibi bir araç-değere yönelik olabileceği, yoksa ortak hayır, adalet ve özgürlük gibi amaç değerlere yönelik bir değer taşımadığı yolundaki ahlaki tutumdur.

ÜNİTE 3: HUKUK SİSTEMLERİ VE TÜRK HUKUK TARİHİ

KARŞILAŞTIRMALI HUKUK VE HUKUK SİSTEMLERİ

Hukuk bir kültür ürünüdür. Hukuk kültürü, belirli bir toplumda, o toplumu oluşturan bireylerce genellikle paylaşılan, hukuka ilişkin fikirler, tutumlar, değerler, kanılar ve beklentiler toplamı olarak tanımlanabilir. Yabancı bir kültürün kurumlarını kendi hukuk kültürümüzün diline çevirmek, bunun yeterli olmadığı yerde de söz konusu kurumların hangi toplumsal işlevlere karşılık geldiğini ortaya koymak için, ortak bir zemine gereksinim duyarız. Hukuk biliminde bu ortak zemini bize Karşılaştırmalı Hukuk sunar.

Karşılaştırmalı Hukuk

“Karşılaştırmalı Hukuk” hem bir hukuk disiplininin hem de hukuk araştırmasında kullanılan bir yöntemin adıdır. Hukuk sistemleri arasında bir karşılaştırmadan söz edebilmek için, karşılaştırmada örtülü ya da açıkça; TARİHSEL TEMELLER, TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL ZEMİN ile HUKUK TEKNİKLERİ olmak üzere üç unsurun bulunması yöntem bilimsel bir gerekliliktir.

TARİHSEL TEMELLER: Tarihsel geçmiş ulusal hukuk düzenlerini birbirinden ayırt eden hukuki düşünme biçimlerinin, hukuk terminolojisinin ve hukuki kurumların farklı tarihsel deneyimlere verilmiş farklı yanıtlar olarak anlaşılmasının temelidir.

TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL ZEMİN: Din, dil, gelenekler ve sosyo-ekonomik yapı, hukuk kurallarının toplumsal ilişkileri şöyle değil de böyle düzenlemesini belirleyen etmenlerdir. Hukuk kuralları varoluşlarını bu ilişkilerin temelinde yatan dinsel, dilsel, geleneksel ve sosyo-ekonomik etmenlere borçludurlar.

HUKUK TEKNİKLERİ: Hukukun yaratılmasında, uygulayıcılarının eğitilmesinde ve uygulanmasında her hukuk kültürü birbirinden az çok farklı teknikler kullanır. Tekniklerin aynı olduğu durumlarda ise en azından ulusal üsluplar farklıdır.

Hukuk Sistemleri

Karşılaştırmalı hukuk sistemlerini kabaca dört alt başlıkta kümelendirme eğilimi vardır: KITA AVRUPASI HUKUKU, ANGLO-AMERİKAN HUKUKU, SOSYALİST HUKUK ve İSLAM HUKUKU.

Hukuk sistemi, hukuk terminolojisinin çok-anlamlı terimlerinden biridir. Çoğu zaman bir ülkedeki hukuk kurallarının bir dizge ya da birbiriyle içsel bağları bulunan bir düzenek olduğunu ifade etmek için kullanılır. Ancak, ulusal hukuk sisteminin alt düzeneklerini ifade etmek için de “sistem” terimine başvurulur: “ceza hukuku sistemi”, “infaz sistemi” gibi... “Kıta Avrupası Hukuk Sistemi” denildiğinde ise Nordik ülkeler hariç Avrupa Kıtasındaki ulusların hukuk düzenlerini, Roma Hukuku’na dayalı olma özelliği temelinde kuşatan bir üst kavramdan söz edilmiş olur.

Batı Hukuk Kültürü

Batı hukuk kültürü içerisinde tarihsel evrimi oldukça farklı iki hukuk ailesini birbirinden ayırt etmek gerekir: Bir yanda KITA AVRUPASI HUKUKU; diğer yanda ORTAK HUKUK (COMMON LAW).

Kıta Avrupası Hukuk Sistemi

Kıta Avrupası Hukuku’ndan, Avrupa’nın ada kısmında, yani İngiltere’de değil de kıta kısmında ortaya çıkıp evrilen bir hukuk sistemini anlıyoruz. Bu hukuk sisteminin başat özelliği Roma Hukuku’nun yeniden canlandırılmasına dayalı bir hukuk biliminin ürünü olmasıdır. Bu sistem Kıta Avrupasında, geleneksel hukuklarla da yoğrulup, önemli tedvin (codification, yasalastırma) hareketlerinden geçip günümüze ulaşmıştır. Tedvin, bir ülkede dağınık hâlde bulunan hukuk kurallarının ait oldukları hukuk dalına bağlı olarak derlenip sistemli bir bütünlüğe kavuşturulması etkinliğidir.

Roma Hukuku

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Roma Hukuku, Roma şehrinin kuruluş tarihi olarak kabul edilen MÖ 753 yılından, Doğu Roma İmparatoru Iustinianus'un MS 565 yılında ölümüne kadar geçen zaman içinde Roma'da ve egemenliği altındaki Akdeniz'i çevreleyen topraklarda uygulanmış olan hukuktur. Roma Hukuku bir de Doğu Roma İmparatoru Iustinianus döneminde (MS 527-565) yürürlükte olan Corpus Iuris Civilis kaynaklı hukuku ifade etmekte kullanılır. Corpus Iuris Civilis, MS 529-534 yılları arasında Doğu Roma İmparatoru I. Iustinianus tarafından hazırlatılan Roma Hukuku konusunda en kapsamlı külliyyattır.

ROMA HUKUKU'NUN İLKELERİ

Roma Hukuku'nun kavramsal yapısını anlayabilmek için başvurulabilecek kaynak "Kurumlar" anlamına gelen Institutiones'lerdir. Institutiones'lerden günümüze intikal etmiş olan büyük hukukçu Gaius'un ki, Corpus Iuris Civilis'te yer alan Institutiones'lere de kaynaklık etmiştir. Gaius'un Institutiones'i; KİŞİLER (PERSONAE), ŞEYLER (RES) ve DAVALAR (ACTİONES) olmak üzere üç bölümdür. Gaius için kişiler (personae), haklara ve borçlara ehil olan hukuk öznelerini kapsayan bir kavramdır. Gaius, üç kategori insanı birbirinden ayırır: ÖZGÜR İNSANLAR (ROMA VATANDAŞLARI) VE KÖLELER; AİLE REİSİ (PATER FAMILİAS) VE ONA TÂBİ OLANLAR; YABANCILAR VE VATANDAŞLAR. İmparatorluk döneminde, köle borç taahhüdü altına giremez, çünkü o bir hukuk öznesi değildir. Klasik dönem Roma hukukçuları, kölenin borcunu doğal borç olarak kabul etmişlerdir. Doğal borç ilişkisinde, alacaklı alacağını elde etmek için dava hakkına sahip değildir, ne var ki bu durum kimi hukuki sonuçların doğumuna engel de değildir. Örneğin borçlu borcunu yerine getirirse, sonradan bunun doğal borç olduğu gerekçesiyle onu geri isteyemez. Pek çok modern hukukta kumar borcu, doğal borcun bir örneği olarak yer alır. Özgür bir kimsenin Roma Hukuku'na göre hak sahibi olabilmesinin koşulu, onun aynı zamanda vatandaş da olmasıydı.

Roma aile hukukunda aile (familia) kavramı, günümüzdekinden farklı olarak bir aile reisinin (pater familias'ın) egemenliği (patria potestas) altındaki kişilerin topluluğunu ifade ederdi. Aile reisi hayatta ise yaş ve cinsiyete bakılmaksızın çocuklar ve aile hâkimiyetindeki kadınlar, kölelere benzer biçimde hak ehliyetinden yoksundurlar.

PANDEKT HUKUKU

Hukuk biliminin güncel ilgisinin konusunu oluşturan Roma Hukuku Orta Çağ ve Rönesans sonrasında Avrupa'daki merkezlerde işlenen; giderek yerel gelenek hukuklarının yerini almakla Kıta Avrupası'nda benimsenen bir özel hukuk kültürünü ifade eder. Ortaçağ sonlarına doğru Batı Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan Roma Hukuku'nun benimsenmesi 19. yüzyıldaki

kanunlaştırma (codification) hareketlerine dek sürmüştür. Bu süreçte ortak hukuk (ius commune) olarak da kullanılan Roma Hukuku, Corpus Iuris Civilis'in en önemli bölümü Digesta'nın Yunan dilindeki karşılığıyla Pandekt Hukuku olarak da adlandırılmıştır. Orta Çağ'dan 19. yüzyıl başına dek sürmüş olan ve sınırları tarih boyunca değişikliklere uğrayan, en güçlü döneminde bugünkü Almanya, Avusturya, İsviçre, Lihtenştayn, Lüksemburg, Çek Cumhuriyeti, Slovenya, Belçika, Hollanda toprakları ile Polonya, Fransa ve İtalya topraklarının bir bölümünü kapsayan Kutsal Roma Cermen İmparatorluğunun en yüksek yargı organı, 1495 yılında, kural olarak Roma Hukuku'na göre karar verileceğine; örf adet hukukuna, ancak böyle bir örf adet kuralının varlığının kanıtlanması hâlinde başvurulabileceğine hükmetti. Böylece Pandekt Hukuku, bir yandan Almanya'da Roma Hukuku'nun benimsenmesi, öte yandan Roma Hukuku'nun cermenleşmesi gibi iki işlevli bir süreci ifade eder oldu. Bugün Kara Avrupası'nda uygulanan hukuk büyük ölçüde Roma-Cermen Hukuku'ndan etkilenmiş, birçok kurum Roma-Cermen Hukuku'ndaki esaslar çerçevesinde uygulanagelmıştır.

Anglo-Amerikan Hukuk Sistemi İNGİLİZ HUKUKU

Kıta Avrupası hukuk sisteminden farklı olarak genel kavramlara ve bağlantılı oldukları yasalara değil, örnek olay gruplarına ve bunların konu edinildiği yargı kararlarına dayalıdır. Yasama etkinliği sonucunda ortaya çıkan hukuk (Statute Law) kuralı, ancak yargısal olarak yorumlandığında İngiliz Hukuk sistemi ile bütünleşmiş olur. Bu durum İngiliz Hukuku'nun tarihsel olarak üç kaynağa dayalı olarak gelişmesiyle ilgilidir. Bunlar; COMMON LAW, EQUİTY ve STATUTE LAW olarak ifade edilirler. İngiliz Hukuku'nun üçüz kaynağının ilk ikisi yargı kararlarının oluşturduğu bir hukuku, sonuncusu ise İngiltere parlamentosunun yasama faaliyeti sonucu oluşmuş bulunan yasa hukukunu ifade eder.

Common Law; biri GENİŞ, diğeri DAR olmak üzere iki anlama sahiptir. GENİŞ ANLAMDA COMMON LAW İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Yeni Zelanda ve Kanada gibi ülkelerin hukuklarının ortak adını, bir hukuk ailesini ifade eder. DAR ANLAMDA COMMON LAW ise, 1066'da İngiltere'yi işgal eden Normanların adalet hizmetini gerçekleştirmek amacıyla atadıkları gezici yargıçların oluşturdukları aşırı biçimci hukuku ifade eder. Gezici yargıçların birbirlerinden farklı kararlar vermeleri sonucu yargı birliğini tesis etmek amacıyla 12. ve 13. yüzyıllarda merkezî mahkemeler kuruldu. Bu mahkemeler Krallığın ortak hukukunu yani Common Law'ı inşa etmek

üzere yargılamalarını örnek kararların bağlayıcılığı bir ilkesine dayandırdılar. Buradaki bağlayıcılık, bütün bir karar metninin bağlayıcılığı değil; karar gerekçesinin bağlayıcı oluşu anlamına gelir. Bir örnek karar ya bir üst mahkemece verildiği için bağlayıcıdır ya da aynı mahkeme daha önce o kararı vermekle sonraki kararında kendini bağlamıştır. Equity, Common Law uygulamalarının adalet arayışını karşılamada yetersiz kalmasına sebebiyet veren aşırı biçimci karmaşık formüllerine göre değil de, yargıcın, vicdanı ve hakkaniyet ilkelerine göre yargılama yapmasından doğan içtihat hukukudur. Common Law mahkemelerinde adalet bulamayanlar Kral'a başvurmuş, Kral'ın da bu işlevi Lord Chancellor'a havale etmemiştir. Lord Chancellor'a yapılan başvurular giderek bir Lord Chancellor mahkemesinin (Court of Chancery) doğumuna yol açtı. Bu mahkemelerde biçimsel hukuktan çok vicdani kanaate ağıllık veren bir yargılama tarzı gelişmiştir.

Statute Law ise, İngiliz Hukuku'nun içtihattan sonraki ikincil kaynağıdır. Statute law (yasa hukuku), parlamentonun çıkardığı yasalar, onayladığı anlaşmalar ve bunların uygulanma usul ve esaslarını gösteren düzenlemeleri kapsar. Belirtilmelidir ki, İngiliz Hukuku bilinen anlamıyla yazılı bir Anayasaya dayanmaz. İngiliz Anayasası denildiğinde bundan, yasa veya içtihat kaynaklı bir takım ilkeler ile 1215 tarihli Magna Carta gibi bazı tarihsel belgeler anlaşılır.

Magna Carta Libertatum, 1215 tarihinde Papa III. Innocent, Kral John ve baronları arasında imzalanmıştır. Kralın bazı yetkilerinin sınırlandırılmasını ve hukuk kurallarının kralın iradesinden daha üstün olduğunu ilan ediyordu. Magna Carta Kralın keyfi vergi salamayacağını; yargılamanın aleni olarak yapılacağını; yasal dayanağı olmadan tutuklama ve sürgüne göndermeye başvurulamayacağını ve soylulardan oluşan bir kurulun Kralın Magna Carta'ya uygun davranıp davranmadığını denetleyeceğini hüküm altına alıyordu.

AMERİKAN HUKUKU

Amerikan Hukuku, hukuk tarihi ve kuramı açısından özel bir yere sahiptir. Çünkü, doğudaki görece düzenli yaşamı saymazsak, Amerika'nın batısına göç hareketi, hukuksuz bir toplumsal yaşam biçiminden hukuki bir toplumsal yaşam biçimine geçişin modern dünyadaki belki de tek örneğidir. Sonradan bağımsızlıklarını ilan edip federal bir çatı altında birleşerek Amerika Birleşik Devletlerine dönüşecek olan İngiliz kolonileri ilkel sayılabilecek bir hukuki düzene sahiptiler. Hukuk bazı kolonilerde İncil'e dayandırılmış, bazılarında ise yargıçların insafına terkedilmişti. Üstelik 17. yüzyıl Amerikas'ında yazılı hukuk birey özgürlüklerini sınırlandırmaya eğilimli bir tehdit kaynağı olarak algılanıyordu. Buna Fransız hukuk

kültürüne bağlı eyaletlerden kaynaklanan, kültürel farklılık tehdidi de eklenince Common Law Kuzey Amerikan hukuk kültürünün de temeli oldu. Amerikan Hukuku'nun; MAHKEME İÇTİHATLARI ve YASAMA olmak üzere iki temel kaynağı vardır.

MAHKEME İÇTİHATLARI: Amerika Birleşik Devletleri bir federal devlettir. Federal devlet, birden fazla kendi içinde özerk devletin aynı merkezi iktidara tâbi olarak oluşturduğu devlet birliğidir. FEDERAL DEVLET ve FEDERE DEVLET (EYALET, KANTON GİBİ İSİMLER DE VERİLİR) olmak üzere iki devlet türü bir aradadır. Hukuk düzeni bakımından hem federe devletin hukuku hem de federal devletin hukuku söz konusudur. Eyaletlerin kendi yasaları ve yargı düzeni bulunur. Amerikan Hukuku'nda da İngiliz Hukuku'ndan kökenlenen, önceki örnek kararların sonrakiler için bağlayıcı olması ilkesi geçerlidir. **YASAMA:** Amerika Birleşik Devletlerinin federal yapısı, yasama alanında da sonuçlarını doğurur. Bu yüzden Amerikan yasalarının bir kısmı federal diğer bir kısmı ise Eyalet yasalarıdır. Aralarındaki uyum ve denge, geniş ölçüde A.B.D. Anayasası ve onun mahkemelerce yorumu üzerinden sağlanır. Anayasa'yı yorumlamada nihai yetki Yüksek Mahkeme'nindir. Yüksek Mahkeme, Anayasa'nın herhangi bir bölümü ile çatışan federal yasayı kaldırabilir.

Sosyalist Hukuk Sistemi

Marksist düşüncenin özel bir yorumuna dayalı olarak tasarlanmış bir hukuk düzenini ifade eder. Sovyetler Birliği'nde eskisinden farklı ve modern bir toplumun kurulması, bunun kapitalist değil de sosyalist bir modele göre gerçekleştirilmesi farklı hukuki düzenleme ve anlayışları ortaya çıkardı. "Sosyalist Hukuk Sistemi" adını verilen, model olarak bir dönemin Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (S.S.C.B) Hukuku'nun alındığı sosyalist hukuk budur.

SOVYETLER BİRLİĞİNDE HUKUK

Sosyalist hukuk; SOSYALİST DEMOKRASİ, SOSYALİST YASALLIK ve DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK olmak üzere başlıca üç temel ilkeye dayanır.

SOSYALİST DEMOKRASİ İLKESİ "siyasal iktidarın, işçi sınıfı ve onun partisinin önderliğinde, biçimsel burjuva demokrasisini yıkıp emekçilerin egemenliğini kuran, işçi sınıfı ve müttefiki toplumsal sınıflar eliyle kullanılması" olarak tarif edilmiştir. Sosyalist hukukun varlık sebebi üretim araçlarının kollektif mülkiyetini tesis etmek; diğer ekonomik ve kültürel koşullara uygun bir toplum düzenini ayakta tutarak sınıfsız ve devletsiz, dolayısıyla da hukuksuz bir toplumu inşa edebilmenin önünü açmaktır. **SOSYALİST YASALLIK İLKESİ**, sosyalist toplum ilişkilerinin oluşturulması için araçsal bir değer taşıyan hukuka, ilgililerin itaati anlamına gelir. Söz konusu ilke, hem yurttaşlar hem de yasa koyucu

için bağlayıcıdır: Yurttaşlar yönünden hukuka itaat, yasa koyucu yönünden ise sosyalist düzenin ilkelerine uygun yasama faaliyeti anlamına gelir. DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK, iktidardaki komünist partisinin ve sosyalist devletin yönetim ve düzenleme ilkesidir. Demokratik merkezçilik ilkesinin sonucu olarak, alt derece mahkemeler üst derece mahkemelerin işlemleri ile bağılıdır. Sosyalist hukuk sistemi, aslında çoğu temel kavramıyla Roma Hukuku unsurları taşır. Onu ayrı bir hukuk sistemi yapan temel iki özellik; ARAŞSALCILIK ve MÜLKİYET BİÇİMLERİ KONUSUNDAKİ FARKLILIĞI dır . ARAŞSALCILIK, hukuku, salt toplumsal değişimin bir aracı olarak gören; onun kendine özgü bir doğası olduğunu yadsıyan hukuk ideolojisidir. Araşsalcılığın bir diğer sonucu da, hukukun bağımsız bir değer taşımadığı; olsa olsa istenilen düzeni tesis etmek gibi bir araç-değere yönelik olabileceği, yoksa ortak hayır, adalet ve özgürlük gibi amaç-değerlere yönelik bir değer taşımadığı yolundaki ahlaki tutumdur. Mülkiyet biçimleri konusundaki farklılığı da yalnızca kamusal mülkiyetin egemen mülkiyet biçimi oluşundan kaynaklanır. Sovyet yönetiminin kuruluşunda kollektifleştirme önce toprak mülkiyetinde başlamıştır. Kollektifleştirme, Sovyet siyasi tarihinde Stalin (Josef Visarionoviç Çuğasvili) dönemine ait kapsamlı girişimin adı olarak anılmakla birlikte, Sovyet hukuk tarihi bakımından genel mülkiyet sistemindeki dönüşümü ifade eder.

DEVLET MÜLKİYETİ: Devlet mülkiyeti, bütün halkın malı anlamını taşır; yani Devlet bu malların yöneticisidir. Sovhozlarda, üretim araçları bütünüyle devlete ait olduğundan, devlet toprağın sahibi sayılmakta, orada çalışanlar ise ücret karşılığında çalışmaktaydılar.

KOLLEKTİF ÇİFTLİK MÜLKİYETİ: Bu kategoride kolhozlar yer almaktadır. Kolhozlar, devlet denetiminde tarımsal üretim yapılan kooperatif çiftliklerdir. Buralarda bulunan canlı ve cansız mallar ile tesisler ve üretilen ürünler kolhozların ve kooperatif örgütlerinin ortaklaşa mülkiyetindedir.

KİŞİSEL MÜLKİYET: Eski Sovyet Medeni Yasası'nın 105. maddesi "Yurttaşlar, maddi ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kişisel mülkiyet sahibi olabilirler. Her vatandaş, çalışmaktan ve kendi tasarrufundan doğan gelire, bir eve veya bir evin bir kısmına, yardımcı ev araçlarına, evde yararlanılan eşyaya ve kişisel kullanma ve konfor eşyasına sahip olabilir. Kişisel mülkiyet konusu olan mallar, çalışmadan gelir elde etmek amacıyla kullanılamaz" hükmünü taşıyordu.

ÖZEL MÜLKİYET: Kişisel mülkiyet ile özel mülkiyet arasındaki fark, bir malın tahsis edilme amacıdır. Yani bir nesne, malikin ve ailesinin

kişisel ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılıyorsa kişisel mülkiyet; aynı nesne gelir elde etmek için kullanılıyorsa özel mülkiyet kategorisindedir.

TÜRK HUKUKU'NUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Türk toplumunda farklı dönemlerde nasıl bir hukuki yapının egemen olduğu; hukuki değişimin hangi etmenlerce belirlendiği sorunu, nihai anlamda Türk kültür tarihi sorunudur. Bu bakımdan Türk hukukunun tarihsel gelişimi İslam Hukuku, Osmanlı Hukuku ve Cumhuriyet ve Türk Devrimi başlıkları altında incelenebilir.

İslam Hukuku

Osmanlı Türkleri İslam dinine mensup olduklarından özel hukuk alanında uygulanan hukuk İslam Hukuku idi. Osmanlı Kamu Hukuku'nun da bütünüyle İslam Hukuku'na bağlı olduğunu iddia edenler olduğu gibi, İslam Hukuku'nun temel prensiplerinden bazılarında açıkça aykırı hüküm ve düzenlemeler içeren bir Örfi Hukuku'n Osmanlı kamu yaşamını, özellikle de devlet geleneğini biçimlendirici yüzünden, bu yargıya karşı çıkanlar da vardır. Bundan başka, "İslam Hukuku" terimi Şeriat olarak da bilinen ve İslam dinince vazedilmiş ilahi ilkeleri ifade etmekte de kullanılır. Gene terim, modern döneme kadar fıkıh olarak bilinen "Hukuk Bilimi" kavramına karşılık olarak da kullanılmaktadır. Bilmek, anlamak, derinlemesine kavramak, örtük olanın hakikatine nüfuz edip karanlık olanı aydınlatmak gibi anlamları karşılayan fıkıh; hukuki anlamda, insanın belirli koşullara bağlı olarak ne yapması gerektiğini, söz konusu koşullarla eylemsel gereklilik arasındaki bağın niteliğini ve şu ya da bu tarzda eylemeyi seçerse bunun sonuçlarının neler olacağını bilme yetisi anlamına da gelir. Fıkıh, İBÂDÂT (İBADETLER), MUÂMELÂT (HUKUKİ İŞLEMLER, SÖZLEŞMELER, EVLENME, BOŞANMA, MİRAS) ve UKÛBÂT (CEZA HÜKÜMLERİ) olmak üzere üç başlıkta incelenir. ŞERİAT : İslam dini açısından dar anlamda şeriat, İslam dinini belirleyen ilahi buyrukların toplamıdır. Geniş anlamda kullanıldığında ise insanın toplumsal varoluşunu sürdürmesinin koşullarını, yani "hukuk düzeni"ni ifade eder. FIKIH: İslam Hukuk Bilimi şeriatın belirli hiyerarşik kaynaklardan saptanacağı kabulüne dayanır. Edille-i Şer'iyye (şer'î deliller) olarak da adlandırılan bu kaynakların neler olduğu Kitap ve Sünnet dışında mezhepler arasında tartışmalıdır. Arapçada yol, çığır, görüş anlamına gelen mezhep sözcüğü, ilâhiyat ve felsefe alanında kutsal metinlerin nasıl anlaşılıp içeriklendirilmesi gerektiğine ilişkin yol, yordam, yöntem, üslup ve tarz bütünlüğü taşıyan bir anlayışın benzerlerinden ayırt edici özellikleriyle oluşturduğu ekolü ifade eden bir terimdir.

Osmanlı Hukuku
ŞER'İAT VE ÖRF

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Osmanlı Döneminde, hükümdarın kendi iradesine dayanarak şer'iat dışı alanda yasa koyma yetkisi anlamında, şer'i hukukun yanında bir de örfi hukuk ortaya çıktı. Bugünkü anlamıyla, geniş ölçüde kamu hukuku kapsamında yer alabilecek konularda padişah "kanunname", "emirname", "yasakname" gibi adlar altında yasama faaliyetinde bulunuyor; böylece örfi hukuk oluşuyordu. Sultanın yasama ve yürütme yanında yargısal yetkileri de vardır, ancak Osmanlı Hukuku yargılama erkini ilmiye sınıfına bırakmış; belirli ilimlerde eğitim görmüş alimlerin kadılık görevini yerine getirmesi kabul edilmişti. İslam Hukuku'na göre kadıların verdiği kararlar kesindi, ancak rüşvet aldıklarından yakınılmış ya da haksız bir hüküm vermişlerse, ilgilinin talebi üzerine verilen hüküm kazaskerce denetlenip gerekirse değiştirilirdi. Kazaskerler, Osmanlı Devleti'nde askerî sınıfa âit şer'î ve hukuki davalara bakan hâkim. Kazaskerlik, ilmiye mesleğinin en yüksek mertebelerinden biri olup, ANADOLU ve RUMELİ olmak üzere iki kazaskerlik mevcuttur. Rumeli kazaskeri derece ve yetki olarak diğerinden daha üstündü. Kazasker, kadı ve müderrislerin atama ve tayin işleri ile de yetkiliydi. Böylece, en azından Tanzimat'a kadar şer'i alanda içtihadi, örfi alanda yasa temelli bir hukuk varlığını sürdürdü.

Tanzimat Dönemi: Gelenek ve Batı Hukuku
1800'lerin başlarında gerek özel hukuk, gerekse kamu hukuku alanının yapısı eskiden yanıt verdiği sorunlara yanıt veremez duruma gelmişti. Böylece Osmanlı toplumu çok geç kalarak da olsa Tanzimat'la beraber hukuksal kurumların modernleştirilmesine ilişkin düzenlemelere girişti. 1876'da modern anlamda bir Anayasa, Kanun-u Esasî ile meclis ve meşrutî ilkeler kabul edilmiştir. Bu Anayasa, 1878'de II. Abdülhamit tarafından askıya alınmış, 24 Temmuz 1908 ihtilali sonucunda değişikliklerle yürürlüğe girmiş ve kısmen 1924 tarihine kadar yürürlükte kalmış Anayasa'dır.

Cumhuriyet ve Türk Devrimi

Osmanlı devleti özellikle Tanzimattan sonra adli kapitülasyonlardan kurtulmak için gerek yasalastırma, gerekse yabancı hukukun benimsenmesi alanında çok çaba göstermiştir. Benimseme (resepsiyon, iktibas), yabancı hukukun benimsenmesi Türkçe hukuk yazınında "yabancı hukuk alımı", "iktibas" ve "resepsiyon" gibi terimlerle ifade edilegelmiştir. Bazı yazarlar diğerlerinin anlam nüanslarını yeterince karşılamadığı gerekçesiyle Fransızca kökenli resepsiyon sözcüğünü yeğlerler. Benimsemenin pek çok sebebi olabilmekle beraber yabancı bir hukukun benimsenmesinde temel unsur, benimseyen toplumun eski yaşam biçimini sürdürmek yerine onu değiştirmek istemesidir. Hukuki benimseme, Cumhuriyet Hukuk Devrimi'nin ağırlıklı yöntemi olarak işlev görmüş

olsa da tek yöntemi değildir; 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve 442 sayılı Köy Kanunu Cumhuriyet yasamasının özgün ürünleridir. 1926 yılında İsviçre Medeni Kanunu'ndan benimsenen Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi ile birlikte, Türkiye laik bir hukuk düzenine geçmiş ve buna bağlı olarak, Türk hukuku Kıta Avrupası hukukunun bir parçası olmuştur. Medeni Kanun ve onu izleyen benimsemelerle, modern hukuki düşünce ve hukuk kültürü de benimsenmiş oldu. 1926 ile başlayan ağırlıklı olarak benimsemeye dayalı hukuki modernleşmenin tek ürünü Türk Medeni Kanunu olmasa da, Türk Medeni Kanunu diğer pek çok düzenlemenin temeli olan ana hukuki düzenleme niteliği taşıdığından; dahası medeni yasalar, ilgili oldukları toplumun hukuksal kimliğini ifade ettikleri için, onun benimsenmesi neredeyse tek başına bütün bir hukuk devriminin yön ve içeriğini ifade etmektedir.

SORU-CEVAP

SORU:

Adli yargıyı tanımlayınız.

CEVAP:

Adli yargı, genel ve olağan yargı koludur, zira diğer yargı kollalarının görev alanına girmeyen tüm dava ve yargısal işler adli yargıda çözülür.

2

SORU:

Adli yargı sürecini anlatınız.

CEVAP:

Adli yargı kolunda, ilk derece mahkemeleri, bölge adliye mahkemeleri ve Yargıtay olmak üzere üç dereceli bir yargılama sistemi kabul edilmiştir

3

SORU:

Adalet Bakanlığı hangi tarihte Kanun hükmünün gereğini yerine getirebilmek adına, dokuz ayrı bölgede, bölge adliye mahkemesi kurulmasına karar vermiştir?

CEVAP:

Adalet Bakanlığı 1 Haziran 2007 tarihinde Kanun hükmünün gereğini yerine getirebilmek adına, dokuz ayrı bölgede, bölge adliye mahkemesi kurulmasına karar vermiş ve bu mahkemelerin kuruluşları ile yargı çevreleri Resmî Gazete'de ilân edilmiştir.

4

SORU:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Adalet Bakanlığı kararıyla, sayıları toplamda kaçta çıkarılmıştır?

CEVAP:

Adalet Bakanlığı kararıyla, ek olarak altı yere daha bölge adliye mahkemesi kurulması kabul edilmiş ve sayıları toplamda on beşe çıkan bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri yeniden belirlenmiştir.

5

SORU:

Bölge adliye mahkemeleri hangi illerde faaliyete başlamıştır?

CEVAP:

Bölge adliye mahkemeleri Adana, Antalya, Ankara, Bursa, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Samsun illerinde faaliyete başlamıştır.

6

SORU:

Bölge adliye mahkemeleri hangi tarihte tüm yurttaki göreve başlamıştır?

CEVAP:

Bölge adliye mahkemeleri 15 Temmuz 2016 tarihinde tüm yurttaki göreve başlamıştır.

7

SORU:

Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlamasıyla birlikte, adli yargı kolundaki üç dereceli mahkeme sistemi ne şekilde oluşmaktadır?

CEVAP:

- **KİŞİLER ARASINDA DOĞAN UYUŞMAZLIK HAKKINDA YARGILAMA YAPMA VE UYUŞMAZLIĞI ÇÖZMEYE YÖNELİK OLARAK DAVANIN ESASI HAKKINDA KARAR VERMEKLE GÖREVLİ ilk derece mahkemeleri,**

- İlk derece mahkemesi kararlarının istinaf incelemesini yapmakla görevli ikinci derece BÖLGE ADLİYE MAHKEMELERİ,
- Bölge adliye mahkemesi ve bazı hallerde ilk derece mahkemesi kararlarının temyiz incelemesini yapmakla görevli YARGITAY.

8

SORU:

İlk derece mahkemelerince verilen kararların bölge adliye mahkemeleri tarafından olgu ve hukuk

yönünden incelenmesi (denetlenmesi) suretiyle düzeltilmesi, iyileştirilmesi veya iptal edilmesi amacıyla yönelik bir kanun yoluna ne denir?

CEVAP:

İstinaf: İlk derece mahkemelerince verilen kararların bölge adliye mahkemeleri tarafından olgu ve hukuk yönünden incelenmesi (denetlenmesi) suretiyle düzeltilmesi, iyileştirilmesi veya iptal edilmesi amacıyla yönelik bir kanun yoludur.

9

SORU:

Yargı çevresini tanımlayınız.

CEVAP:

Bir mahkemenin yargı yetkisinin sınırlarını belirleyen idarî ve coğrafi çevredir. Hukuk ve ceza mahkemelerinin yargı çevresi, kural olarak, buldukları il merkezi ve ilçeler ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idarî sınırlarıdır.

10

SORU:

Adli Yargı Teşkilat Kanununa göre, adli yargı ilk derece mahkemeleri, hangi mahkemelerdir?

CEVAP:

Adli Yargı Teşkilat Kanununa göre, adli yargı ilk derece mahkemeleri, hukuk ve ceza mahkemeleridir.

11

SORU:

Özel hukuk alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkların (örneğin boşanma, tazminat, alacak davası vb.) çözüldüğü ve karara bağlandığı adli yargı ilk derece mahkemelerine ne ad verilir?

CEVAP:

Hukuk mahkemeleri, özel hukuk alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkların (örneğin boşanma, tazminat, alacak davası vb.) çözüldüğü ve karara bağlandığı adli yargı ilk derece mahkemeleridir.

12

SORU:

Bakacakları dava ve işler belli kişi ya da uyuşmazlık türlerine göre sınırlandırılmamış olan ve özel mahkemelerin görevine girmeyen bütün uyuşmazlıkları çözmekle görevli mahkemelere ne ad verilir?

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

CEVAP:

Genel mahkemeler, bakacakları dava ve işler belli kişi ya da uyuşmazlık türlerine göre sınırlandırılmamış olan ve özel mahkemelerin görevine girmeyen bütün uyuşmazlıkları çözmekle görevli mahkemelerdir.

13

SORU:

Asliye hukuk mahkemesinin görevleri nelerdir?

CEVAP:

ASLIYE HUKUK MAHKEMESİ, kanunlarda aksine bir düzenleme bulunmadıkça,
- Dava konusunun değer veya miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalara, şahıs varlığına ilişkin davalara,
- Sulh hukuk mahkemesi ve diğer özel mahkemelerin görev alanları dışında kalan tüm dava ve işlere (HMK m. 2) bakar.

14

SORU:

Sulh mahkemelerinin görevleri nelerdir?

CEVAP:

SULH HUKUK MAHKEMESİ, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;
- Kira ilişkisinden doğan tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davalara,
- Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davalara,
- Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davalara,
- Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği diğer davalara (ör. Taşınmazın aynına ilişkin olmayan, kat mülkiyeti kanundan doğan davalara veya çekişmesiz yargı işlerine) bakmakla görevlidir.

15

SORU:

Genel mahkemeler yanında, özel bir kanunla kurulan ve bakacakları dava ve işler belirli kişiler veya uyuşmazlık türleri ile sınırlandırılmış bulunan mahkemelere ne ad verilir?

CEVAP:

Genel mahkemeler yanında, özel bir kanunla kurulan ve bakacakları dava ve işler belirli kişiler veya uyuşmazlık türleri ile sınırlandırılmış bulunan

mahkemeler ise **ÖZEL MAHKEME (UZMANLIK MAHKEMESİ)** olarak adlandırılır.

16

SORU:

Hukuk mahkemeleri arasındaki özel mahkemeleri sıralayınız.

CEVAP:

Hukuk mahkemeleri arasındaki özel mahkemeler, asliye ticaret mahkemesi, aile mahkemesi, tüketici mahkemesi, iş mahkemesi, icra mahkemesi, kadastro mahkemesi, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi olarak özetlenebilir.

17

SORU:

Asliye ceza mahkemesinin görevleri nelerdir?

CEVAP:

ASLIYE CEZA MAHKEMESİ, kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller dışında, sulh ceza hakimliği ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere bakmakla görevlidir.

18

SORU:

Ağır ceza mahkemesinin görevleri nelerdir?

CEVAP:

AĞIR CEZA MAHKEMESİ ise, kanunların ayrıca görevli kıldığı haller dışında, Türk Ceza Kanununda yer alan yağma (TCK m.148), irtikâp (TCK m. 250/1 ve 2), resmî belgede sahtecilik (TCK m. 204/2), nitelikli dolandırıcılık (TCK m. 158), hileli iflas (TCK m. 161) suçları, Türk Ceza Kanununun ikinci kitap dördüncü kısmının dört, beş, altı ve yedinci bölümünde tanımlanan suçlar (devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, 318, 319, 324, 325 ve 332'nci maddeler hariç) ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar ile ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis veya on yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarla ilgili dava ve işlere bakmakla görevlidir.

19

SORU:

Bölge adliye mahkemelerinin aslî görevi nedir?

CEVAP:

Bölge adliye mahkemelerinin aslı görevi, adli yargı ilk derece mahkemelerince verilen ve kesin olmayan hüküm ve kararlara karşı yapılacak istinaf başvurularını inceleyip karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer işleri yapmaktır

20

SORU:

Bölge adliye mahkemeleri kimlerden oluşur?

CEVAP:

Bölge adliye mahkemeleri, başkanlık, başkanlar kurulu, daireler, bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, bölge adliye mahkemesi adalet komisyonu ve müdürlüklerden oluşur.

ÜNİTE 4: YARGI ÖRGÜTÜ

ADLİ YARGI

Adli yargı, genel ve olağan yargı koludur, zira diğer yargı kollarının görev alanına girmeyen tüm dava ve yargısal işler adli yargıda çözülür. Adli yargı kolunda, İLK DERECE MAHKEMELERİ, BÖLGE ADLİYE

MAHKEMELERİ ve YARGITAY olmak üzere üç dereceli bir yargılama sistemi kabul edilmiştir. İlk derece mahkemeleri, kişiler arasında doğan uyuşmazlık hakkında yargılama yapma ve uyuşmazlığı çözmeye yönelik olarak davanın esası hakkında karar vermekle; Bölge adliye mahkemeleri, ilk derece mahkemesi kararlarının istinaf incelemesini yapmakla, Yargıtay ise Bölge adliye mahkemesi ve bazı hallerde ilk derece mahkemesi kararlarının temyiz incelemesini yapmakla görevlidir.

İstinaf, ilk derece mahkemelerince verilen kararların bölge adliye mahkemeleri tarafından olgu ve hukuk yönünden incelenmesi (denetlenmesi) suretiyle düzeltilmesi, iyileştirilmesi veya iptal edilmesi amacıyla yönelik bir kanun yoludur.

İlk Derece Mahkemeleri

Adli yargı ilk derece mahkemeleri, HUKUK ve CEZA mahkemeleridir.

HUKUK MAHKEMELERİ

Hukuk mahkemeleri, özel hukuk alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözüldüğü ve karara bağlandığı adli yargı ilk derece mahkemeleridir. Hukuk mahkemeleri, genel ve özel mahkemeler olarak iki gruba ayrılabilir. Genel mahkemeler, bakacakları dava ve işler belli kişi ya da uyuşmazlık türlerine göre sınırlandırılmamış olan ve özel mahkemelerin görevine girmeyen bütün uyuşmazlıkları çözmekle görevli mahkemelerdir. Bu bağlamda sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri genel mahkemelerdir. Sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri tek hâkimlidir. Hukuk mahkemeleri her il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu dikkate alınarak belirli ilçelerde kurulur. Bir mahkemenin yargı

yetkisinin sınırlarını belirleyen idarî ve coğrafi çevre, yargı çevresi olarak tabir edilir. Hukuk ve ceza mahkemelerinin yargı çevresi, kural olarak, buldukları il merkezi ve ilçeler ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idarî sınırlarıdır. İş yoğunluğunun fazla olduğu yerlerde, hukuk mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturularak bu daireler numaralandırılabilir.

Genel mahkemeler yanında, özel bir kanunla kurulan ve bakacakları dava ve işler belirli kişiler veya uyuşmazlık türleri ile sınırlandırılmış bulunan mahkemeler ise özel mahkeme (uzmanlık mahkemesi) olarak adlandırılır. Özel mahkemeler, asliye ticaret mahkemesi hariç, tek hâkimlidir. Bir yerde özel mahkeme kurulmamışsa, özel mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, özel mahkeme sıfatıyla, o yerde görevli asliye hukuk mahkemesi tarafından bakılır.

CEZA MAHKEMELERİ

Ceza mahkemeleri, kanunların suç saydığı fiil (davranış) veya işlemlerin gerçekleşmesi halinde, suç işleyenlerin yargılanması ve suçlu buldukları takdirde alacakları cezaların belirlenmesi için açılan davalara bakmakla görevlidirler. Ceza mahkemeleri de genel ve özel ceza mahkemeleri olarak iki gruba ayrılabilir. Ceza yargısındaki genel mahkemeler asliye ceza ve ağır ceza mahkemeleridir. Asliye ceza mahkemeleri tek hâkimlidir. Ağır ceza mahkemesinde ise, bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur.

2014 yılında sulh ceza mahkemesi kaldırılmış, onun yerine, kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve bunlara karşı yapılan itirazları incelemek amacıyla sulh ceza hâkimliği kurulmuştur. Sulh ceza mahkemelerinde görülmekte olan dava dosyaları ise, yetkili asliye ceza mahkemelerine devredilmiştir. Ceza mahkemelerinin ve sulh ceza hakimliğinin yargı çevresi, buldukları il merkezi ve ilçeler ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idarî sınırlarıdır.

Özel ceza mahkemelerinin (uzmanlık mahkemelerinin) kuruluşu ile görev ve yetkileri özel kanunlarda düzenlenmekte olup, bu mahkemeler özel kanunlarla belirlenen dava ve işleri görür. Ceza yargısında görev yapan genel ve özel mahkemeler yanında, her il merkezi ve ilçede, o il veya ilçenin adı ile anılan bir Cumhuriyet başsavcılığı kurulur.

Bölge Adliye Mahkemeleri

Bölge adliye mahkemelerinin aslı görevi, adli yargı ilk derece mahkemelerince verilen ve kesin olmayan hüküm ve kararlara karşı yapılacak istinaf başvurularını inceleyip karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer işleri yapmaktır.

Bölge adliye mahkemeleri daireleri ise, hukuk ve ceza dairelerinden oluşur. Her bölge adliye mahkemesinde en az üç hukuk ve iki ceza dairesi bulunur. Her daire, bir başkan ve iki üyenin katılımıyla toplanabilir. Dairelerde yargılama kural olarak aleni şekilde yürütülür, ancak görüşmeler gizli yapılır, kararlar çoğunlukla verilir. Bir davada ileri sürülen taleplerin maddi hukuk kurallarına göre incelenmesi sonucunda, davanın esas bakımından kabulü veya reddi şeklinde mahkemece verilen nihai karara, hüküm adı verilir.

Her bölge adliye mahkemesinde ayrıca bir Cumhuriyet başsavcılığı bulunur. Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet savcıları, ceza davalarına ilişkin hüküm ve kararlara ait dosyalardan kendilerine verilenleri inceleyerek yazılı düşüncesiyle birlikte ilgili daireye göndermek ve duruşmalara katılmak; ceza daireleri kararlarına karşı gerektiğinde kanun yollarına başvurmak; Cumhuriyet başsavcısının vereceği veya kanunla belirlenen diğer görevleri yapmakla görevlidir.

Yargıtay

Yargıtay, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merci olup, Anayasa ve diğer kanunlara göre görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir. Yargıtay Kanunu'na göre, Yargıtay'da on iki hukuk, on iki ceza dairesi ve her dairede bir daire başkanı ile yeteri kadar üye bulunur. Temyiz başvurusu üzerine inceleme Yargıtay'daki ilgili daire tarafından yerine getirilir. Yargıtay daireleri bir başkan ve dört üyenin katılımıyla toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir. Bölge adliye mahkemesinin veya ilk derece mahkemesinin kararı bozulursa, dosya yeniden inceleme yapılmak ve karar verilmek üzere duruma göre bu mahkemelerden birine gönderilir. Dairelerin üstünde Hukuk Genel Kurulu ve Ceza Genel Kurulu bulunur. Hukuk Genel Kurulu hukuk dairelerinin başkan ve üyelerinden, Ceza Genel Kurulu ise ceza dairelerinin başkan ve üyelerinden oluşur. Hukuk ve Ceza Genel Kurullarının temel görevlerinden biri, Yargıtay dairelerince verilen bozma kararlarına direnen bölge adliye mahkemesi ve ilk derece mahkemesi kararlarının ve ilk derece mahkemesi olarak Yargıtay ilgili dairesi tarafından verilen hükümlerin temyiz yoluyla incelemesini yapmaktır. Bir diğer önemli görevi ise, içtihatların birleştirilmesine karar vermektir. Yargıtay'ın bir diğer karar organı ise Büyük Genel Kuruldur. Yargıtay Büyük Genel Kurulunun görevlerinden biri, içtihat uyumsuzluklarını gidermek ve içtihatları birleştirmektir. Yargıtay Büyük Genel Kurulunun kararları kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz

İDARİ YARGI

İdarî yargı, hukuka aykırı idarî işlemlere karşı açılan iptal davaları veya idarî eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenler tarafından açılan tam yargı davaları ve kamu hizmetlerinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden kaynaklanan (tahkime tâbi olmayan uyumsuzluklara ilişkin) davaların görüldüğü yargı koludur.

İdarî yargı kolunda görevli olan mahkemeler, İLK DERECE İDARE MAHKEMELERİ VE VERGİ MAHKEMELERİ, BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ ve İDARİ YARGININ EN ÜST YARGI MERCİ OLAN DANIŞTAY olmak üzere üç derece ayrılmıştır.

İlk Derece Mahkemeleri

İdarî yargı kolundaki ilk derece mahkemeleri idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleridir. İdare mahkemeleri, başka bir yargı merciine bırakılmayan iptal davalarını, tam yargı davalarını, tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyumsuzluklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyumsuzluklara ilişkin davaları çözmekle görevli mahkemelerdir. Vergi mahkemeleri ise, genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usûlü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları çözmekle görevli ilk derece mahkemeleridir.

Bölge İdare Mahkemeleri

Bölge idare mahkemelerinin görevleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına karşı yapılan istinaf başvurularını inceleyip karara bağlamak, yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemeleri arasında çıkan görev ve yetki uyumsuzluklarını kesin karara bağlamak ve diğer kanunlarla verilen görevleri yerine getirmektir. Bölge idare mahkemelerinde, biri idare diğeri vergi olmak üzere en az iki daire bulunur. Bölge idare mahkemesi daireleri, bir başkan ve iki üyenin katılımıyla toplanır. Görüşmeler gizli yapılır, kararlar çoğunlukla verilir.

Danıştay

Danıştay, kanunun başka bir idarî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme (temyiz) merci olup, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar. Danıştay ayrıca Anayasa ve kanunlarda öngörülen hallerde ilk derece mahkemesi sıfatıyla kendisine verilen dava ve işlere bakmak, görüş bildirmek ve karar vermekle yükümlüdür. Danıştay, dokuzu dava, biri idarî daire olmak üzere on daireden oluşur. Bölge idare mahkemelerinin verdikleri nihai kararların ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülen davalarla ilgili nihai kararların temyiz incelemesi

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Danıştay Dava Daireleri tarafından yapılır. İdarî Dava Daireleri Genel Kurulu, Danıştay İdarî Dava Dairelerince verilen bozma kararları üzerine bölge idare mahkemesince verilen direnme kararlarının ve idarî dava dairelerinin ilk derece mahkemesi olarak verdikleri kararların temyiz incelemesini yapar. Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu ise, Danıştay vergi dava dairelerince verilen bozma kararlarına üzerine bölge idare mahkemesince verilen direnme kararlarının ve vergi dava dairelerinin ilk derece mahkemesi olarak verdikleri kararların temyiz incelemesini yapar. İçtihatları Birleştirme Kurulu ise, dava dairelerinin veya idarî ve vergi dava daireleri genel kurullarının kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri kararlar arasında uyumsuzluk (çelişki) bulunması ya da birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesi gerektiğinde, içtihadın birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkında karar vermekle görevlidir.

ANAYASA YARGISI

Anayasa yargısı geniş anlamda Anayasa hukuku sorunlarının herhangi bir yargısal süreç içinde karara bağlanmasını, dar anlamda ise, kanunların ve diğer bazı yasama işlemlerinin Anayasa'ya uygunluğunun yargısal merciler tarafından denetlenmesi anlamına gelir. Ayrıca Anayasa yargısı, temel hak ve hürriyetlerin ihlal edilmesi halinde, kişilerin bireysel başvuru yolunu işleterek Anayasa ile güvence altına alınan hak ve özgürlüklerin korunmasını sağlamaktadır.

Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yapısı

Anayasa Mahkemesi on beş üyeden oluşur. Üyelerin üçü Türkiye Büyük Millet Meclisi, on ikisi ise Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa'da öngörülen belirli yargı organları ile kurumların üyeleri veya belirli kişiler arasından seçilir. Anayasa Mahkemesi üyeleri on iki yıl için seçilirler. Bir kişi ikinci kez Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemez. Anayasa Mahkemesi başkanı ve başkanvekilleri ise, üyeler arasından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile dört yıl için seçilir. Süresi biten başkan ve başkanvekilleri yeniden seçilebilirler.

Anayasa Mahkemesinin Görev ve Yetkileri

Anayasa mahkemesinin görev ve yetkileri, KANUNLARIN VE DİĞER BAZI YASAMA İŞLEMLERİNİN ANAYASA'YA UYGUNLUĞUNUN DENETİMİ ve DİĞER GÖREVLERİ olmak üzere, iki başlık altında incelenebilir.

Anayasaya Uygunluk Denetimi

Anayasaya uygunluk denetimi, SOYUT NORM DENETİMİ, SOMUT NORM DENETİMİ ve BİREYSEL BAŞVURU olmak üzere üç şekilde gerçekleştirilebilir. SOYUT NORM DENETİMİNDE , Anayasa'da öngörülen belirli kişiler tarafından doğrudan Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açılması söz konusudur. SOMUT NORM DENETİMİ ,

görülmekte olan bir davada, davaya bakan mahkemenin, uygulanacak kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasını ciddi bulursa, itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurması suretiyle gerçekleşir. BİREYSEL BAŞVURU , kişilerin Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurması yolu ile gerçekleşir. Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yapılabilmesi için, ilgili yargı kolundaki iç hukuk yollarının tüketilmiş olması gerekir.

Anayasa Mahkemesinin Diğer Görevleri

Anayasa Mahkemesi'nin, yasama işlemlerinin Anayasa'ya uygunluğunun denetimi yanında yerine getirmekle yükümlü olduğu bir takım dava işler de mevcuttur.

Anayasa Mahkemesinin Çalışma Usulü

Anayasa Mahkemesi, İKİ BÖLÜM ve GENEL KURUL halinde çalışır. Siyasî partilere ilişkin dava ve başvurulara, iptal ve itiraz davaları ile Yüce Divan sıfatıyla yürütülecek yargılamalara Genel Kurulda bakılır, bireysel başvurular ise bölümlerde karara bağlanır.

Anayasa Mahkemesi, Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar dışında kalan işleri dosya üzerinde inceler. Ancak, bireysel başvurularda duruşma yapılmasına karar verilebilir. Anayasa Mahkemesi'nde açılan iptal davalarında, kural olarak kanunların esas ve şekil bakımından, Anayasa değişikliklerinin ise şekil bakımından Anayasa'ya uygun olup olmadığı denetlenir.

DİĞER YARGI KOLLARI

Adli yargı, idarî yargı ve Anayasa yargısı dışında kalan yargı kolları; mali yargı ve uyumsuzluk yargısıdır. Anayasa'nın askeri yargıyı düzenleyen 145'inci maddesi, Askerî Yargıtay'ı düzenleyen 156 ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'ni düzenleyen 157'nci maddesi, Anayasa'da değişiklik yapan 16.4.2017 tarihli ve 6771 Sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmıştır. Buna göre, asker kişileri ve askerliği ilgilendiren hukuki uyumsuzluklar ilgisine göre idari yargı veya adli yargı kolundaki mahkemelerde görülecektir.

Mali Yargı

Mali yargının amacı, kamu idarelerinin etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak çalışması ve kamu kaynaklarının öngörülen amaçlara ve kanunlara uygun olarak elde edilmesi, muhafazası ve kullanılması için gerekli denetimin gerçekleştirilmesi ve sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasıdır. Mali yargı kolunda görevli organ Sayıştay'dır. Sayıştay'ın hem idari hem de yargısal görevleri bulunmaktadır.

Uyumsuzluk Yargısı

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Farklı yargı kolları arasında ortaya çıkan yargı yolu uyumsuzluklarını gidermek amacıyla teşkil edilen yargı kolu ise uyumsuzluk yargısıdır. Anayasa'ya göre, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluklarını kesin olarak çözmekle görevli ve yetkili yüksek yargı merci Uyuşmazlık Mahkemesidir. Buna karşılık, diğer yargı mercileri ile Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyumsuzluklarında, Uyuşmazlık Mahkemesi değil, Anayasa Mahkemesinin kararı esas alınır. Yargı kolları arasında olumlu veya olumsuz görev uyumsuzluğu doğabilir. Olumlu görev uyumsuzluğu çıkarma, adli ve idari yargı kolunda görevli mahkemelerde açılmış olan bir davada ileri sürülen görev itirazının reddi üzerine, ilgili Başsavcı veya savcılar tarafından görev konusunun incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nden istenmesiyle olur. Olumsuz görev uyumsuzluğu ise, adli, veya idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması ile ortaya çıkar.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ YARGISI

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine taraf olan devletlerin sözleşmeye uymalarını sağlamak amacıyla görev yapan bir mahkemedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Yapısı

Avrupa İnsan hakları mahkemesinin organları, Genel Kurul, Komite, Daire ve Büyük Daire'den oluşmaktadır.

Genel Kurul, Mahkemede görev yapan tüm üyelerden oluşur. Komiteler ise üç hâkimden oluşur. Komite, bir başvuru hakkında daha fazla inceleme yapılması gerekli değilse, oybirliği ile başvurunun kabul edilemez olduğuna veya kayıttan düşürülmesine karar verebilir; bu karar kesindir. Daireler ise yedi hâkimlidir. Daireler, Komite tarafından hakkında kabul edilmezlik kararı veya kayıttan düşme kararı verilmeyen başvuruların, kabul edilebilir olup olmadığını incelemek ve esastan karar vermekle görevlidir. Mahkeme bünyesinde ayrıca on yedi hâkimden oluşan Büyük Daire görev yapmaktadır. Sözleşmenin ve eki protokollerin yorumlanmasında ciddi bir sorun çıkarsa, Dairenin çözümü Mahkeme'nin daha önce verdiği bir kararla bağdaşmayacaksa, tarafların itirazda bulunmaması kaydıyla, Daire yargılama yetkisini hükümden önceki herhangi bir aşamada Büyük Daireye bırakabilir ya da taraflardan biri benzer sebeplerle yargılamanın büyük daire tarafından yapılmasını isteyebilir. Ayrıca bir sözleşmecî devletin, başka bir sözleşmecî devletin Sözleşmeyi ve eki protokolleri ihlal ettiği iddiasıyla yapacağı başvurular da Büyük Daire tarafından incelenir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Başvuru ve İnceleme

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Eki Protokollerin sözleşmecî devletlerden biri tarafından ihlal edilmesi nedeniyle zarar gören gerçek kişiler, hükümet dışı kuruluşlar ve kişi grupları, Mahkemeye başvuruda bulunabilirler. Kişilerin mahkemeye başvuru yapabilmeleri için iç hukuk yollarını tüketmiş olmaları gerekmektedir. Buna göre, iç hukuk yollarının tüketilmesi ve kesin bir karara ulaşılmışından itibaren altı ay içinde başvuru yapılmalıdır. Mahkeme kendisine yapılan başvuruyu kabul edilebilir bulursa, öncelikle dostane çözüm sürecinin başlatılmasına ve yürütülmesine yardımcı olur. Dostane çözüme varılamazsa, başvurunun esası hakkında inceleme yapılır. İnceleme sonucunda, Sözleşme veya Eki Protokollerin ihlal edildiği sonucuna varılırsa, Mahkeme, başvuruda bulunan tarafın zararlarının giderilmesine hükmedebilir.

SORU-CEVAP

SORU:

Öğretide "subjektif hukuk" için hangi kavram kullanılmaktadır?

CEVAP:

Hak kavramı

2

SORU:

"Özel haklar" nedir?

CEVAP:

Özel haklar, kişiler ile kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen özel hukuk kurallarından doğan haklardır

3

SORU:

"Hak" nedir?

CEVAP:

Hak, hukuk tarafından tanınan, yararlanılması hak sahibinin iradesine bırakılan ve korunmasını isteme hususunda bireyin yetkili sayıldığı menfaatlerdir

4

SORU:

"Objektif hukuk" nedir?

CEVAP:

Objektif hukuk, öğretilerde hukukun toplum yaşamını düzenleyen ve Devlet gücü ile yerine getirilen,

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

hukuki yaptırımla kuvvetlendirilmiş olan kuralların bütünü ifade eden haline denilmektedir

5

SORU:

Hukukta "şahıs" kime denilmektedir?

CEVAP:

Hukukta hak sahibi olan varlıklara kişi (şahıs) denilmektedir

6

SORU:

"Kamu hakları" ne anlama gelir?

CEVAP:

Kamu hakları kamu hukukundan doğan, vatandaşların Devlet'e karşı sahip olduğu hakları ifade eder. Diğer ifadesiyle kamu hakları, kişiler ile Devlet arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk kurallarından doğan haklardır

7

SORU:

Genel nitelikli kamu hakları anayasanın hangi kısmında düzenlenmiştir?

CEVAP:

Anayasa'nın ikinci kısmında 12. madde ve devamında "Temel Haklar ve Ödevler" başlığı altında düzenlenmiştir

8

SORU:

Haberleşme hürriyeti ne tür bir haktır?

CEVAP:

Negatif statü hakkıdır?

9

SORU:

Sosyal ve ekonomik kamu hakları ne tür haklardır?

CEVAP:

Pozitif statü hakları

10

SORU:

Aktif statü hakları ne tür haklardır?

CEVAP:

Siyasal kamu hakları

11

SORU:

Dilekçe hakkı hangi hak kategorisine girmektedir?

CEVAP:

Siyasal kamu hakları

12

SORU:

Özel nitelikli kamu hakları nedir?

CEVAP:

Belli kişilerin kamu kuruluşları ile olan ilişkilerini düzenleyen kamu hakları özel nitelikli kamu hakları olarak nitelendirilir

13

SORU:

Özel haklar niteliklerine göre kaç'a ayrılır? Bunlar hangileridir?

CEVAP:

Mutlak haklar ve nisbi haklar olmak üzere ikiye ayrılır

14

SORU:

Tek taraflı bir irade açıklaması (beyanı) ile hukuki bir durumu yaratmakta, değiştirmekte ya da ortadan kaldırmakta olan haklar ne tür haklardır?

CEVAP:

Yenilik doğuran haklar

15

SORU:

Kudret yetkileri hakları nedir?

CEVAP:

Kudret yetkileri bir kişiye, başkasının mal varlığını etkileyecek şekilde hukuki işlem yapmak yetkisini veren haklardır

16

SORU:

Mutlak haklar konularına göre kaç grupta incelenir? Bunlar hangileridir?

CEVAP:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

İki grupta incelenir, mallar üzerindeki mutlak haklar ve şahıslar üzerindeki mutlak haklar

17

SORU:

"Rehin hakları" ne tür haklardandır?

CEVAP:

Sınırlı aynı hak

18

SORU:

Rehin hakkı nedir?

CEVAP:

Rehin hakkı sahibine, alacağını borçlusundan alamaması halinde rehin verilmiş olan şeyi sattırıp paraya çevirmek yoluyla alacağını tahsil etmek yetkisini veren bir sınırlı aynı haktır

19

SORU:

Şahsiyet hakları nedir?

CEVAP:

Diğer bir ifadeyle kişilik hakları, bir insanın maddi, manevi ve iktisadi bütünlüğü ve varlıkları üzerinde sahip olduğu mutlak haklara denir

20

SORU:

Alelade haklar nedir?

CEVAP:

Alelade haklar, hak sahibinin hakkını kullanmasıyla herhangi bir yeni hukuki ilişki doğurmayan haklardır

ÜNİTE 5: HUKUKİ İLİŞKİLER VE HAKLAR

HAK KAVRAMI VE TANIMI

Hak kavramı çeşitli şekillerde tanımlanabilir. Bir tanıma göre hak, "hukuk tarafından tanınan, yararlanılması hak sahibinin iradesine bırakılan ve korunmasını isteme hususunda bireyin yetkili sayıldığı menfaatlerdir."

Bir bütün olarak hukuk, objektif hukuk olarak adlandırılır. Objektif hukukun kişilere bahşettiği yetkileri ifade eden kısmı ise, sübjektif hukuk olarak adlandırılmaktadır. Sübjektif hukuk, haklara karşılık gelir.

Hukuk çerçevesinde bir hak, ancak hukuk tarafından tanındığı takdirde var olabilir. Hukukun tanımadığı bir haktan bahsedilemez.

Hukukta hak sahibi olan varlıklar, şahıs olarak adlandırılır.

Hakkın niteliğine ilişkin açıklama getiren önemli kuramlarşunlardır:

- İrade Kuramı,
- Menfaat Kuramı,
- Karma Kuram.

HAKLARIN AYIRIMI

Kamu Hakları-Özel Haklar Ayırımı

Hakları çeşitli ölçütlere göre sınıflandırabiliriz. İlk ayırım, KAMU HAKLARI ile ÖZEL HAKLAR arasındadır.

Kamu Hakları ve Türleri

Kamu hakları kamu hukukundan doğar. Kişinin devlete karşı olan haklarıdır. Kamu hakları iki gruba ayrılır:

- Genel nitelikli kamu hakları,
- Özel nitelikli kamu hakları.

Genel nitelikli kamu hakları, Anayasa'nın ikinci kısmında 12. madde ve devamında "Temel Haklar ve Ödevler" başlığı altında düzenlenmiştir. Kamu kuruluşları ile hukuken bir ilişkiye girilmeksizin, genel olarak kişilere verilen hukuki yetkilidir. Üç gruba ayrılır:

- **KİŞİSEL KAMU HAKLARI:** Bu haklar, koruyucu kamu hakları (negatif statü hakları) olarak da anılır. Devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hak ve hürriyetlerdir. Devlet'e negatif bir tutum, kişiye karşı karışmama ödevi yüklerler.
- **SOSYAL VE EKONOMİK KAMU HAKLARI:** Bireylere Devlet'ten olumlu bir davranış, bir hizmet, bir yardım isteme imkânını tanıyan haklardır. Pozitif statü hakları olarak da anılırlar.
- **SİYASAL KAMU HAKLARI:** Devlet yönetimine ve siyasal kuruluşlara katılmasını sağlayan haklardır. Katılma hakları olarak da anılırlar.

Belli kişilerin kamu kuruluşları ile olan ilişkilerini düzenleyen kamu hakları özel nitelikli kamu hakları olarak nitelendirilmektedir. Devlet memurunun aylık hakkı yahut ücretli izin hakkı gibi haklar kanunlarda öngörülmekte ve taraf iradelerinden bağımsız olarak düzenlenmektedirler.

Kamu Haklarının Sınıflandırılması

Anayasa'da yer alan temel hak ve hürriyetler özlerine dokunulmadan, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna uygun olarak ancak kanunla sınırlandırılabilir.

Özel Haklar ve Türleri

Özel haklar, özel hukuktan kaynaklanan haklardır. Eşit durumda olan kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk kurallarının bahşettiği haklardır.

Özel haklar, beş şekilde sınıflandırılabilir:

- Mahiyetine göre,
- Konularına göre,
- Kullanılmalarına göre,

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

- Amaçlarına göre,
- Bağımsız olup olmamalarına göre.

Mahiyetine göre sınıflandırılan özel haklar şöyledir:

- **MUTLAK HAKLAR:** Herkese karşı ileri sürülebilir haklardır. Herkes mutlak haklara uymak ve saygı göstermekle yükümlüdür. Mutlak haklar, hukuk düzeninin belirlediği sınırlar içinde kalmak suretiyle hakkın sahibi tarafından istenilen şekilde kullanılır.
- **NİSBÎ HAKLAR :** Sadece belirli kişilere karşı ileri sürülebilir haklardır.

Mutlak haklar konularına göre iki grupta incelenebilir:

- Mallar üzerindeki mutlak haklar (hâkimiyet hakları)
- Şahıslar üzerindeki mutlak haklar (kişilik hakları)

Mallar üzerindeki mutlak haklar ikiye ayrılır:

- Maddi mallar üzerindeki mutlak haklar (aynî haklar)
- Maddi olmayan mallar (gayrimaddi mallar) üzerindeki mutlak haklar

Aynî haklar, sahibine tanıdığı yetkinin tam ve sınırsız olup olmamasına göre iki ana gruba ayrılır:

- **MÜLKİYET HAKKI :** Sahibine tam ve sınırsız yetki verir.
- **SINIRLI AYNÎ HAKLAR:** Mülkiyet hakkının bünyesinde barındırdığı kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkilerinden sadece bir kısmını hak sahibine tanır.

Sınırlı aynî haklar üç gruba ayrılır:

- **İRTİFAK HAKLARI:** Başkasına ait (başkasının mülkiyetinde olan) bir eşyayı kullanma veya ondan yararlanma yetkisini verir.
- **TAŞINMAZ YÜKÜ:** Bir taşınmazın malikinin yalnız o taşınmazla sorumlu olmak üzere diğer bir kimseye bir şey vermek veya bir iş yapmakla yükümlü kılınmasıdır.
- **REHİN HAKLARI:** Güvence teşkil eden haklardır. Alacağını borçlusundan alamaması hâlinde rehin verilmiş olan şeyi sattırıp paraya çevirmek yoluyla alacağını tahsil etmek yetkisini verir.

Hakkın konusunu teşkil eden eşyanın taşınır veya taşınmaz olmasına göre rehin;

- “TAŞINIR REHNİ” ve
- “TTAŞINMAZ REHNİ” olmak üzere ikiye ayrılır.

Türk Medeni Kanunu’nda “teslim koşullu taşınır rehni” düzenlenmişken; taşınmaz rehni üç türü vardır. Bunlar,

- “İPOTEK”,
- “İPOTEKLİ BORÇ SENEDİ” VE

- “İRAT SENEDİ”DİR

Sınırlı aynî haklardan olan irtifak hakları üçe ayrılır:

- **AYNÎ İRTİFAK HAKLARI:** Genellikle iki taşınmazdan birinin diğeri üzerinde haiz olduğu hak şeklinde ortaya çıkar.
- **ŞAHSİ İRTİFAK HAKLARI:** Bir mal üzerinde kişiler lehine kurulan haklardır.
- **KARMA İRTİFAK HAKLARI:** Bir taşınmaz lehine veya belli bir kişi lehine kurulur.

Maddi olmayan mallar üzerinde de hak sahibi olunabilir. Maddi olmayan mallar insan zeka, düşünce ve iradesinin ürünü olan eserlerdir.

Bunlar şöyle özetlenebilir:

- **FİKİR VE SANAT ESERLERİ:** Sahibinin hususiyetlerini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsulleridir. Kişilerin bu eserler üzerinde mali ve manevi hakları vardır.
- **SINAİ ESER VE MARKALAR:** Marka, coğrafi işaret, tasarım, patent, faydalı model ve geleneksel ürün adlarına ilişkin hakların korunması ve bu suretle teknolojik, ekonomik ve sosyal ilerlemenin gerçekleşmesine katkı sağlamak üzere 22.12.2016 tarih ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu çıkarılmıştır. Bu Kanun; marka, coğrafi işaret, tasarım, patent, faydalı model ile geleneksel ürün adlarına ilişkin başvuruları, tescil ve tescil sonrası işlemleri ve bu hakların ihlaline dair hukuki ve cezai yaptırımları kapsamaktadır.

Şahıslar üzerindeki mutlak haklar ikiye ayrılır:

- **HAK SAHİBİNİN KENDİ ŞAHSİYETİ ÜZERİNDEKİ MUTLAK HAKLARI:** Bir insanın maddi, manevi ve iktisadi bütünlüğü ve varlıkları üzerinde sahip olduğu mutlak haklara şahsiyet (kişilik) hakları denir. Kişiliği oluşturan unsurlar; vücut tamlığı, şeref ve haysiyet, aile ve itibarı, isim vb. şeylerdir.
- **BAŞKALARININ ŞAHSİYETİ ÜZERİNDEKİ MUTLAK HAKLAR:** Başkalarının kişiliği üzerindeki haklar istisnai nitelik taşır. Özellikle küçük olanları, akıl yönünden zayıf durumda bulunanları sadece koruma amacıyla bu kişiler üzerinde bir başka kimsenin hak sahibi olmasına imkan tanınır.

Mutlak hakların karşısındaki nisbî haklar ikiye ayrılır:

- Alacak hakları,
- Grup hakları.

Alacak hakları ikiye ayrılır:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

- **ALELADE ALACAK HAKLARI:** Özel hukukun pek çok alanında ortaya çıkabilir.
- **GÜÇLENDİRİLMİŞ (ETKİSİ KUVVETLENDİRİLMİŞ) ALACAK HAKLARI:** Bu tür alacak haklarında kanun koyucuya alacak hakkının etkisini daha fazla kuvvetlendirme imkânı tanınmaktadır.

Borçlar hukukunda alelade alacak hakları üç kaynaktan doğabilir:

- **HUKUKİ İŞLEMLER:** Hukuki işlem, bir ya da birden çok kişinin, hukuki bir sonuç yaratmak üzere irade açıklamasında bulunmasıyla meydana gelir.
- **HAKSIZ FİİL:** Hukuk düzeninin izin vermediği, hukuka aykırı zarar verici fiillerdir (örneğin bir arabaya çarpmak).
- **SEBEPSİZ ZENGİNLEŞME:** Bir kişinin malvarlığının başka bir kişinin malvarlığı aleyhine geçerli ve haklı bir neden olmaksızın çoğalmasıdır.

Hukuki işlemler tarafları bakımından ikiye ayrılır:

- **TEK TARAFLI HUKUKİ İŞLEMLER:** Tek taraflı hukuki işlemlerde bir kişinin sadece kendi iradesini açıklaması ile hukuki işlem meydana gelir (örneğin vasiyetname) ve
- **ÇOK TARAFLI HUKUKİ İŞLEMLER:** Çok taraflı hukuki işlemler ise tek kişinin değil birden fazla kişinin iradelerini açıklamalarıyla meydana gelir (örneğin sözleşmeler).

Mutlak haklar ile nisbî haklar arasındaki farklar şöyle özetelenebilir:

- Mutlak haklar herkese karşı, nisbî haklar belirli bir kişi veya kişilere karşı ileri sürülebilir.
- Mutlak haklarda, hak sahibinin bu hakkına diğer bütün kişiler saygı göstermek zorundadır. Nisbî haklarda ise hak sahibinin karşısındaki kişi, bazen pasif olsa da genellikle aktif bir görevi yerine getirmekle yükümlü bulunur.
- Mutlak haklar belli sayıdadır. Kanunda öngörülen mutlak haklar dışında yeni mutlak haklar yaratılması mümkün değildir. Nisbî haklarda ise aile hukukunda öngörülmüş bulunan sınırlı sayıda nisbî haklar haricinde nisbî haklar çok çeşitlilik gösterir.

Konularına göre özel haklar ikiye ayrılır:

- **MALVARLIĞI (MAMELEK) HAKLARI:** Malvarlığı hakları, kişilerin maddi menfaatlerini koruyan haklardır. Hukuki açıdan da "malvarlığı hakları", kişilerin para ile ölçülebilir nitelikte olan, paraya çevrilebilen, kural olarak başkalarına devredilebilen ve miras

yoluyla intikal eden hak ve borçlarının bütünü ifade eder.

- **KİŞİLİK HAKLARI:** Kişilerin, değerleri para ile ölçülemeyen, paraya çevrilemeyen, başkalarına devredilemeyen ve miras yoluyla da intikali mümkün olmayan, sahibi için sadece manevi bir değer ifade eden haklardır.

Kullanılmalarına göre özel haklar ikiye ayrılır:

- **DEVREDİLEBİLEN HAKLAR:** Sağlararası bir hukuki işlemle başkalarına devredilebilen, miras yolu ile de intikal eden haklardır.
- **DEVREDİLEMİYEN HAKLAR:** Sağlararası bir hukuki işlemle başkalarına devredilemeyen, miras yolu ile de intikal etmeyen haklardır.

Amaçlarına göre özel haklar ikiye ayrılır:

- **YENİLİK DOĞURAN (İNŞAİ) HAKLAR:** Özel bir hukuki duruma dayanarak hak sahibinin tek taraflı irade açıklaması (beyanı) ile yeni bir hukuki ilişki kurabilme, mevcut hukuki ilişkiyi değiştirebilme veya ortadan kaldırabilme yetkisini ifade eder.
- **ALELADE HAKLAR (YENİLİK DOĞURMAYAN YALIN HAKLAR):** Hak sahibinin hakkını kullanmasıyla herhangi bir yeni hukuki ilişki doğurmayan haklardır.

Yenilik doğuran haklar üç grupta toplanmaktadır:

- **KURUCU (YARATICI) YENİLİK DOĞURAN HAKLAR:** Kurucu yenilik doğuran hakkın kullanılması ile yeni bir hukuki ilişki yaratılır, başka bir ifade ile bir hak kazanılır.
- **DEĞİŞTİRİCİ YENİLİK DOĞURAN HAKLAR:** Değiştirici yenilik doğuran haklar, tek taraflı irade açıklaması ile mevcut bir hukuki durumun değiştirilmesi sonucunu doğururlar.
- **BOZUCU YENİLİK DOĞURAN HAKLAR:** Bozucu yenilik doğuran haklar, hak sahibi tarafından kullanılmaları ile mevcut bir hukuki durumu ortadan kaldıran haklardır.

Özel haklar bağımsız olup olmamalarına göre ikiye ayrılır:

- **BAĞIMSIZ HAKLAR (ASIL HAKLAR):** Bağımsız haklar (asıl haklar), herhangi bir hakka bağlı olmayan haklardır.
- **BAĞIMLI HAKLAR:** Bağımlı haklar (fer'i haklar/yan haklar) ise bağımsız bir hakka belirli bir bağılılığı olan, asıl hak bulunmaksızın mevcut olmayan haklardır.

SORU-CEVAP

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

SORU:

Hukukta "hakkın kazanılması" ne anlama gelmektedir?

CEVAP:

Bir hakkın bir kişiye bağlanmasına hakkın kazanılması adı verilir

2

SORU:

Bir hakkın kazanılmasına yol açan olgular kaç tanedir? Bunlar hangileridir?

CEVAP:

Bir hakkın kazanılmasına (doğumuna) yol açan olgular üç tanedir. Bunlar; hukuki olay, hukuki fiil ve hukuki işlemdir

3

SORU:

Hukuki olay nedir?

CEVAP:

Hukuk düzeninin kendilerine hukuki sonuçlar bağladığı olaylara hukuki olay denir

4

SORU:

Hukuki fiiller kaçta ayrılır? Bunlar hangileridir?

CEVAP:

Hukuki fiiller, hukuka uygun fiiller ve hukuka aykırı fiiller olmak üzere ikiye ayrılır

5

SORU:

Her hukuki işlemde kaç unsur bulunur? Bunlar hangileridir?

CEVAP:

Her hukuki işlemde, irade açıklaması ve hukuki sonuç olmak üzere iki unsur bulunmaktadır

6

SORU:

Maddi fiiller nedir?

CEVAP:

Maddi fiiller, bir irade açıklamasına yönelik olmayan fiillerdir. Maddi fiil söz konusu olduğunda, kanundan dolayı hukuki sonuç ortaya çıkmaktadır

7

SORU:

"Kanuna aykırılık" hangi durumlarda ortaya çıkar?

CEVAP:

Objektif bir hukuk kuralını ihlal ediliyorsa kanuna aykırılık ortaya çıkar

8

SORU:

"Sözleşmeye aykırılık" hangi durumda ortaya çıkar?

CEVAP:

Kişinin hukuk düzenince onaylanmayan davranışı, borcun yerine getirilmesini engelliyorsa sözleşmeye aykırılık durumu ortaya çıkar

9

SORU:

Hukuka aykırı fiiller kaçta ayrılır? Bunlar hangileridir?

CEVAP:

Hukuka aykırı fiiller, haksız fiiller ve borca aykırı fiiller olmak üzere ikiye ayrılır

10

SORU:

"Hakkın aslen kazanılması" nedir?

CEVAP:

Kişinin o ana kadar kimsenin malı olmayan bir şey üzerinde kendi fiili ile kendi lehine bir hak kurmasına, hiçbir aracı olmadan şey üzerinde ilk defa hak kurmasına, kazanmasına "hakkın aslen kazanılması" denir

11

SORU:

Sahipsiz taşınırılar üzerinde aslen mülkiyet hakkının kazanılmasına imkan veren hukuki duruma "hukuk terminolojisinde" ne ad verilir?

CEVAP:

İhraz

12

SORU:

Hakkın devren kazanılması nedir?

CEVAP:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Bir kişinin bir hakkı o zamana kadar sahibi olan kişiden elde etmesi hakkın devren kazanılmasıdır

13

SORU:

Hakların kazanılmasında "İyiniyet kavramı" ne anlama gelir?

CEVAP:

İyiniyet kavramı, bir hak kazanılırken hakkın kazanılmasına engel olan bir sebebin mevcudiyeti veya o hakkı kazanma için gerekli olan bir unsurun yokluğu hakkında gerekli özeni göstermesine rağmen kişide var olan, makul görülebilen bir yanlış bilgi ya da bilgisizliği ifade eder

14

SORU:

Karine nedir?

CEVAP:

Mevcut ve bilinen olgulardan, bilinmeyen bir olgunun varlığı sonucunu çıkarmaktır.

15

SORU:

TMK 712. madde, iyiniyetli olan kişinin, taşınmazı kaç yıl süre ile davasız ve aralıksız elinde bulundurması halinde taşınmazın mülkiyetini zamanaşımı yoluyla kazanmasına imkân vermektedir?

CEVAP:

On yıl (10)

16

SORU:

Alacağın devri nedir?

CEVAP:

Alacağın devri, bir alacağın alacaklı tarafından yazılı şekilde bir başkasına devredilmesidir

17

SORU:

Taşınırılar üzerindeki mülkiyet hakkının iyiniyetle kazanılıp kazanılamayacağı neye göre belirlenmektedir?

CEVAP:

Taşınırılar üzerindeki mülkiyet hakkının iyiniyetle kazanılıp kazanılamayacağı, o taşınır malın

sahibinin elinden rızası ile çıkıp çıkmamasına göre belirlenmektedir

18

SORU:

Hak sahibinin sahip olduğu bir hakkın, hukuki işlem, hukuki fiil ya da hukuki olay sonucunda bir başka kişiye devredilmesiyle ne tür bir hak kaybı gerçekleşir?

CEVAP:

Hakkın nisbi kaybı gerçekleşir

19

SORU:

Asıl hakka bağlı bir yetki olarak hukuki ilişkinin içeriğini oluşturan edimin yerine getirilmesini, yükümlü olan kişiden istemek yetkisine ne ad verilir?

CEVAP:

Talep hakkı

20

SORU:

Mahkmeden, yeni bir hukuki durum yaratılması veya var olan bir hukuki durumun içeriğinin değiştirilmesi yahut onun ortadan kaldırılmasının talep edildiği dava türüne ne ad denir?

CEVAP:

İnşai Dava

ÜNİTE 6: HAKKIN KAZANILMASI, KAYBEDİLMESİ, KULLANILMASI VE KORUNMASI

HAKKIN KAZANILMASI

Hakkın Kazanılmasına Yol Açan Sebepler

Bir hakkın kazanılmasına, başka bir ifade ile hakkın doğumuna yol açan üç olgu vardır:

- HUKUKİ OLAY: Hukuk düzeninin kendilerine hukuki sonuçlar bağladığı olaylardır. Hukuki olaylar, GENİŞ ANLAMDA HUKUKİ OLAY ve DAR ANLAMDA HUKUKİ OLAY olmak üzere iki grupta toplanır.
- HUKUKİ FİİL: Hukukun kendisine hukuki sonuç bağladığı insan iradesidir. Hukuki fiiller, HUKUKA UYGUN FİİLLER (HUKUK DÜZENİNİN ONAYLADIĞI FİİLLER) ve HUKUKA AYKIRI FİİLLER (HUKUK DÜZENİNİN UYGUN BULMADIĞI FİİLLER) olmak üzere ikiye ayrılır.

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

- **HUKUKİ İŞLEM:** Bir veya birden fazla kişinin hukuki bir sonuca yöneltmiş irade açıklamasıdır.

Hukuka uygun fiiller, hukuk düzeninin uygun gördüğü, onayladığı ve kendilerine hukuki sonuçlar bağladığı davranışlardır. Hukuka uygun fiiller üç grupta toplanabilir:

- **İRADE VEYA İŞ VE EMEK AÇIKLAMALARI :** İrade açıklamaları açık veya örtülü olabilir. Bunların bir kısmı karşı tarafa ulaşması gerekir, bir kısmının karşı tarafa ulaşması gerekmez. İrade veya iş ve emek açıklamaları; **HUKUKİ İŞLEM, HUKUKİ İŞLEM BENZERİ FİİLLER** ve **MADDİ FİİLLER** olmak üzere üçe ayrılır. Hukuki işlem, bir veya birden fazla kişinin hukuki bir sonuca yöneltmiş irade açıklamasıdır. Hukuki işlemlerde, **İRADE AÇIKLAMASI** ve **HUKUKİ SONUÇ** olmak üzere iki unsur bulunur. Hukuki işlem benzeri fiillerde de hukuki işlemler gibi bir irade açıklamasına ihtiyaç vardır. Böyle bir durumda irade açıklaması sadece pratik sonuca yönelik olup, hukuki sonuç bu irade açıklamasından bağımsız olarak meydana gelir. Maddi fiiller, bir irade açıklamasına yönelik olmayan fiillerdir. Bu tür fiillerde bir açıklama bulunmamaktadır. Kişinin dış alemde bir değişiklik meydana getirmiş olan iradesinin bir hukuki sonuca yönelmiş olması da gerekli değildir.
- **BİLGİ VEYA HABER VERME (TASAVVUR) AÇIKLAMALARI:** Meydana gelmiş bir olay ilgili kişi ya da kişilere bildirilir. Bu tür bildirimlerden de hukuki sonuçlar ortaya çıkabilmektedir.
- **DUYGU AÇIKLAMALARI:** Kanun koyucu istisnaen bir duygu açıklamasına da hukuki sonuç bağlayabilmektedir.

Hukuk düzenini ihlal eden hukuka aykırı davranışlar karşısında kanun koyucu sessiz kalmamış bu davranışlara da hüküm ve sonuçlar bağlamıştır. Bunlara hukuka aykırı fiiller denir ve ikiye ayrılır:

- **HAKSIZ FİİL:** Taraflar arasında bir hukuki ilişki mevcut değildir.
- **BORCA AYKIRI FİİLLER (BORCA AYKIRILIK):** Taraflar arasında daha önceden mevcut bir hukuki ilişkiye aykırı bir davranışta bulunulmuştur.

Hakların doğumu ve kaybı hukuki olaylar, hukuki fiiller ve hukuki işlemler vasıtasıyla olmaktadır.

Haklar, özellikle de malvarlığı hakları,

- **ASLEN KAZANMA** ve
- **DEVREN KAZANMA** olmak üzere iki şekilde kazanılır.

Hakkın Aslen Kazanılması

O zamana kadar hiç kimseye ait olmayan ve aslında daha önceden mevcut olmayan bir hakkı, kişi kendi fiiliyle elde etmiş, onun ilk sahibi olmuşsa, hakkın aslen kazanılması (asli/asıl yoldan iktisap) söz konusudur. Hakların aslen kazanılması, maddi mallar (eşya) üzerinde olabileceği gibi, maddi olmayan mallar veya kişiler üzerindeki haklara ilişkin de olabilir.

Hakkın Devren Kazanılması

Bir kişinin bir hakkı o zamana kadar sahibi olan kişiden elde etmesi hakkın devir yoluyla/devren kazanılmasıdır (fer'en iktisap).

Devren kazanmada, hakkı kazanana "halef (ardıl/artgelen)" denilmektedir. Devren kazanma iki şekilde ortaya çıkmaktadır:

- **KÜLLİ HALEFİYET:** Hak, bütün alacak (aktif) ve borçları (pasifi) ile devrediliyorsa, "külli halefiyet" söz konusu olur.
- **CÜZ'İ HALEFİYET:** Sadece bir kısım haklar bir kimseden başka bir kimseye devir yoluyla geçiriliyorsa "cüz'i halefiyet" söz konusudur.

Hakların Kazanılmasında İyiniyet

Bir hakkın kazanılabilmesi için, kanunen aranan şartların var olması veya kazanmaya engel bir durumun bulunmaması gerekir. İyiniyet, sadece malvarlığı haklarında değil, kişilik haklarının (örneğin; aile hukuku ile ilgili bir kısım hakların) doğması, kazanılması, hüküm ve sonuçlarını meydana getirmesinde de önemli rol oynar. Ancak iyiniyetin en çok rol oynadığı alan, özellikle hakların devren kazanılmasındadır.

İyiniyet Kavramı

İyiniyet, bir hak kazanılırken hakkın kazanılmasına engel olan bir sebebin mevcudiyeti veya o hakkı kazanmak için gerekli olan bir unsurun yokluğu hakkında gerekli özeni göstermesine rağmen kişide var olan, makul görülebilen bir yanlış bilgi ya da bilgisizliktir. TMK m.3'te yer alan "Kanunun iyiniyete hukuki bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır" şeklindeki hüküm ile herkesin iyiniyetli olduğu farz ve kabul edilmiştir. Bu şekilde de iyiniyet bir karine niteliği kazanmıştır. Karine, mevcut ve bilinen olgulardan bilinmeyen bir olgunun varlığı sonucunu çıkarmak olduğundan, iddiasını bir karineye dayandıran kişiye önemli bir imkân sağlamaktadır. İddiasını karineye dayandıran kişi, bu karine dolayısıyla iddiasını ispat yükünden kurtulmakta, ispat yükünü karşı tarafa geçirmektedir.

İyiniyetin Unsurları

İyiniyetten söz edebilmek için belirli özellikleri bulunan bir bilgisizliğin varlığı gereklidir. İyiniyetin unsurları üçe ayrılarak incelenebilir:

1. Kişi hatalı (yanlış) bir bilgiye sahip veya bilgisiz olmalıdır.

2. Bu hatalı (yanlış) bilgi veya bilgisizlik kendi kusurundan ortaya çıkmış olmamalıdır. Başka bir ifade ile, mazur görülebilir bir hatalı (yanlış) bilgi veya bilgisizlik bulunmalı; gereken özenin gösterilmesi ihmal edilmiş olmamalıdır.
3. Bu hatalı (yanlış) bilgi veya bilgisizlik; ya yalnız hakkın doğumu veya kazanılması anında bulunmalı ya da devamlı olarak mevcut olmalıdır.

İyiniyetin Sonuçları

İyiniyet, bir hakkın kazanılması için gerekli olan şartların mevcut olmamasına veya hakkın geçişini engelleyen sebeplerin varlığına rağmen, o hakkın geçerli bir şekilde kazanılmasına imkan sağlar. Ancak bazı istisnai hallerde kişi iyiniyetli de olsa, hakkı kazanması söz konusu olmaz. Kişinin iyiniyetli bile olsa hakkı kazanamayacağı istisnai durumlar:

- **AYIRT ETME GÜCÜ BULUNMAYANIN KORUNMASI:** Ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukuki sonuç doğurmaz. Böylece ayırt etme gücün bulunmayan kişilerden devren hak kazanan iyiniyetli kişinin iyiniyeti korunmaz.
- **MALI ÇALINANIN KORUNMASI:** Çalınmış olan bir malın temlik hâlinde, gerçek malik, iyiniyetli kişiye de takipte bulunabilir.
- **MALI ELİNDEN RIZASI OLMADAN ÇIKMIŞ OLAN KİŞİNİN KORUNMASI:** Malvarlığının bir kişinin rızası olmadan elinden çıkması, üç halde söz konusu olur:
 - **MALI KAYBOLMUŞ KİŞİNİN KORUNMASI:** Kişinin mal varlığından kaybolmuş bir şeyi bulan iyiniyetli kişi, Kanun'da aranan bazı yükümlülükleri yerine getirmemişse bulunduğu eşya üzerinde mülkiyet hakkını kazanamaz.
 - **MALI ÇALINMIŞ KİŞİNİN KORUNMASI:** Bir kimsenin malvarlığından bir şey çalınmışsa, malı çalan da ondan satım ve benzeri yollardan alan kişi de iyiniyetli olsalar bile o mal üstünde herhangi bir hak kazanamaz.
 - **MALI GASPEDİLMİŞ KİŞİNİN KORUNMASI:** Bir kimsenin malvarlığından bir şey gaspedilmişse, ne malı gaspeden ve ne de ondan satım ve benzeri yollardan elde eden kişi, iyiniyetli olsa bile, o mal üstünde herhangi bir hak kazanamaz. Yalnız, bulunmuş,

çalınmış ve gaspedilmiş malı bir pazar veya aleni bir müzayededen almış olan iyiniyetli kişiden, ödediği bedel verilmek koşuluyla, malın iadesi istenebilecektir.

Taşınmaz üzerinde aynı haklar (mülkiyet ve sınırlı aynı haklar) kural olarak tapu siciline tescil ile kazanılır. TMK m.7 hükmü gereğince tapu sicili resmi sicillerden olduğu için doğruluğu hakkında bünyesinde bir adi karine barındırmaktadır. Bunun amacı, tapu sicilindeki kayıtlara herkesin doğrudan güvenebilmesini sağlamaktır. Bir kişi, bir taşınmazı iyiniyetle fakat geçerli bir hukuki sebep olmaksızın (devre yetkili olmayan bir kişiden) satın almışsa, bu taşınmazın mülkiyetini kazanamaz. Ancak TMK 712. madde, iyiniyetli olan kişinin, taşınmazı on yıl süre ile davasız ve aralıksız (zilyet olarak) elinde bulundurması hâlinde, onuncu yılın sonunda taşınmazın mülkiyetini (olağan) zamanaşımı yoluyla kazanmasına imkân vermektedir.

HAKKIN KAYBEDİLMESİ

Bir hakkın hak sahibinin elinden çıkması, o hakkın hak sahibinden ayrılması hakkın kaybedilmesi demektir. Hakların kaybedilmesi iki grupta toplanabilir:

- **HAKKIN NİSBE KAYBI:** Hak sahibinin, sahip olduğu bir hakkın hukuki işlem, hukuki fiil ya da hukuki olay sonucunda bir başka kişiye devredilmesidir.
- **HAKKIN MUTLAK KAYBI:** Bir hakkın, hukuki olay, hukuki fiil ya da hukuki işlem sonucunda tamamen ortadan kalkmasıdır.

Bir hukuki olay olan ölümün gerçekleşmesiyle hak sahibinin kişilik hakları, bu tür haklar mirasçılara intikal edemeyeceğinden tamamen ortadan kalkar. Hak sahibinin ölümüyle (varsa) sahip olduğu velayet hakkı da son bulur. Hak konusu şeyin telef olması da o şey üzerindeki hakkı sona erdirir.

Kazandırıcı zamanaşımı (TMK m. 712, 713, 777) ile yeni bir kişi hak kazandığında, önceki hak sahibinin hakkı ortadan kalkar. Bu kaybın sebebi, belli bir sürenin geçmesinden yararlanılarak yeni bir hakkın kazanılmış olmasıdır. Hak düşürücü süre de belli bir süre içinde kullanılması gereken bir hakkın kullanılmaması nedeniyle hakkın sona ermesine neden olur. Bir hukuki fiil de hakların mutlak olarak kaybedilmesine yol açabilir. Bir kişinin bir taşınırını terk etmesi de hakkı sona erdirir. Bu şekilde terkedilmiş bir eşya sahipsiz eşya haline gelir.

HAKKIN KULLANILMASI

Hakkın Kullanılması ve Sınırları

Kişinin hukuk düzenince korunan menfaatleri olduğuna göre bu korunan menfaatler çerçevesinde kendisine tanınan yetkilerinden

faydalanmak üzere kişinin harekete geçmesi hakkın kullanmasıdır. Kişilerin haklarını kullanırken ve borçlarını ifa ederken hangi kurallara göre hareket edeceklerini gösteren, başka deyişle hakların kapsamını ve içeriğini düzenleyen kurallara davranış kuralları denir. Türk Medeni Kanunu "Hukuki ilişkilerin kapsamı" kenar başlığını taşıyan 2. maddesinde genel bir düzenleme ile davranış kurallarına (objektif iyiniyet kurallarına) yer vermektedir. **Hakkın Kullanılmasında Dürüst Davranma (Dürüstlük Kuralları)** Dürüstlük kuralları (objektif iyiniyet kuralları), dürüst, normal, orta zekalı, makul kişilerin, toplum içinde karşılıklı güvene, ahlaka ve dürüstlüğe dayalı davranışları sonucunda ortaya çıkan ve toplumun ihtiyaçlarıyla iş hayatının gereklerine uygun olduğu ölçüde herkesçe benimsenen yazılı olmayan kuralların tümünü ifade eder. Bir hak sahibi hakkını kullanırken, bir borçlu borcunu ifa ederken bu esaslara uygun hareket etmiş mi etmemiş mi ona bakılacak ve dürüstlük kurallarına uygun davranıp davranmadığı belirlenecektir.

Her hukuki olayda kişilerin haklarını kullanırken veya borçlarını yerine getirirken dürüst davranıp davranmadıklarını hakim takdir edecektir. Hakim, kişilerin dürüst davranıp davranmadıklarını belirlerken, dürüst, namuslu, makul, hareketlerinin sonuçlarını düşünebilen, sorumlusunun kapsamını bilen bir farazi kişinin ne şekilde hareket edebileceğini gözönünde bulundurarak uyuşmazlık hakkında sonuca varacaktır.

Bir emredici hukuk kuralının hukuka aykırı bir fiil için öngördüğü yaptırımdan korunmak amacıyla kanunda yer alan bir başka kuraldan yararlanarak yasaklanmış sonucu elde etmek demek olan kanuna karşı hilede de esasen bir hukuk kuralı, dürüstlük kurallarına aykırı kullanılmaktadır.

Hakkın Kötüye Kullanılması

Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz" şeklindeki düzenleme, hakkın kötüye kullanılmasına işaret eder. Bir hak, sahibi tarafından iyi kullanıldığı takdirde hukuk düzenince korunmaya layıktır, aksi takdirde hukuk düzeninin korumasından yararlanamaz.

Hakkın kötüye kullanılmasından bahsedebilmek için, bazı koşulların gerçekleşmiş olması gerekir. Bu koşullar şunlardır:

1. Hukuk düzeni (kanun) tarafından tanınmış bir hakkın varlığı,
2. Bu hakkın (haklı bir menfaatin yokluğu, hakkın sosyal veya ekonomik amacından saptırılması gibi) açıkça dürüstlük kuralına aykırı olarak kullanılması,
3. Hakkın dürüstlük kuralına aykırı kullanılmasından başkalarının zarar

görmüş veya zarar görme tehlikesiyle karşılaşmış olmaları.

HAKKIN KORUNMASI

Talep Hakkı ve Hakkın Devlet Eliyle Korunması

Hukuki ilişkinin içeriğini oluşturan edimin yerine getirilmesini, yükümlü olan kişiden istemek yetkisine, talep hakkı denir.

Talep hakkını Devletin tarafsız ve bağımsız yargı organları (mahkemeler) önünde ileri sürme ve onlar aracılığı ile yerine getirilmesini isteme yetki, dava hakkı olarak adlandırılır.

Bir kişinin hakkının korunması ya da elde edilmesi, bir uyuşmazlığın halli veya önlenmesi yahut bir kişiye karşı hukuki bir etkinin sağlanması için mahkeme yoluyla Devletin harekete geçmesinin istenmesine dava denir. Bir davada davayı açan davacı, aleyhine dava açılan ise davalıdır. Bir mahkemenin önüne gelen davada, davacı ve davalı bulunuyorsa mahkemeler önündeki bu tür yargılama ÇEKİŞMELİ YARGI (NİZALİ KAZA); davada sadece davacı bulunuyor (davalı yoksa), mahkemenin yargılama faaliyeti ÇEKİŞMESİZ YARGI (NİZASIZ KAZA) niteliği taşır.

Beş tür hukuk davası vardır:

- EDA DAVASI: Mahkemeden, davalının, bir şeyi vermeye veya yapmaya yahut yapmamaya mahkûm edilmesi talep edilmektedir.
- TESPİT DAVASI: Mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilmektedir.
- İNŞAİ DAVA: Mahkemeden, yeni bir hukuki durum yaratılması veya mevcut bir hukuki durumun içeriğinin değiştirilmesi yahut onun ortadan kaldırılması talep edilebilmektedir.
- BELİRSİZ ALACAK DAVASI: Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilmektedir.
- TOPLULUK DAVASI: Dernekler ve diğer tüzel kişiler, statüleri çerçevesinde, üyelerinin veya mensuplarının yahut temsil ettikleri kesimin menfaatlerini korumak için, kendi adlarına, ilgililerin haklarının tespiti veya hukuka aykırı durumun giderilmesi yahut ilgililerin gelecekteki haklarının ihlâl edilmesinin önüne geçilmesi için dava açabilirler.

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Bir davada davalı davayı kabul ederse kural olarak dava sona erer.

Savunma, kural olarak üç şekilde yapılır:

- **İN KAR EDEREK:** Davacının dayandığı olguların, olayların mevcut olmadığı iddia edilir.
- **İTİRAZ EDEREK:** Davacının ileri sürdüğü olaylara, olgulara karşı, davalı da karşı olaylar, olgular belirtilir, hakkın mevcut olmadığını iddia edilir.
- **DEF'İ İLERİ SÜREREK:** Def'i davacının ileri sürdüğü olay ve dava konusunun davalı tarafından kabul edilmekle birlikte, davalının edimini yerine getirmekten çekinmesini haklı gösterecek karşı sebeplerin ileri sürülmesidir.

Cebri icra ise, borçlarını ödemeyen borçluların, devlet gücü ile borçlarını ödemeye zorlanmalarıdır.

Hakkın Bizzat Sahibi Eliyle (Kişinin Kendisi Tarafından) Korunması

Kanun çok istisnai durumlarda, kişinin hakkını bizzat kendisinin korumasına izin verir:

- **HAKLI SAVUNMA (MEŞRU SAVUNMA/MEŞRU MÜDAFAA):** Bir kişinin kendisine veya malına yönelik bir saldırı söz konusu olduğunda belirli şartlar altında kuvvet kullanarak bu saldırıyı uzaklaştırma hakkına sahip olmasıdır.
- **ZARURET (İZTIRAR) HALİ:** Bir kişi kendisini veya başkasını açık ya da yakın bir zarar tehlikesinden korumak için diğer bir kişinin mallarına zarar vermektedir. Böyle bir durumda hakim, ortaya çıkan zararı tazmin yükümlülüğünü hakkaniyete göre belirleyecektir
- **KUVVET KULLANMA (İHKAK-I HAK):** TBK m.64/3 hükmüne göre, "Hakkını kendi gücüyle koruma durumunda kalan kişi, durum ve koşullara göre o sırada kolluk gücünün yardımını zamanında sağlayamayacak ise ve hakkının kayba uğramasını ya da kullanılmasının önemli ölçüde zorlaşmasını önleyecek başka bir yol da yoksa, verdiği zarardan sorumlu tutulamaz".

Hakkın Korunmasında İspat Yükü

İspat, bir olayın veya olgunun varlığı veya yokluğu hakkında hakimin kanaat sahibi olmasına yönelik bir ikna faaliyetidir. Bir davada davacı, bir hakkın varlığını, davalı da böyle bir hakkın yokluğunu ileri sürmektedir.

Dava, İDDİA ve SAVUNMA olmak üzere iki kısımdan meydana gelmektedir.

Bir davada ortaya çıkan en önemli sorun, iddia ve savunma olarak ileri sürülen olguları kimin ispat edeceğidir. Türk Medeni Kanunu da bu önemli sorunu, ispat yükü denilen bir ilkeye bağlamıştır.

TMK m.6'da düzenlenmiş olan bu ilkeye göre, "Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür."

TMK'nın 6. maddesinde hükme bağlanmış olan "taraflardan her birini", "hakkını dayandığı olguların varlığını" ispatla yükümlü tutan ilkenin bazı istisnaları bulunmaktadır. Esasen TMK m.6, "kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça" kuralıyla bu istisnaların var olabileceğini ortaya koymuştur. Böyle bir durumda, istisnalar lehine olan kimse, ispat yükünden kurtulmuş olacaktır. Bu sebeple, ispat yükü istisnai hallede ters çevrilmekte ve iddia edenin değil, karşı tarafın bu iddianın aksini ispat etmesi söz konusu olmaktadır.

Karine; kanun tarafından mevcut ve belli olarak kabul edilen bir olaydan, bilinen bir olgudan, bilinmeyen bir olayın, bir olgunun varlığı hakkında sonuç çıkarılmasını ifade eder.

Devlet memurları veya noterler, resmî makamlar tarafından tutulan sicillere (nüfus kütüğü, tapu sicili, evlenme sicili vb.) resmi siciller denir. Noterler veya yetkili makamlar tarafından düzenlenen, mahkeme ilamları, vakıf senedi, miras sözleşmesi vb. yazılı belgelere resmî senetler denir.

Taraflardan birinin iddiasının gerçek olduğunun karşı tarafça kabul edilmesi demek olan ikrar hâlinde de diğer tarafın ispat yükümlülüğü ortadan kalkar.

SORU-CEVAP

SORU:

Tüzel kişilerden biri olan derneklerin kurulabilmesi için en az kaç kişinin varlığı gerekir?

CEVAP:

Yedi (7)

2

SORU:

Vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve mal varlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü kimseye ne denir?

CEVAP:

Vasi

3

SORU:

Birden çok kimsenin maddi olarak bölünmemiş olan bir şeyin tamamına belli paylarla malik olmasına ne denir?

CEVAP:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Paylı mülkiyet

•
4

SORU:

Esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmeye ne ad verilir?

CEVAP:

Ticari işletme

•
5

SORU:

Taşınır mülkiyeti hangi işlem ile nakledilir?

CEVAP:

Zilyetliğin devri ile nakledilir

•
6

SORU:

Borçlar hukukunun genel ilkelerinden ilki nedir?

CEVAP:

Sözleşmenin kuruluşu

•
7

SORU:

Miras hukukunda vasiyet yapabilmek için kaç yaşını doldurmuş olmak gerekir?

CEVAP:

On beş (15)

•
8

SORU:

Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye ne ad verilir?

CEVAP:

İşçi

•
9

SORU:

Ticaret hukukunda tacirin üstlendiği borç hangi durumlarda adi sayılır?

CEVAP:

Bir tacir, işlemi yaptığı anda bunun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını diğer tarafa açıkça

bildirdiği durumlarda veya işin ticari sayılmasına durum elverişli olmadığı takdirde borç adi sayılır

•
10

SORU:

Müteselsil borçluluk hangi durumda oluşur?

CEVAP:

Birden çok borçludan her birinin, alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olmayı kabul ettiğini bildirmesi ile oluşur

•
11

SORU:

Deniz ticaret hukukuna göre gemiler hangi makamlarla tescil olunur?

CEVAP:

Gemiler bağlama limanının tabii olduğu sicil müdürlüğünce tescil olunur

•
12

SORU:

Yabancılık unsuru taşıyan özel hukuka ilişkin işlem ve ilişkilerde uygulanacak hukuk dalı nedir?

CEVAP:

Devletler özel hukuku

•
13

SORU:

Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa kendi adına işleten kişiye ne ad verilir?

CEVAP:

Tacir

•
14

SORU:

Gerçek ya da tüzel kişilerin toplumsal ilişkilerinde ön plana çıkan haklarını konu alan özel hukuk dalı nedir?

CEVAP:

Medeni Hukuk

•
15

SORU:

Bir işverenden, iş yerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin işlerinde iş alan ve bu iş için

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

görevlendirdiği işçilerini sadece bu iş yerinde aldığı işte çalıştıran kimseye ne ad verilir?

CEVAP:

Alt işveren

16

SORU:

Kanun ya da sözleşme uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olanların mülkiyetine ne ad verilir?

CEVAP:

Elbirliğiyle mülkiyet

17

SORU:

İster gezici olsun ister bir dükkanda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan ve geliri çıkarılacak karnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişiye ne ad verilir?

CEVAP:

Esnaf

18

SORU:

Reasürans nedir?

CEVAP:

Sigortacının sigorta ettiği menfaati tekrar sigorta ettirmesine reasürans denir

19

SORU:

İş hukukunun en temel özelliği nedir?

CEVAP:

Bir özel hukuk sözleşmesi olan ve Borçlar Kanun'unda düzenlenen hizmet sözleşmesiyle taraflardan birinin korunmasını amaçlamasıdır

20

SORU:

Ticaret Kanununda anonim şirket hangi tür şirket sayılır?

CEVAP:

Sermaye şirketi

ÜNİTE 7: ÖZEL HUKUKUN DALLARI

GİRİŞ

Kamu hukuku özel hukuk ayrımı hukuka ilişkin temel ayrımlardan olmasına karşın eski önemini yitirmiştir. Özel hukukta taraflar özgür iradeleri ve eşitlik ilkesi esaslarınca hukuki ilişkiye girmeleridir. Ancak kamu hukukunda kamu menfaati dikkate alınmakta, hukuki ilişki eşit görülmemektedir.

Günümüzde ilişkilerin karmaşıklaşması ile kamu hukuku sözleşme serbestisini etkileyecek biçimde özel hukuka dahil olmakta ve kamu hukukuna uygun olarak getirilen sınırlandırıcı ve koruyucu hükümlere tarafların uyması beklenmektedir.

Özel hukukun dalları şunlardır:

- Medeni Hukuk,
- İş Hukuku,
- Ticaret Hukuku,
- Devletler Özel Hukuku.

MEDENİ HUKUK

Medeni hukuk, gerçek ya da tüzel kişilerin toplumsal ilişkilerinde ön plana çıkan haklarını konu almaktadır. Bugün geçerli olan medeni hukuk anlayışının temeli Roma hukukuna dayanmaktadır.

Türk Medeni Kanunu'nun ilk yedi maddesinde genel ilkelere yer verilmiştir. Buna göre kanun, sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır. Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa, yargıç, örf ve âdet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse ona göre karar verir.

22.11.2001'de kabul edilen Türk Medeni Kanunu dört kitaptan oluşmaktadır. Türk Borçlar Kanunu ise ayrı bir kanun metnidir. Medeni Hukukun Dalları şunlardır:

- Kişiler Hukuku,
- Aile Hukuku,
- Eşya Hukuku,
- Miras Hukuku,
- Borçlar Hukuku.

Kişiler Hukuku

Medeni Kanun kişileri iki ayrı grupta ele almaktadır. Bunlar kısaca şöyle açıklanabilir:

- **GERÇEK KİŞİLER:** Gerçek kişiler hukukunda, önce her insanın hak ehliyeti olduğu belirtilir. Fiil ehliyeti ise ayrıca irdelenir ve fiil ehliyetine sahip olan kimsenin kendi fiilleriyle hak edinebileceği ve borç altına girebileceği düşünülür. Bunun dışında kişiler hukuku, on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlayan erginliği de ele almaktadır. Kişiler hukukunun ele aldığı bir başka konu da ikametgahtır. Bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer, başka bir deyişle kişinin yerleşim yeri, hukuken "ikametgâh" olarak adlandırılır. Kişiliğin korunması da kişiler hukukunun konusuna girer. Kişiliğe yönelik

saldırıların ne şekilde engelleneceği, ortaya çıkan zararın nasıl karşılanacağı hep kişiler hukukunda incelenir. Doğum, ölüm, gaiplik kararı gibi kişisel durum sicilleri de bu alana girmektedir.

- **TÜZEL KİŞİLER:** Başlı başına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülünmüş olan bağımsız mal topluluklarını ifade eder.

Tüzel kişiler, iki temel türe ayrılırlar. Bunlar kısaca şöyle açıklanabilir:

- **DERNEKLER:** En az yedi gerçek kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır.
- **VAKIFLAR:** Gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarıdır.

Aile Hukuku

Evlenme, nişanlanma, boşanma aile hukukunun ilgi alanına girmektedir. Aile hukuku kapsamında değerlendirilmesi gereken bir başka konu da mal rejimleridir. Mal ayrılığı, paylaşmalı mal ayrılığı, mal ortaklığı gibi kavramlar mal rejimine dahil edilen konulardır.

Vesayet, vesayet organları ve kayyımlik, aile hukukunun ele aldığı bir başka konudur. Bu kurumların oluşması, koşulları, sona ermesi ve sonuçları ayrı ayrı değerlendirilir. Vesayet organları denilen makamlar, vesayet daireleri, vasiler ve kayyımlardır. Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür.

Miras Hukuku

Miras hukuku, kişinin ölümü sonrasında geride kalan malvarlığı üzerindeki hakları ele alır. Yasal mirasçılar miras bırakanın birinci derece mirasçıları olan altsoyu, altsoyu bulunmayan mirasbırakanın mirasçıları, ana ve babasıdır.

Mirasbırakandan önce ölmüş olan büyük ana ve büyük babaların yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları almaktadır.

Evlilik dışında doğmuş ve soybağı, tanıma veya hâkim hükmüyle kurulmuş olanlar, baba yönünden evlilik içi hısımlar gibi mirasçı olurlar. Evlâtlık ve altsoyunun, evlât edinene mirasçılığı da kan hısımları gibidir. Evlâtlığın kendi ailesindeki mirasçılığı da devam eder. Evlât edinen ve hısımları, evlâtlığa mirasçı olmazlar. Mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası devlete geçer.

Miras hukukunun bir başka önemli konusu da ölüme bağlı tasarruflardır. Mirasbırakan, mal varlığı üzerindeki tasarruf özgürlüğüne dayanarak malvarlığının tamamında ya da bir kısmında miras sözleşmesi ya da vasiyetname ile tasarrufta bulunabilirler.

Mirasçı mirasbırakana karşı ağır bir suç işlemişse mirasçılıktan çıkarılabilir.

Mirasın açılması, paylaşılması, istihkak davaları, mirasın reddi ve tasfiyesi, miras hukukunda yargısal sorunlara neden olan en önemli konular arasındadır.

Miras hukuku, paylaşımın ne şekilde yapılacağını da ele alır. Buna göre yasal mirasçılar, gerek kendi aralarında, gerek atanmış mirasçılarla birlikte mirası aynı kurallara göre paylaşırlar.

Eşya Hukuku

Medeni hukukun dördüncü bölümü olan eşya hukuku, temelde taşınır ve taşınmaz malların üzerindeki hakları konu alır. Bu alanın temel kavramı mülkiyettir.

Mülkiyet hakkı, bir kimseye, bir eşya üzerinde kullanma, yararlanma, tasarrufta bulunma yetkilerini tanıyan en geniş kapsamlı hakaktır.

Eşya hukukunda mülkiyet hakları iki gruba ayrılır:

- Ferdi mülkiyet,
- Birlikte mülkiyet.

Birlikte mülkiyet ikiye ayrılmaktadır. Bunlar kısaca şöyle açıklanabilir:

- **PAYLI MÜLKİYET (MÜŞTEREK MÜLKİYET):** Birden çok kimsenin maddî olarak bölünmüş olmayan birşeyin tamamına belli paylarla maliktir. Başka türlü belirlenmedikçe paylar eşit sayılmaktadır.
- **ELBİRLİĞİ MÜLKİYETİ (İŞTİRAK HÂLİNDE MÜLKİYET):** Kanun veya kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olunmasıdır.

Taşınmaz mülkiyeti, eşya hukukunun en önemli bölümünü oluşturur. Arazi, tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar ve kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler, taşınmaz mülkiyetinin konusunu oluşturur. Taşınmaz mülkiyetinin kazanılması, tescille olur. Taşınır mülkiyeti eşya hukukunun temel iki bölümünden ikincisidir. Taşınır mülkiyetinin konusu, nitelikleri itibarıyla taşınabilen maddî şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçlerdir.

BORÇLAR HUKUKU

Borçlar hukuku, kişiler arasındaki borç ilişkilerini konu alır. Hukuk sistemimiz içinde borcun kaynağı kural olarak, kanun, sözleşme ya da hukuka aykırı fiil olabilir. Borçlar hukuku bu borç kaynaklarını, yarattıkları sorumluluk türünü ve sonuçlarını düzenler.

Türk Borçlar Kanunu iki temel bölümden oluşmaktadır. Bunlar kısaca şöyle açıklanabilir:

- **GENEL HÜKÜMLER :** Hemen her borç ilişkisine uygulanabilecek hükümler bulunmaktadır.
- **ÖZEL HÜKÜMLER :** Çeşitli sözleşme tipleri ve onlara özgü hükümler düzenlenmektedir.

Borçlar Kanunu sözleşmelerin nasıl kurulacağı, nasıl sonlandırılacağı, tarafların hakiki ve ortak iradelerinin ortaya çıkarılmasıyla ilgilenmektedir. Borçlar hukukunun en önemli ilgi alanlarından biri başkası da, ilk kez yeni Borçlar Kanunu'nda düzenlenen genel işlem koşullarıdır. Genel işlem koşulları, bir sözleşmenin yapılması sırasında sözleşmeyi düzenleyen, ileride çok sayıdaki benzer sözleşmede kullanmak amacıyla önceden, tek başına hazırlayarak karşı tarafa sunduğu sözleşme hükümleri olarak ifade edilebilir.

Temsil de Borçlar hukukunun konusudur. Temsilin nasıl işeyeceği, neler içerdiği, türleri, yetkisiz temsil bu kapsamdadır.

İŞ HUKUKU

İş hukuku esasen hem özel hem kamu hukuku alanına dahil bir hukuk dalıdır.

İş hukuku üç ana başlık altında incelenmektedir:

- Bireysel iş hukuku,
- Toplu iş hukuku,
- Sosyal güvenlik hukuku.

Bireysel İş Hukuku

Bireysel iş hukuku, 4857 sayılı İş Kanunu'nu temel alır. İçerdiği özgün hukuki yapılar, bir ikili borç ilişkisinden beklenmeyecek düzeyde kamusal bakış açısı, daha önceleri borçlar hukukunun bir parçası olan iş hukukunu, tümüyle ondan koparmış ve çok kapsamlı bir alan haline getirmiştir.

İş Kanunu, Borçlar Kanunu ile kıyaslanamayacak düzeyde geniş kapsamlı haklar içerir. Bu ayrım sebebiyle işçileri İş Kanunu'na tabî olanlar ve olmayanlar olarak ayırmaya bir engel yoktur. İş Kanunu'nun kapsamına girmeyen işçiler, hizmet sözleşmesi ile çalışıyor olsalar da Borçlar Kanunu hükümlerine tabî olacaklar, orada tanınan haklarla yetineceklerdir.

İş Kanunu'nun içeriğinde önce "iş sözleşmesi" ve "işçi- işveren-alt işveren" yapılarının düzenlendiği görülür.

Toplu İş Hukuku

İş hukukunun diğer bir bölümünü oluşturan toplu iş hukuku, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ile düzenlenmektedir. Söz konusu yasa, işçilerin Anayasa'dan kaynaklanan örgütlenme hakkını güvence altına almaktadır.

Toplu iş hukukunda, işçi ve memurların sendikal hakları ele alınır. Söz konusu sendikaların kuruluşu, işleyişi ve tasfiyesi dışında, üyelerine sağladıkları haklar, bu bağlamda incelenmektedir.

Sosyal Güvenlik Hukuku

Sosyal güvenlik sisteminin temel yasası, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'dur. Yasa esasen, sigortalı ve genel sağlık sigortalısı olarak tanımladığı kişileri ve onların bakmakla yükümlü oldukları kişileri muhatap alır.

Yasaya göre sigortalı, kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi

gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi ifade eder. Genel sağlık sigortalısı ise aynı yasada bu kapsamda olduğu söylenen kişileri tanımlar. Sosyal güvenlik hukuku, işçi ve memurlar dışında bağımsız çalışanlar da dahildir.

TİCARET HUKUKU

Ticaret hukuku bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiilleri konu almaktadır. Ticaret hukuku altı ayrı başlık altında incelenmektedir:

- Ticari İşletme Hukuku,
- Şirketler Hukuku,
- Kıymetli Evrak Hukuku,
- Taşıma İşleri Hukuku,
- Deniz Ticareti Hukuku,
- Sigorta Hukuku.

Ticari İşletme Hukuku

Ticari işletme, ticari iş ve tacir kavramları yanında, ticari örf âdet ele alınır. Ticaret Kanunu'nda yer alan hükümlerle, bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillere ilişkin diğer kanunlarda yazılı özel hükümler, ticari hükümlerdir. Mahkeme, hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde, ticari örf ve âdete, bu da yoksa genel hükümlere göre karar verir.

Ticaret Şirketleri Hukuku

Şirket, iki veya daha fazla kişinin ortak bir ekonomik amaca erişmek için emek ve sermayelerini bir araya getirmelerini ifade eder. Ticaret hukukunun ticari şirketlere ilişkin kısmı, ticari şirket olarak tanımlanan, kolektif şirket, komandit şirket, anonim şirket, limited şirket ve kooperatif erin hukuki yapısı ile ilgilidir. Ticaret Kanunu'nda, kolektif ile komandit şirket şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi sayılır.

Kıymetli Evrak Hukuku

Kıymetli evrak hukuku, Ticaret Kanununun üçüncü kitabını oluşturur. İçeriğinde bir hakkı barındıran ve piyasada dolaşımı mümkün evraklar incelenir. Bu alanın temel kavramı olan kıymetli evrak öyle senetlerdir ki, bunların içerdikleri hak, senetten ayrı olarak ileri sürülemediği gibi başkalarına da devredilemez.

Taşıma İşleri Hukuku

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'yla ilk kez (dördüncü kitap) olarak düzenlenen taşıma işleri hukuku kısmında önce genel hükümlere yer verilmiş, sonrasında ise çeşitli taşıma işlerine değinilmiştir.

Deniz Ticareti Hukuku

Deniz ticaret hukukunda, gemi, kaptan, gemi alacakları, çatma, kurtarma, donatanın, gemi adamlarının kusurundan doğan sorumluluk gibi konular ele alınır. Bu hükümler belirli koşullarla yatlar, denizci yetiştirme gemileri gibi sadece gezinti, spor, eğitim, öğretim ve bilim amaçlarına tahsis edilmiş gemilere de uygulanır.

Sigorta Hukuku

Ticaret Kanunu'nun altıncı kitabı sigorta hukukudur. Bu alanda sigorta sözleşmesi ve

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

çeşitli sigorta tipleri incelenir. Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir. Birden çok kişinin birleşerek, içlerinden herhangi birinin, belli bir rizikonun gerçekleşmesi durumunda doğacak zararlarını tazmin etmeyi borçlanmaları karşılıklı sigortadır. Karşılıklı sigorta faaliyeti ancak kooperatif şirket şeklinde yürütülebilir.

DEVLETLER ÖZEL HUKUKU

Devletler özel hukuku, yabancılık unsuru taşıyan özel hukuka ilişkin işlem ve ilişkilerde uygulanacak hukuktur.

Devletler hukuku üç ana başlık altında ele alınmaktadır:

- Vatandaşlık Hukuku,
- Yabancılar Hukuku,
- Kanunlar İhtilaf Hukuku.

SORU-CEVAP

SORU:

Birey-devlet ilişkileri bakımından kamu hukuku ilişkisi nasıl oluşur?

CEVAP:

Devletin belirli bir konuda iradesini ortaya koymasıyla oluşur

2

SORU:

Kamu hukuku alanında, birey karşısında devlete fazladan imkanlar ve imtiyazlar tanınıyor olmasının temel nedeni nedir?

CEVAP:

Devletin "kamu yararı"na yönelik saiklerle hareket ettiği yönünde bir varsayımın varlığıdır

3

SORU:

Genel kabule göre uluslararası hukukun temel kaynakları nelerdir?

CEVAP:

Uluslararası antlaşmalar, uluslararası örf âdet ve hukukun genel ilkeleri

4

SORU:

Türk Anayasa hukukunun temel kaynağı nedir?

CEVAP:

1982 Anayasası

5

SORU:

Türkiye başkanlık sistemine ne zaman geçmiştir?

CEVAP:

2017 Anayasa değişikliği

6

SORU:

İnsan hakları kaçınıcı yüzyılda, hangi gelişmenin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır?

CEVAP:

İnsanların sırf insan oldukları için, doğuştan bazı hak ve özgürlüklere sahip olduğu ve devlet tarafından bunlara dokunulamayacağı yolundaki temel düşüncenin bir ürünü olarak, XVII. yüzyılda ortaya çıkmıştır

7

SORU:

Egemenliğin halkın elinde olduğu devlet biçimine ne ad verilir?

CEVAP:

Cumhuriyet

8

SORU:

Hukuki anlamda laiklik nedir

CEVAP:

Hukuk kuralı koyma yetkisinin beşeri iradeye, yani insan iradesine bağlı olmasını, bu konuda herhangi bir tanrısal referansla hareket edilmemesini ifade etmektedir

9

SORU:

Yasama sorumsuzluğu nedir?

CEVAP:

Milletvekillerinin temsil ettikleri seçmen iradesini, görüşlerini ve isteklerini herhangi bir baskı altında kalmaksızın açıklayabilmesine denir. Diğer adı kürsü dokunulmazlığıdır

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

10

SORU:

1982 Anayasasına göre Cumhurbaşkanının görev süresi kaç yıldır?

CEVAP:

Beş (beş)

11

SORU:

Anayasa'nın 37. maddesinde güvence altına alınan kanuni hakim ilkesi ne anlama gelir?

CEVAP:

Somut bir uyuşmazlığa ilişkin yargılama yapacak mahkemenin kuruluşunun, yetkilerinin ve yargılama usulünün kanunla ve daha bu uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce belirlenmiş olması gerekliliğini ifade eder

12

SORU:

Devletin tanımı, öğeleri, tarihsel gelişimi, devlet yapıları ve insan hakları kamu hukukunun hangi alt dalına girer?

CEVAP:

Genel kamu hukuku

13

SORU:

"Kişi güvenliği" hangi grup haklara girer?

CEVAP:

Birinci kuşak haklar (Sosyal haklar)

14

SORU:

"Barış hakkı" hangi grup haklara girer?

CEVAP:

Üçüncü kuşak haklar (Dayanışma hakları)

15

SORU:

Ceza normu kaç temel kısımdan oluşur? Bunlar hangileridir?

CEVAP:

Kural ve yaptırım olmak üzere iki temel kısımdan oluşur

16

SORU:

İdarenin kuruluş ve görevleri hangi temel esaslara dayanır?

CEVAP:

Merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarna dayanır

17

SORU:

İdare hukukunda İllerin idaresi hangi esasa dayanır?

CEVAP:

Yetki genişliği esası

18

SORU:

Vergi hukuku kaç alt dala ayrılır? Bunlar hangileridir?

CEVAP:

Genel vergi hukuku ve özel vergi hukuku olmak üzere iki alt dala ayrılır

19

SORU:

Vergi hukukunun temel ilkeleri nelerdir?

CEVAP:

Genellik, adalet ve kanunilik oluşturmaktadır

20

SORU:

İdari yargılama hukukunda idarenin yapmış olduğu eylem ve işlemlerden zarar görenlerin açmış olduğu davaya ne denir?

CEVAP:

İdari dava

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

ARA SINAVDA NELER GELDİ?
NELER GELEBİLİR?

20.SORU

- GENEL VE OLAĞAN YARGI KOLUDUR.
- DİĞER YARGI KOLLARININ GÖREV ALANINA GİRMEYEN TÜM DAVA VE YARGISAL İŞLER BU YARGIDA ÇÖZÜLÜR.
- BU YARGI KOLUNDA, ÜÇ DERECELİ BİR YARGILAMA SİSTEMİ KABUL EDİLMİŞTİR.

Yukarıdaki bilgiler aşağıdaki hangi yargı kolu ile ilgilidir?

- A İlk derece mahkemeleri
- B Yargıtay
- C Adli yargı
- D İdari yargı
- E Danıştay

Yanıt Açıklaması:

Adli yargı, genel ve olağan yargı koludur, zira diğer yargı kollarının görev alanına girmeyen tüm dava ve yargısal işler adli yargıda çözülür. Adli yargı kolunda, ilk derece mahkemeleri, bölge adliye mahkemeleri ve Yargıtay olmak üzere üç dereceli bir yargılama sistemi kabul edilmiştir.

19.SORU

İyilik-kötülük, doğruluk-yanlışlık gibi çeşitli konulardaki değer yargılarını içeren kurallara ne ad verilir?

- A Din kuralları
- B Görgü kuralları
- C Hukuk kuralları
- D Ahlak kuralları
- E Trafik kuralları

Yanıt Açıklaması:

Ahlak kuralları iyilik-kötülük, doğruluk-yanlışlık gibi çeşitli konulardaki değer yargılarıdır. Ahlak kurallarının iki yönü bulunmaktadır: Nesnel (objektif, sosyal) Ahlak insanın diğer bireylere karşı olan ödevleri ile ilgilidir. Öznel (subjektif) Ahlak kişinin kendi şahsı ve iç dünyasına karşı ödevlerini ifade etmektedir.

18.SORU

Sosyal düzen kurallarının üç (3) önemli özelliği aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A Genel-sürekli-yaptırımli
- B Genel-sürekli-yaptırımsız
- C Özel-sürekli-yaptırımli
- D Özel-süreksiz-yaptırımli
- E Genel-süreksiz-yaptırımli

Yanıt Açıklaması:

Sosyal düzen kurallarının üç (3) önemli özelliği; genel,sürekli ve yaptırımli olmasıdır. Doğru cevap A'dır.

17.SORU

Ayırt etme gücüne sahip bir küçüğün velisinin izni olmadan yaptığı sözleşmenin hukuki yaptırımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A İptal
- B Tek taraflı bağlamazlık
- C Kısmi butlan
- D Nispi butlan
- E Yokluk

Yanıt Açıklaması:

Ayırt etme gücüne sahip bir küçüğün velisinin izni olmadan yaptığı sözleşme tek taraflı bağlamazlık yaptırımına tâbidir.

16.SORU

Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun, Cumhurbaşkanlığı karamamesi veya içtüzüğün Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak kaç gün sonra düşer?

- A 30
- B 60
- C 90
- D 120
- E 40

Yanıt Açıklaması:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İÇtüzüğünün veya bunların belirli madde ve hükümlerinin şekil ve esas bakımından Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açabilme hakkı, Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisinde en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubuna ve üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere aittir (Ana. m. 150). Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya İÇtüzüğün Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altmış gün sonra düşer (Ana. m. 151).

15.SORU

İdari yargının en üst merci aşağıdakilerden hangisidir?

- A
İdare mahkemesi
- B
Yargıtay
- C
Danıştay
- D
Anayasa mahkemesi
- E
AİHM

Yanıt Açıklaması:

İdarî yargı kolunda görevli olan mahkemeler üç derece ayrılmıştır:

- İlk derece İDARE MAHKEMELERİ VE VERGİ MAHKEMELERİ
- İkinci derece BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ
- İdarî yargının en üst yargı merci olan DANIŞTAY

Danıştay, kanunun başka bir idarî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme (temyiz) merci olup, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar. Danıştay, kamu hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin imtiyaz sözleşmeleri hakkında görüş bildirmek, idarî uyumsuzlukları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla da görevlidir. Buna göre, Danıştay hem temyiz merci olarak görev yapar hem de Anayasa ve kanunlarda öngörülen hallerde ilk derece mahkemesi sıfatıyla kendisine verilen dava ve işlere bakmak, görüş bildirmek ve karar vermekle yükümlüdür.

14.SORU

Romalı hukukçuların "herkese hakkı olan şeyi vermek konusundaki irade" olarak tanımladıkları ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Eşitlik
- B

- Özgürlük
- C
- Adalet
- D
- İnsan hakları
- E
- Sosyal düzen

Yanıt Açıklaması:

Romalı hukukçular adaleti "herkese hakkı olan şeyi vermek konusundaki irade" olarak tanımlamışlardır.

13.SORU

- I. İLK DERECE MAHKEMELERİ
- II. BÖLGE ADLİYE MAHKEMELERİ
- III. YARGITAY
- IV. DANIŞTAY

Yukarıdakilerden hangileri adlî yargı kolundaki yargılama sistemi bileşenleri arasında sayılabilir?

- A
I ve II
- B
I, II ve IV
- C
I, II ve III
- D
II, III ve IV
- E
I, II, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Adlî yargı, genel ve olağan yargı koludur, zira diğer yargı kollarının görev alanına girmeyen tüm dava ve yargısal işler adlî yargıda çözülür. Adlî yargı kolunda, ilk derece mahkemeleri, bölge adliye mahkemeleri ve Yargıtay olmak üzere üç dereceli bir yargılama sistemi kabul edilmiştir. Doğru cevap C'dir.

12.SORU

- I. HAKİMLER, HER BİR SÖZLEŞMECİ DEVLET İÇİN, O DEVLET TARAFINDAN GÖSTERİLEN ÜÇ ADAY ARASINDAN AVRUPA PARLAMENTERLER MECLİSİ TARAFINDAN SEÇİLİR.
- II. AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ, SÖZLEŞMECİ DEVLETLERİN SAYISINA EŞİT SAYIDA HAKİMDEN OLUŞMAKTADIR.
- III. MAHKEMEDE GÖREV ALAN HAKİMLER, KENDİ ADLARINA DEĞİL, MAHKEMEYE GELDİKLERİ DEVLET ADINA KATILIRLAR.
- IV. ALTI YIL GÖREV YAPMAK ÜZERE SEÇİLEN HAKİMLER, DAHA SONRA TEKRAR MAHKEME ÜYELİĞİNE SEÇİLEBİLİRLER.

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

V. HAKİMLERİN GÖREV SÜRESİ YETMİŞ YAŞINDA SONA ERER.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hakimleri hakkında verilen yukarıdaki maddelerden hangisi yanlıştır?

- A
- I
- B
- II
- C
- III
- D
- IV
- E
- V

Yanıt Açıklaması:

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, sözleşmenin tarafı olan devletlerin sözleşmeye uymalarını sağlamak amacıyla görev yapan bir mahkemedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, sözleşmeciler devletlerin sayısına eşit sayıda hâkimden oluşmaktadır (AİHS m. 20). Hâkimler, her bir sözleşmeciler devlet için, o devlet tarafından gösterilen üç aday arasından Avrupa Parlamenterler Meclisi tarafından seçilir. Mahkemede görev alan hâkimler, mahkemeye geldikleri devlet adına değil, kendi adlarına katılırlar. Altı yıl görev yapmak üzere seçilen hâkimler, daha sonra tekrar mahkeme üyeliğine seçilebilirler. Hâkimlerin görev süresi yetmiş yaşında sona erer.

11.SORU

BİR OLAY İLE İLGİLİ OLARAK HUKUKUN ÖNGÖRDÜĞÜ ÇÖZÜMÜN, BU OLAYA BENZER ÖZELLİKLER TAŞIYAN BAŞKA BİR OLAY BAKIMINDAN DA GEÇERLİ SAYILMASIDIR. HAKKINDA ÇÖZÜM BULUNMAYAN BİR KONUDA MEVCUT KURALIN DARALTILARAK UYGULANMASI, YANİ KURALINIÇERMEDİĞİ HUSUSLARIN KURAL DIŞINA ÇIKARILMASI NİTELİĞİNDEKİ MANTIK İLKESİDİR. HUKUK KURALININ YORUMUNDA VE HUKUKİ UYUŞMAZLIĞIN ÇÖZÜMÜNDE SOSYAL GERÇEKLIĞE, SOMUT GERÇEKLIĞE VE EŞYANIN TABİATINA ÖNEM VE ÖNCELİK VERİLİYORSA BU YORUM METODU KULLANILYOR DEMEKTİR. YUKARIDA SIRASIYLA HANGİ YORUM METODLARI VE YORUM İLKELERİNİN TANIMI VERİLMİŞTİR?

- A
- Evleviyet kuralı- lafzi yorum- aksi ile kanıt
- B
- Kıyas-aksi ile kanıt-amaçsal yorum metodu
- C
- Yasama yorumu-aksi ile kanıt-amaçsal yorum metodu

- D
- Bilimsel yorum-kıyas- evleviyet kuralı
- E
- Yasama yorumu-bilimsel yorum-kıyas

Yanıt Açıklaması:

I. Hukuk kurallarının yorumunda kullanılan mantık ilkelerinden ilki kıyastır. (Anologia). Kıyas, bir olay ile ilgili olarak hukukun öngördüğü çözümün, bu olaya benzer özellikler taşıyan başka bir olay bakımından da geçerli sayılmasıdır. Örneğin; sigara içmenin yasak olduğu bir yerde kıyas yolu ile pipo ya da nargile içmenin yasak olduğu sonucuna varılabilir.

II. Yorumda kullanılan mantık ilkelerinden ikincisi aksi ile kanıttır (Argumentum a Contrario). Aksi ile kanıt uygulaması kapsamı daraltmaktadır. Hakkında çözüm bulunmayan bir konuda mevcut kuralın daraltılarak uygulanması, yani kuralın içermediği hususların kural dışına çıkarılması niteliğindeki mantık ilkesidir. Örneğin; bir fiil suç ise aksi ile kanıt yöntemi dolayısıyla o fiilin aksi suç değildir.

III. Hukuk kuralının yorumunda ve hukuki uyuşmazlığın çözümünde sosyal gerçekliğe, somut gerçekliğe ve eşyanın tabiatına önem ve öncelik veriliyorsa amaçsal yorum metodu söz konusu olur. Bu yöntemde amaç toplumsal barış ve toplumun gerekleridir. Amaçsal yorum, çağdaş bir yorum yöntemidir. Doğru cevap B'dir.

10.SORU

Tüketici Korunması Kanunu md. 56/2 "Garanti süresi malın teslim tarihinden itibaren başlamak üzere asgari iki yıldır." Hükümünün garanti süresi malın teslimi ile başlıyorsa sigorta süresi de malın teslimi ile başlar yorumu yapılması ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A
- Aksi ile kanıt yöntemi ile yorum yapılmıştır.
- B
- Evleviyet yolu uygulanmıştır.
- C
- Kamu hukuku kuralı olduğu için yorum yapılamaz.
- D
- Kıyas yolu ile yorumlama yapılmıştır.
- E
- Tarihsel bir yorum yapılmıştır.

Yanıt Açıklaması:

Hukuk kurallarının yorumunda kullanılan mantık ilkelerinden ilki kıyastır. (Anologia). Kıyas, bir olay ile ilgili olarak hukukun öngördüğü çözümün, bu olaya benzer özellikler taşıyan başka bir olay bakımından da geçerli sayılmasıdır.

9.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hukuki yaptırımlardan biri değildir?

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

A
Ceza

B
İptal

C
Tazminat

D
Cebri icra

E
Kınama

Yanıt Açıklaması:

Kınama hukuki yaptırımlardan biri değildir. Doğru cevap E'dir.

9.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hukuki yaptırımlardan biri değildir?

A
Ceza

B
İptal

C
Tazminat

D
Cebri icra

E
Kınama

Yanıt Açıklaması:

Kınama hukuki yaptırımlardan biri değildir. Doğru cevap E'dir.

7.SORU

RESMÎ BELGEDE SAHTECİLİK SUÇUNUN İŞLENDİĞİ İDDİASI İLE AÇILAN BİR DAVADA YETKİLİ MAHKEME AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A
Asliye Ceza Mahkemesi

B
Ağır Ceza Mahkemesi

C
Bölge Adliye Mahkemesi

D
Sulh Ceza Mahkemesi

E
Sulh Ceza Hakimliği

Yanıt Açıklaması:

Ağır ceza mahkemesi ise, kanunların ayrıca görevli kıldığı haller dışında, Türk Ceza Kanununda yer alan yağma (TCK m.148), irtikâp (TCK m. 250/1 ve 2), resmî belgede sahtecilik (TCK m. 204/2), nitelikli dolandırıcılık (TCK m. 158), hileli iflas (TCK m. 161) suçları, Türk Ceza Kanununun ikinci kitap dördüncü kısmının dört,

beş, altı ve yedinci bölümünde tanımlanan suçlar (devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, 318, 319, 324, 325 ve 332'nci maddeler hariç) ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar ile ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis veya on yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarla ilgili dava ve işlere bakmakla görevlidir.

6.SORU

Aşağıdakilerden hangisi mutlak butlanın özelliklerinden değildir?

A
Herkesçe ileri sürülebilir.

B
Zamanaşımına uğramaz.

C
Mutlak butlan halini hakim kendiliğinden dikkate alır.

D
Taraflar anlaşarak mutlak butlanla batıl işlemi geçerli hale getirebilirler.

E
Sebeup ortadan kalksa bile mutlak butlan yaptırımına tabi işlem geçerli hale gelmez.

Yanıt Açıklaması:

Mutlak butlan herkesçe ileri sürülebilir, mutlak butlan iddiaları zamanaşımına uğramaz, mutlak butlan hâlini hâkim kendiliğinden dikkate alır; sebeup ortadan kalksa bile mutlak butlan yaptırımına tâbi işlem geçerli hâle gelmez. Taraflar anlaşarak mutlak butlanla batıl işlemi geçerli hâle getiremezler.

5.SORU

Mutlak butlan yaptırımına ilişkin olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A
Mutlak butlan herkesçe ileri sürülebilir.

B
Mutlak butlan iddiaları zaman aşımına uğramaz.

C
Mutlak butlan halini hakim kendiliğinden dikkate alır.

D
Sebeup ortadan kalksa bile mutlak butlan yaptırımına tabi işlem geçerli hale gelmez.

E
Taraflar anlaşarak mutlak butlanla batıl işlemi geçerli hale getirebilirler.

Yanıt Açıklaması:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Taraflar anlaşarak mutlak butlanla batıl işlemi geçerli hale getiremezler.

5.SORU

Mutlak butlan yaptırımına ilişkin olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A
Mutlak butlan herkesçe ileri sürülebilir.
- B
Mutlak butlan iddiaları zaman aşımına uğramaz.
- C
Mutlak butlan halini hakim kendiliğinden dikkate alır.
- D
Sebep ortadan kalksa bile mutlak butlan yaptırımına tabi işlem geçerli hale gelmez.
- E
Taraflar anlaşarak mutlak butlanla batıl işlemi geçerli hale getirebilirler.

Yanıt Açıklaması:

Taraflar anlaşarak mutlak butlanla batıl işlemi geçerli hale getiremezler.

3.SORU

SOSYAL DÜZEN KURALLARI İLE İLGİLİ OLARAK AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ SÖYLENEMEZ?

- A
Laikleşme hareketi ile birlikte, din kuralları kişinin uhrevi ilişkilerini ilgilendiren alanla sınırlı kalmıştır.
- B
Laikliği benimsemiş ülkelerde din kurallarına uymayan kişilere yönelik bir güç kullanımı ya da zorlama söz konusu değildir.
- C
Bir ahlak kuralı hukuk tarafından benimsenmişse o ahlak kuralına uymamak yalnızca manevi yaptırımı gerektirir.
- D
Hukuk kuralları genel ve soyut kurallardır.
- E
Hukuk kuralları maddi yaptırım içerirler.

Yanıt Açıklaması:

Ahlak kurallarına uymama hâlinde karşılaşılan yaptırımlar manevidir. Diğer bir ifade ile ahlak kurallarına uymayanlara herhangi bir maddi yaptırımın uygulanması söz konusu olmaz. Buna karşılık, bir ahlak kuralı hukuk tarafından benimsenmişse o ahlak kuralına uymamak aynı zamanda hukuk kuralının da ihlali anlamına geleceği için, maddi yaptırım söz konusu olabilir.

2.SORU

- I. **KAMU İDARELERİNİN MALİ FAALİYET, KARAR VE İŞLEMLERİNİ DENETLEMEK VE SONUÇLARI HAKKINDA TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE RAPORLAR SUNMAK**
- II. **GENEL UYGUNLUK BİLDİRİMİNİ TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE SUNMAK**
- III. **KANUNLARLA VERİLEN DİĞER İNCELEME, DENETLEME İŞLERİNİ YAPMAK**
- IV. **GENEL YÖNETİM KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN; GELİR, GİDER VE MALLARINA İLİŞKİN HESAP VE İŞLEMLERİNİN KANUNLARA VE DİĞER HUKUKİ DÜZENLEMELERE UYGUN OLUP OLMADIĞINI DENETLEMEK VE KAMU ZARARINA YOL AÇAN HUSUSLARI KESİN HÜKME BAĞLAMAK**

Yukarıdakilerden hangileri Sayıştay'ın denetim görevleri arasında bulunur?

- A
I, II ve III
- B
I, II ve IV
- C
I, III ve IV
- D
II, III ve IV
- E
I, II, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Sayıştay'ın denetim görevleri ve yargısal görevleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Denetim görevleri
 - Kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini denetlemek ve sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlar sunmak
 - Genel uygunluk bildirimini Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak
 - Kanunlarla verilen diğer inceleme, denetleme işlerini yapmak
 - Yargısal görevleri
 - Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin; gelir, gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığını denetlemek ve kamu zararına yol açan hususları kesin hükme bağlamak
- Doğru cevap A'dır çünkü madde IV Sayıştay'ın yargısal görevidir.

1.SORU

Hukuk mahkemeleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Hukuk mahkemeleri, özel hukuk alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözüldüğü ve karara bağlandığı adli yargı ikinci derece mahkemeleridir.

B Hukuk mahkemeleri, genel ve özel mahkemeler olarak iki gruba ayrılabilir.

C Hukuk mahkemeleri her il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu dikkate alınarak belirli ilçelerde kurulur.

D Mahkemelerin yargı çevresi buldukları il veya ilçe merkezi ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idarî sınırlarına göre belirlenir.

E Büyükşehir belediyesi bulunan illerde yer alan ve o ilin adıyla anılan sulh ve asliye hukuk mahkemelerinin yargı çevresi, il veya ilçenin yargı çevresine bakılmaksızın, Adalet Bakanlığı'nın önerisi ile Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.

Yanıt Açıklaması:

Hukuk mahkemeleri, özel hukuk alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkların (örneğin boşanma, tazminat, alacak davası vb.) çözüldüğü ve karara bağlandığı adli yargı ilk derece mahkemeleridir. Hukuk mahkemeleri, genel ve özel mahkemeler olarak iki gruba ayrılabilir. Genel mahkemeler, bakacakları dava ve işler belli kişi ya da uyuşmazlık türlerine göre sınırlandırılmamış olan ve özel mahkemelerin görevine girmeyen bütün uyuşmazlıkları çözmekle görevli mahkemelerdir. Bu bağlamda sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri genel mahkemelerdir. Sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri tek hâkimlidir (5235 s.K. m. 5, II). Özel kanunlarla kurulan diğer ilk derece mahkemelerinin kuruluşu hakkında ise özel hükümler bulunmaktadır. Hukuk mahkemeleri her il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu dikkate alınarak belirli ilçelerde kurulur. Bu mahkemeler kuruldukları il ve ilçenin adı ile anılır (ör. Eskişehir Asliye Hukuk Mahkemesi veya Mihaliççik Sulh Hukuk Mahkemesi). Mahkemelerin yargı çevresi buldukları il veya ilçe merkezi ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idarî sınırlarına göre belirlenir. Büyükşehir belediyesi bulunan illerde yer alan ve o ilin adıyla anılan sulh ve asliye hukuk mahkemelerinin yargı çevresi, il veya

ilçenin yargı çevresine bakılmaksızın, Adalet Bakanlığı'nın önerisi ile Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.

Doğru cevap A'dır çünkü "Hukuk mahkemeleri, özel hukuk alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözüldüğü ve karara bağlandığı adli yargı birinci derece mahkemeleridir," ikinci derece değil.

1.SORU

Hukuk mahkemeleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A Hukuk mahkemeleri, özel hukuk alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözüldüğü ve karara bağlandığı adli yargı ikinci derece mahkemeleridir.

B Hukuk mahkemeleri, genel ve özel mahkemeler olarak iki gruba ayrılabilir.

C Hukuk mahkemeleri her il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu dikkate alınarak belirli ilçelerde kurulur.

D Mahkemelerin yargı çevresi buldukları il veya ilçe merkezi ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idarî sınırlarına göre belirlenir.

E Büyükşehir belediyesi bulunan illerde yer alan ve o ilin adıyla anılan sulh ve asliye hukuk mahkemelerinin yargı çevresi, il veya ilçenin yargı çevresine bakılmaksızın, Adalet Bakanlığı'nın önerisi ile Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.

Yanıt Açıklaması:

Hukuk mahkemeleri, özel hukuk alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkların (örneğin boşanma, tazminat, alacak davası vb.) çözüldüğü ve karara bağlandığı adli yargı ilk derece mahkemeleridir. Hukuk mahkemeleri, genel ve özel mahkemeler olarak iki gruba ayrılabilir. Genel mahkemeler, bakacakları dava ve işler belli kişi ya da uyuşmazlık türlerine göre sınırlandırılmamış olan ve özel mahkemelerin görevine girmeyen bütün uyuşmazlıkları çözmekle görevli mahkemelerdir. Bu bağlamda sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri genel mahkemelerdir. Sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri tek hâkimlidir (5235 s.K. m. 5, II). Özel kanunlarla kurulan diğer ilk derece mahkemelerinin kuruluşu hakkında ise özel hükümler bulunmaktadır. Hukuk mahkemeleri her il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu dikkate alınarak belirli ilçelerde kurulur. Bu mahkemeler kuruldukları il ve ilçenin adı ile anılır (ör. Eskişehir Asliye Hukuk Mahkemesi veya Mihaliççik Sulh Hukuk Mahkemesi). Mahkemelerin yargı çevresi buldukları il veya ilçe merkezi ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idarî sınırlarına göre belirlenir. Büyükşehir belediyesi bulunan illerde

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

yer alan ve o ilin adıyla anılan sulh ve asliye hukuk mahkemelerinin yargı çevresi, il veya ilçenin yargı çevresine bakılmaksızın, Adalet Bakanlığı'nın önerisi ile Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.

Doğru cevap A'dır çünkü "Hukuk mahkemeleri, özel hukuk alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözüldüğü ve karara bağlandığı adli yargı birinci derece mahkemeleridir," ikinci derece değil.

19.SORU

Kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırım aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Ceza
- B
Cebri İcra
- C
Tazminat
- D
Mutlak Butlan
- E
Geçersizlik

Yanıt Açıklaması:

Mutlak butlan, kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırımdır. Buna göre doğru cevap D'dir.

18.SORU

Boşanma davasının sonucu velayeti anneye bırakılan çocuğu teslim etmeyen babanın durumunda aşağıdaki yaptırım türlerinden hangisi uygulanabilir?

- A
Geçersizlik
- B
Tazminat
- C
Yokluk
- D
Cebri İcra
- E
Nispi Butlan

Yanıt Açıklaması:

Cebri icra, bir borç ilişkisinde borcunu kendi rızasıyla yerine getirmeyen borçlunun devlet gücü aracılığıyla bu borcunu yerine getirmesini sağlayan bir yaptırımdır. Örneğin, boşanma davasının sonucu velayeti anneye bırakılan çocuğu teslim etmeyen babanın durumunda cebri icra yaptırımı uygulanabilir.

17.SORU

_____, belirli bir toplumda, o toplumu oluşturan bireylerce genellikle paylaşılan, hukuka ilişkin fikirler, tutumlar, değerler, kanılar ve beklentiler toplamı olarak tanımlanabilir.

Yukarıdaki tanımda boş bırakılan yere hangi kavram gelmelidir?

- A
Hukuk
- B
Hukuk tarihi
- C
Hukuk sistemi
- D
Hukuk kültürü
- E
Hukuka aykırılık bilinci

Yanıt Açıklaması:

Belirli bir toplumda, o toplumu oluşturan bireylerce genellikle paylaşılan, hukuka ilişkin fikirler, tutumlar, değerler, kanılar ve beklentiler toplamı "hukuk kültürü" olarak tanımlanabilir.

Doğru cevap D'dir.

16.SORU

Siyasi partilerin kapatılması ile ilgili davaları karara bağlamakla görevli mahkeme aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Anayasa Mahkemesi
- B
Danıştay
- C
Yargıtay
- D
Sayıştay
- E
Ağır ceza mahkemesi

Yanıt Açıklaması:

Anayasa Mahkemesinin görevlerinden biri de siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davaları sonuca bağlamaktır.

V14.SORU

Bir borç ilişkisinde borcunu kendi rızasıyla yerine getirmeyen borçlunun devlet gücü aracılığıyla bu borcunu yerine getirmesini sağlayan yaptırıma ne ad verilir?

- A
Hapis cezası
- B
Disiplin cezası
- C
Cebri icra
- D
Tazminat

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

E
İflas

Yanıt Açıklaması:

Cebri icra, bir borç ilişkisinde borcunu kendi rızasıyla yerine getirmeyen borçlunun devlet gücü aracılığıyla bu borcunu yerine getirmesini sağlayan bir yaptırımdır.

13.SORU

Bir devlet memurun atanmasındaki hukuksuzluk il ilgili bir dava hangi yargı kolunda görülür?

- A
İdari yargı
B
Anayasa yargısı
C
AİHM yargısı
D
Adli yargı
E
Ceza yargısı

Yanıt Açıklaması:

İdarî yargı, hukuka aykırı idarî işlemlere karşı açılan iptal davaları veya idarî eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenler tarafından açılan tam yargı davaları ve kamu hizmetlerinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden kaynaklanan (tahkime tâbi olmayan uyuşmazlıklara ilişkin) davaların görüldüğü yargı koludur. Örneğin, hakkında atama işlemi yapılan bir kamu görevlisinin, sözkonusu idari işlemin hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmesi için idari yargı kolunda dava açması gerekir.

12.SORU

Yokluk, butlan gibi yaptırımlar temelde hangi tür bir yaptırımdır?

- A
Hapis cezası
B
Adli para cezası
C
Maddi tazminat
D
Manevi tazminat
E
Geçersizlik

Yanıt Açıklaması:

Hukuka aykırı bir şekilde yapılan hukuki işleme uygulanan yaptırım geçersizlik yani hükümsüzlüktür. Bir işlemin kanunun aradığı koşullara uyulmadan yapılması onun geçersizliği sonucunu doğurur. Özel hukukta görülen

geçersizlik yaptırımının türleri arasında yokluk ve butlan (mutlak, kısmi ve nispi butlan) sayılabilir.

11.SORU

- I. İLK DERECE İDARE MAHKEMELERİ VE VERGİ MAHKEMELERİ
II. İKİNCİ DERECE BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ
III. DANIŞTAY
IV. SAYIŞTAY

Yukarıdakilerden hangileri idarî yargı kolunda görevli olan mahkemeler arasında sayılabilir?

- A
I, II ve III
B
I, II ve IV
C
I, III ve IV
D
II, III ve IV
E
I, II, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

İdarî yargı kolunda görevli olan mahkemeler üç derece ayrılmıştır:

- İlk derece idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri
- İkinci derece bölge idare mahkemeleri
- İdarî yargının en üst yargı merci olan Danıştay

Doğru cevap A'dır.

10.SORU

İslam hukukunun kaynaklarından biri de "istihsan" dır. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde istihsan terimi açıklanmıştır?

- A
İlâhiyat ve felsefe alanında kutsal metinlerin nasıl anlaşılıp içeriklendirilmesi gerektiğine ilişkin yol, yordam, yöntem, üslup ve tarz bütünlüğü taşıyan bir anlayışın benzerlerinden ayırt edici özellikleriyle oluşturduğu ekolü ifade eden bir terimdir.
B
Hazreti Muhammed'in söz ve eylemlerini ifade eden ikinci temel kaynaktır.
C
Daha önce karşılaşılmamış bir durum ortaya çıktığında fakihin kendisine uygun gelen ve genel kuralın istisnası olarak kıyasen hüküm kurmasıdır.
D
Fakihlerin bir sorun karşısında aynı çözüme ulaşmalarıdır.
E
Belirli bir sorunu çözmek için, ona çok benzeyen başka bir sorunun çözümüne uygulanan hükmü benzeterek uygulamaktır.

Yanıt Açıklaması:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Kaynaklar arasında zikredilen istihsan, daha önce karşılaşılmamış bir durum ortaya çıktığında fakihin kendisine uygun gelen ve genel kuralın istisnası olarak kıyasen hüküm kurmasıdır. İstihsanı örnek olarak, çalıştırıldıkları halde aç bırakılan kölelerin, bir şahsın devesini çaldıktan sonra kesip yemeleri üzerine Halife Ömer'in kölelerin hırsızlık suçundan ellerinin kesilmesine hükmetmek yerine onları suçsuz sayıp, köle sahibini deve sahibine, devenin değerinin iki katı kadar tazminat ödemeye mahkûm etmesi verilebilir. Doğru cevap C'dir.

9.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hukuk kurallarının işlevlerinden biri değildir?

- A
Kişilerin dışa yansıyan davranışlarını düzenler.
- B
Genel olarak kişiler arasındaki ilişkileri düzenler.
- C
Örgütlü siyasal mekanizma aracılığı ile gerçekleşir.
- D
Manevi yaptırım içerir.
- E
Toplumsal barışı, hukuk güvenliğini ve adaleti sağlar.

Yanıt Açıklaması:

Hukuk kuralları toplum hayatında kişilerin birbirleriyle ve toplumla olan ilişkilerini düzenleyen ve uyulması kamu gücüyle yani maddi yaptırımla desteklenmiş sosyal kurallardır. Hukukla ilgili olarak yapılan tanımlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde hukuk kurallarının;

- Kişilerin dışa yansıyan davranışlarını düzenlediği,
- Toplumdaki egemen güç, yani üstün siyasal iktidar tarafından belirlendiği,
- Genel olarak kişiler arasındaki ilişkileri düzenlediği,
- Örgütlü siyasal mekanizma aracılığı ile gerçekleştiği,
- Maddi yaptırım içerdiği,
- Toplumsal barışı, hukuk güvenliğini ve adaleti sağladığı görülür.

Doğru cevap D'dir çünkü hukuk kuralları manevi değil "maddi yaptırım" içerir

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin organlarından biri değildir?

- A
Genel Kurul
- B
Bölüm
- C
Komite
- D

- Daire
E
Büyük Daire

Yanıt Açıklaması:

Avrupa İnsan hakları mahkemesinin organları şunlardır:

- Genel Kurul
- Komite
- Daire
- Büyük Daire

Genel Kurul, Mahkemede görev yapan tüm üyelerden oluşur. Genel Kurulun toplanabilmesi için, görev başındaki seçilmiş hâkimlerin en az üçte ikisinin Genel Kurul toplantısına katılması gerekir (İç Tüzük m. 20, II). Genel Kurul Mahkeme Başkanını, Başkan Yardımcılarını, Daire Başkanlarını seçer ve Mahkeme İç Tüzüğünü kabul eder (AİHS m. 26). Mahkeme önüne gelen başvuruların incelenebilmesi için üç hâkimden oluşan Komiteler oluşturulur. Komite, bir başvuru hakkında daha fazla inceleme yapılması gerekli değilse, oybirliği ile başvurunun kabul edilemez olduğuna veya kayıttan düşürülmesine karar verebilir; bu karar kesindir (AİHS m. 27, 28). Mahkeme önüne gelen başvuruların incelenmesi için yedi hâkimden oluşan Daireler kurulur. Daireler, Komite tarafından hakkında kabul edilmezlik kararı veya kayıttan düşme kararı verilmeyen başvuruların, kabul edilebilir olup olmadığını incelemek ve esastan karar vermekle görevlidir (AİHS m. 29). Mahkeme bünyesinde ayrıca on yedi hâkimden oluşan Büyük Daire görev yapmaktadır. Büyük Daire, Mahkeme Başkanı, Başkan Yardımcıları, Daire Başkanları ve Mahkeme İçtüzüğüne göre seçilecek diğer hâkimlerden oluşur

7.SORU

HUKUK KURALLARININ ÖGELERİ VE ÖZELLİKLERİ İLE İLGİLİ OLARAK AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ YANLIŞTIR?

- A
Her hukuk kuralında bir yaptırım bulunur.
- B
Her hukuk kuralı maddi bir yaptırım içerir.
- C
Hukuk kuralının maddi yaptırımı cezadır.
- D
Hukuk kuralları somut bir olay için hazırlanmamıştır.
- E
Hukuk kuralları düzenlediği tüm olaylara uygulanabilecek niteliktedir.

Yanıt Açıklaması:

Her hukuk kuralında bir yaptırım bulunur. Hukukta yaptırım maddi nitelik taşır. Dolayısıyla, açıkça ya da üstü kapalı biçimde, her hukuk kuralı bir maddi yaptırım içerir. Hukukta yaptırım

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Tek yaptırım türü ceza değildir. Hukuki yaptırımlar ceza, tazminat, cebri icra, geçersizlik ya da iptal olmak üzere beş kategoride incelenebilir.

6.SORU

Devletin kazanca göre vergi alması aşağıdaki adalet fikirlerinden hangisini esas alır?

- A Denkleştirici adalet
- B Dağıtıcı adalet
- C Kural adaleti
- D Siyasi adalet
- E Saf adalet

Yanıt Açıklaması:

Değerlerin dağıtılmasında herkesin yeteneğine ve toplumdaki durumuna göre pay almasında dağıtıcı adalet düşüncesi yer alır. Devletin kazanca göre vergi almasında dağıtıcı adalet fikri etkilidir.

5.SORU

Kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırım aşağıdakilerden hangisidir?

- A Geçersizlik
- B Yokluk
- C Nispi Butlan
- D Kısmi Butlan
- E Mutlak Butlan

Yanıt Açıklaması:

Mutlak butlan, kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırımdır.

4.SORU

Hukuk kurallarına aykırı bir biçimde yapılmış idari işlemlerin idari yargı organlarınca ortadan kaldırılması hâlinde aşağıdaki yaptırımlardan hangisi ortaya çıkmış olur?

- A İptal
- B Yokluk
- C

- Mutlak butlan
- D
- Nispi butlan
- E
- Kısmi butlan

Yanıt Açıklaması:

Hukuk kurallarına aykırı bir biçimde yapılmış idari işlemlerin idari yargı organlarınca ortadan kaldırılması hâlinde iptal yaptırımı ortaya çıkar.

3.SORU

BAŞKASI KONUŞURKEN SÖZÜNÜ KESMEMEK KURALI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİ SOSYAL DÜZEN KURALLARINDANDIR?

- A Din kuralları
- B Objektif ahlak kuralları
- C Subjektif ahlak kuralları
- D Görgü kuralları
- E Hukuk kuralları

Yanıt Açıklaması:

Toplumsal düzen, gündelik ilişkilerde bazı davranış kalıplarına uyulmasını gerektirir. Ahlak kurallarından farklı olan bu kurallar, görgü kuralları olarak adlandırılmaktadır. Bu kurallar tavırlar, yöntemler ve hareket biçimlerinden oluşur. Başkası konuşurken dinlemek, el öpmek, kibarca yemek yemek, selam vermek veya misafir ağırlamak bu kurallara örnek gösterilebilir.

2.SORU

13.06.2011 tarihli Adalet Bakanlığı kararıyla, eklenen yeni bölge adliye mahkemeleri sonucunda Türkiye'de toplam kaç bölge adliye mahkemesi bulunmaktadır?

- A 10
- B 15
- C 30
- D 50
- E 81

Yanıt Açıklaması:

13.06.2011 tarihli Adalet Bakanlığı kararıyla, ek olarak altı yere daha bölge adliye mahkemesi kurulması kabul edilmiş ve sayıları toplamda on

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

beşe çıkan bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri yeniden belirlenmiştir.

1.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ SOSYAL DÜZEN KURALLARININ ÖZELLİKLERİNDEN BİRİDİR?

- A Yaptırımları olan kurallardır.
- B Kişiyeye özel uygulanan kurallardır.
- C Belli aralıklarla uygulanan kurallardır.
- D Esneklik sağlanabilen kurallardır.
- E Zaman içinde değişime uğramayan kurallardır.

Yanıt Açıklaması:

Sosyal düzen kurallarının belirli özellikleri bulunmaktadır. Öncelikle bu kurallar genel nitelik taşır yani ayırimsız herkese uygulanır. İkincisi süreklidir yani bu kurallar çok uzun zamandır ve aralıksız bir biçimde uygulanmaktadır. Üçüncüsü, bunlar yaptırımlı kurallardır. Sosyal düzen kuralları zaman içinde değişim gösterebilirler, hatta bölgeden bölgeye, ülkeden ülkeye dahi farklılaşabilirler. Bir sosyal düzen kuralının zamanla ortadan kalması da söz konusu olabilir. Öte yandan, bir davranış aynı zamanda birden çok sosyal düzen kuralını ihlal edebilir.

1.SORU

Kişinin kendi şahsı ve iç dünyasına karşı ödevleri neyi ifade eder?

- A Subjektif Görgü
- B Subjektif ahlak
- C Objektif ahlak
- D Objektif görgü
- E Objektif inanç

Yanıt Açıklaması:

Kişinin kendi şahsı ve iç dünyasına karşı ödevleri subjektif ahlak'ı ifade eder. Doğru cevap B'dir.

2.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hukuk sistemlerinden biri ya da birkaçıdır?

- I. Kıta Avrupası Hukuk Sistemi
- II. Angola Amerikan Hukuk Sistemi
- III. İslam Hukuk Sistemi
- IV. Sosyalist Hukuk Sistemi

A

Yalnız I ve II

B

Yalnız III ve IV

C

Yalnız I, II ve IV

D

Yalnız II, III ve IV

E

I, II, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Hukuk sistemlerini kabaca dört alt başlıkta kümelendirme eğilimi vardır: Kıta Avrupası Hukuku, Anglo-Amerikan Hukuku, Sosyalist Hukuk ve İslam Hukuku. Buna göre doğru cevap E şıkkıdır.

3.SORU

Sosyal düzen kurallarının özellikleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A Sosyal düzen kuralları ayırimsız herkese uygulanır.
- B Sosyal düzen kuralları süreklidir.
- C Sosyal düzen kuralları yaptırımı olmayan kurallardır.
- D Sosyal düzen kuralları zaman içinde değişim gösterebilirler.
- E Bir sosyal düzen kuralı zamanla ortadan kalkabilir.

Yanıt Açıklaması:

Sosyal düzen kurallarının belirli özellikleri bulunmaktadır. Öncelikle bu kurallar genel nitelik taşır yani ayırimsız herkese uygulanır. İkincisi süreklidir yani bu kurallar çok uzun zamandır ve aralıksız bir biçimde uygulanmaktadır. Üçüncüsü, bunlar yaptırımlı kurallardır. Sosyal düzen kuralları zaman içinde değişim gösterebilirler, hatta bölgeden bölgeye, ülkeden ülkeye dahi farklılaşabilirler. Bir sosyal düzen kuralının zamanla ortadan kalması da söz konusu olabilir. Öte yandan, bir davranış aynı zamanda birden çok sosyal düzen kuralını ihlal edebilir. Örneğin, aynı olay hem ahlak, hem din ve hem de hukuk kurallarına aykırı olabilir. Hırsızlık, adam öldürme gibi. Doğru cevap C'dir çünkü sosyal düzen kuralları yaptırımlı kurallardır.

4.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Mali yargının yargısal görevidir?

- A Kamu idarelerinin mali faaliyetlerinin denetiminin sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlar sunmak,
- B Kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini denetlemek ve kamu zararına yol açan hususları kesin

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

hükme bağlamak,

C

Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin; gelir, gider ve mallarına ilişkin hesapları,

D

Kanunlarla verilen diğer inceleme, denetleme işlerini yapmak,

E

Genel uygunluk bildirimini Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak,

Yanıt Açıklaması:

Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin; gelir, gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığını denetlemek ve kamu zararına yol açan hususları kesin hükme bağlamak, Mali yargının yargısal görevidir. Doğru cevap C şıkkıdır.

5.SORU

Süresi dolmasına rağmen oturduğu taşınmazı tahliye etmeyen bir kiracının tahliyesinde ya da boşanma davasının sonucu velayeti anneye bırakılan çocuğu teslim etmeyen babanın durumunda hangi yaptırım uygulanır?

A

Ceza

B

Cebri icra

C

Tazminat

D

Geçersizlik

E

İptal

Yanıt Açıklaması:

Süresi dolmasına rağmen oturduğu taşınmazı tahliye etmeyen bir kiracının tahliyesinde ya da boşanma davasının sonucu velayeti anneye bırakılan çocuğu teslim etmeyen babanın durumunda cebri icra uygulanır. Doğru cevap B'dir.

6.SORU

Davranışları iyi-kötü, doğru-yanlış olarak sınıflandıran ve toplumdan topluma değişiklik gösteren sosyal düzen kurallarına ne ad verilir?

A

Örf ve adet kuralları

B

Ahlak kuralları

C

Din kuralları

D

Hukuk kuralları

E

Nezaket kuralları

Yanıt Açıklaması:

Değerler sistemi içinde, insan davranışları hakkında "doğru" ya da "yanlış" bulma açısından yapılan değerlendirmelerin bütünü, toplumsal bir kurum olarak ahlaki oluşturmaktadır. Ahlak kuralları iyilik-kötülük, doğruluk yanlışlık gibi çeşitli konulardaki değer yargılarıdır ve toplumdan topluma değişiklik gösterir. Doğru yanıt B seçeneğidir.

7.SORU

İngiliz hukukunun kaynağı olarak Common Law'ın aşırı biçimliliğinin karmaşık formüllerine göre değil de yargıcın vicdanı ve hakkaniyet ilkelerine göre yargılamasından doğan içtihat hukuku aşağıdakilerden hangisidir?

A

Patent hukuku

B

Statu law (yasa hukuku)

C

Equity (Hakkaniyet)

D

Magna Carta Libertatum

E

Common Law (Ortak Hukuk)

Yanıt Açıklaması:

Equity: Common Law uygulamalarının aşırı biçimliliğinin adalet arayışını karşılamadaki yetersizliğini giderme gereksiniminden doğmuştur. İngiliz hukuk tarihinde Common Law'ın ilk örnekleri ve sonraki gelişimi her bir davanın karmaşık formüllerle ikame edilmesini gerektiriyordu. Giderek usuli biçimcilikteki bu aşırılık, yükümlüler için gerçekleştirilmesi pek güç koşullar ortaya konmasına, bu yüzden de hak kayıplarına yol açmaya başladı. Bir kaç yüzyıl içerisinde Equity'nin çeşitlenmesi bu alanda da bir ortak hukuk tesis etme gereğini doğurdu.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi yokluk yaptırımına tabi bir işlemdir?

A

Kurucu unsurları eksik işlem

B

Konusu ahlaka aykırı işlem

C

Muvazaalı işlem

D

Konusu imkansız işlem

E

Geçerlilik şekline aykırı olarak yapılan işlem

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Yanıt Açıklaması:

Mutlak butlan, kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırımdır. Hukuki işlemin mutlak butlan ile geçersizliğine yol açan sebepler arasında işlemi yapan tarafların hukuki işlem ehliyetine sahip olmaması, işlemin konusunun ahlaka, adaba, kamu düzenine veya kanunun emredici hükümlerine aykırı bulunması, işlemin konusunun imkânsız olması, işlemin geçerlik koşulu olan şekle uygun yapılmaması veya işlemin muvazaalı olması sayılabilir. Kanunun öngördüğü kurucu unsurlarda eksiklik mutlak butlana değil, yokluk yaptırımına yol açar.

9.SORU

Borçlar Kanunu 73 md. "Taraflar aksini kararlaştırmadılarsa para borcu alacaklının ödeme zamanındaki ikametgâhında ödenir." hükmü hukuk kurallarının uygulama bakımından hangi tür hukuk kurallarına girer?

- A Tanımlayıcı hukuk kuralları
- B İlgâ edici hukuk kuralları
- C Yorumlayıcı hukuk kuralları
- D Emredici hukuk kuralları
- E Tamamlayıcı hukuk kuralları

Yanıt Açıklaması:

Tamamlayıcı hukuk kuralları, tarafların serbest iradeleriyle başka türlüşünü belirlemedikleri takdirde uygulanan kurallardır. Bu kurallarda taraflar arası ilişkilere olabildiğince az müdahale hedeflenmektedir.

10.SORU

Amacı, kamu idarelerinin etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak çalışması ve kamu kaynaklarının öngörülen amaçlara ve kanunlara uygun olarak elde edilmesi, muhafazası ve kullanılması için gerekli denetimin gerçekleştirilmesi ve sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanması olan yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A Uyuşmazlık Yargısı
- B Mali Yargı
- C Sayıştay
- D Somut Norm Denetimi
- E Danıştay

Yanıt Açıklaması:

Mali Yargı: Mali yargının amacı, kamu idarelerinin etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak çalışması ve kamu kaynaklarının öngörülen amaçlara ve kanunlara uygun olarak elde edilmesi, muhafazası ve kullanılması için gerekli denetimin gerçekleştirilmesi ve sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasıdır. Mali yargı kolunda görevli organ Sayıştay'dır. Sayıştay'ın hem idari hem de yargısal görevleri bulunmaktadır.

11.SORU

....(1) bir borç ilişkisinde borcunu kendi rızasıyla yerine getirmeyen borçlunun devlet gücü aracılığıyla bu borcunu yerine getirmesini sağlayan bir yaptırımdır. Boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A Cebri icra
- B Hapis cezası
- C Adli para cezası
- D İptal
- E Memuriyetten çıkarma

Yanıt Açıklaması:

Cebri icra, bir borç ilişkisinde borcunu kendi rızasıyla yerine getirmeyen borçlunun devlet gücü aracılığıyla bu borcunu yerine getirmesini sağlayan bir yaptırımdır.

12.SORU

I) DİN KURALLARI II) SAYGI KURALLARI III) AHLAK KURALLARI IV) GÖRGÜ KURALLARI V) HUKUK KURALLARI VI) MEDENİYET KURALLARI VII) İŞ KURALLARI GENEL KABUL GÖREN YAKLAŞIMA GÖRE SOSYAL DÜZEN KURALLARININ TÜMÜ HANGİ MADDEDE DOĞRU OLARAK VERİLMİŞTİR?

- A I,II,III ve IV
- B II,III,IV ve V
- C III,IV,V ve VI
- D I,III,IV ve V
- E IV,V,VI ve VII

Yanıt Açıklaması:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Genel kabul gören yaklaşıma göre sosyal düzen kuralları; Görgü Kuralları, Ahlak Kuralları, Hukuk Kuralları ve Din Kurallarıdır.

13.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de bugüne kadar uygulanan Anayasa'lardan biri değildir?

- A
1876 Anayasası
- B
1922 Anayasası
- C
1924 Anayasası
- D
1961 Anayasası
- E
1982 Anayasası

Yanıt Açıklaması:

Türkiye'de bugüne kadar 1876, 1921, 1924, 1961 ve 1982 Anayasa'ları olmak üzere toplam beş Anayasa uygulanmıştır. Bugün yürürlükte olan Anayasa 7 Kasım 1982 tarihinde halk oylaması ile kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur.

14.SORU

Anayasa'nın 146. maddesine göre aşağıdakilerden hangisi Anayasa Mahkemesi'ne üye olarak seçilebilecekler arasında bulunmaz?

- A
Sayıştay Genel Kurulunun başkan ve üyeleri
- B
Milletvekilleri
- C
Serbest avukatlar
- D
Birinci sınıf hâkim ve savcılar
- E
Üst kademe yöneticiler

Yanıt Açıklaması:

Anayasa yargısında görevli mahkeme Anayasa Mahkemesidir. Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu, hem Anayasa'da hem de 6216 sayılı Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usûlleri Hakkında Kanun'da düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesi on beş üyeden oluşur. Üyelerin üçü Türkiye Büyük Millet Meclisi, on ikisi ise Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa'da öngörülen belirli yargı organları ile kurumların üyeleri veya belirli kişiler arasından seçilir. Anayasa'nın 146. maddesine göre:

- Türkiye Büyük Millet Meclisi; a) İki üyeyi Sayıştay Genel Kurulunun kendi başkan ve üyeleri arasından, her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden, b) Bir üyeyi ise baro başkanlarının serbest avukatlar arasından

gösterecekleri üç aday içinden yapacağı gizli oylamayla seçer.

- Cumhurbaşkanı; a) Üç üyeyi Yargıtay, iki üyeyi Danıştay genel kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden; b) En az ikisi hukukçu olmak üzere üç üyeyi Yükseköğretim Kurulunun kendi üyesi olmayan yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyaset bilimleri dallarında görev yapan öğretim üyeleri arasından göstereceği üçer aday içinden; c) Dört üyeyi üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile en az beş yıl raportörlük yapmış Anayasa Mahkemesi raportörleri arasından seçer.

Doğru cevap B'dir.

15.SORU

Bölge adliye mahkemelerinin yargı çevrelerinin belirlenmesine, değiştirilmesine veya bu mahkemelerin kaldırılmasına aşağıdakilerden hangisi karar verir?

- A
Adalet Bakanlığı'nın önerisi üzerine Cumhurbaşkanı
- B
Adalet Bakanlığı'nın önerisi üzerine Hakimler ve Savcılar Kurulu
- C
Adalet Bakanlığı'nın önerisi üzerine Cumhurbaşkanı yardımcıları
- D
Adalet Bakanlığı'nın önerisi üzerine İçişleri Bakanlığı
- E
Adalet Bakanlığı'nın önerisi üzerine Hukuk Politikaları Kurulu

Yanıt Açıklaması:

Bölge adliye mahkemeleri, ikinci derece adli yargı mahkemeleri olup, bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen yerlerde, Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından kurulur. Bölge adliye mahkemelerinin yargı çevrelerinin belirlenmesine, değiştirilmesine veya bu mahkemelerin kaldırılmasına ise, Adalet Bakanlığı'nın önerisi üzerine Hakimler ve Savcılar Kurulu karar verir.

16.SORU

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, sözleşmeciler devletlerin sayısına eşit sayıda hâkimden oluşmaktadır.
- B
Kişiler Mahkemeye ancak iç hukuk yollarını tükettikten sonra başvurabilir.
- C
Mahkemede görev alan hâkimler, mahkemeye geldikleri devlet adına katılırlar.

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

D
Kişiler başvurularını sözleşmeci devletlerin dillerinden herhangi biri ile yapabilirler.

E
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin organları, genel kurul, komisyon, komite, daire, büyük dairedir.

Yanıt Açıklaması:

Mahkemede görev alan hâkimler, Mahkemeye geldikleri devlet adına değil, kendi adlarına katılırlar.

18.SORU

MEDENİ KANUN'UN 1. MADDESİNE GÖRE, "HAKKINDA UYGULANABİLECEK KANUN HÜKMÜ YA DA ÖRF VE ÂDET KURALI BULUNMAYAN KONULARDA, HÂKİM KANUN KOYUCU OLSA İDİ NASIL BİR KURAL KOYACAK İDİYSE ONA GÖRE HÜKÜM VERİR". HÜKMÜ HANGİ İLKEYİ ESAS ALMAKTADIR?

A
İyiniyet ilkesi

B
Dürüstlük ilkesi

C
Hakimin hukuk yaratma ilkesi

D
Hakkaniyet ilkesi

E
Yersellik ilkesi

Yanıt Açıklaması:

Hâkim hakkı yerine getirmekten kaçınmaz; dolayısıyla özel hukuk bakımından hâkim önüne gelen bir uyuşmazlıkta çözüm için bir hukuk kuralına ulaşamazsa öncelikle kıyas yapacak; benzeri hükümleri uygulamayı deneyecek, bilimsel ve yargısal içtihattan yararlanabilecek; gelenek hukukuna başvuracaktır. Eğer bu yollarla sonuca ulaşamazsa kendisini kanun koyucu yerine koyarak hukuki sorunu çözmeye çalışacaktır. Buna hâkimin hukuk yaratması denir

19.SORU

BOŞANMA DAVASININ SONUCU VELAYETİ ANNEYE BIRAKILAN ÇOCUĞU TESLİM ETMEYEN BABAYA AŞAĞIDAKİ YAPTIRIM TÜRLERİNDEN HANGİSİ UYGULANIR?

A
Ceza

B
Tazminat

C
Cebri icra

D
Geçersizlik

E

İptal

Yanıt Açıklaması:

Cebri icra, bir borç ilişkisinde borcunu kendi iradesiyle yerine getirmeyen borçlunun devlet gücü aracılığıyla bu borcunu yerine getirmesini sağlayan bir yaptırımdır. Örneğin, süresi dolmasına rağmen oturduğu taşınmazı tahliye etmeyen bir kiracının tahliyesinde ya da boşanma davasının sonucu velayeti anneye bırakılan çocuğu teslim etmeyen babanın durumunda cebri icra yaptırımı uygulanabilir.

20.SORU

Yazılı olmayan, yaptırımları manevi olan ve geçmişten aktarılarak günümüze ulaşmış kurallara ne denir?

A
Görgü kuralları

B
Ahlak kuralları

C
Din kuralları

D
Hukuk kuralları

E
Trafik kuralları

Yanıt Açıklaması:

Görgü kuralları bölgesel ve yöresel olabilir. Belli bir bölgede kendine özgü görgü kuralları ile karşılaşılabilir. Görgü kuralları yazılı değildir, aktararak günümüze ulaşmıştır. Görgü kurallarına uymayanlar görgüsüz, kaba veya saygısız olarak nitelendirilir. Bu anlamda görgü kurallarına uymamanın yaptırımı manevidir.

1.SORU

KANUNUN EMREDİCİ HÜKÜMLERİNE AYKIRI BİR HUKUKİ İŞLEME İLİŞKİN YAPTIRIM AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A
Yokluk

B
Kesin hükümsüzlük

C
Kısmi butlan

D
İptal edilebilirlik

E
Tek taraflı bağlamazlık

Yanıt Açıklaması:

Mutlak butlan, kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırımdır. Hukuki işlemin mutlak butlan ile geçersizliğine yol açan sebepler

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

arasında işlemi yapan tarafların hukuki işlem ehliyetine sahip olmaması, işlemin konusunun ahlaka, adaba, kamu düzenine veya kanunun emredici hükümlerine aykırı bulunması, işlemin konusunun imkânsız olması, işlemin geçerlik koşulu olan şekle uygun yapılmaması veya işlemin muvazaalı olması sayılabilir.

2.SORU

Sosyal düzen içinde yaşayan insanların ödevlerini, hak ve yetkilerini düzenleyen kurallara ne denir ?

- A Sosyal ilişki kuralları
- B Sosyal düzen kuralları
- C Sosyal yaşam kuralları
- D Kanunlar
- E Yönetmelik

Yanıt Açıklaması:

Zira sosyal düzen, belli bir ahengi sağlamak için birtakım emir ve yasaklar getirmektedir. Sosyal düzen içinde yaşayan insanların ödevleri, hak ve yetkilerini düzenleyen kurallara sosyal düzen kuralları denilmektedir. Doğru cevap B'dir.

3.SORU

- **HUKUK KURALI, YASAMA ETKİNLİĞİNİN SONUCU OLARAK ORTAYA ÇIKMIŞ GENEL VE SOYUT BİR DÜZENLEMİYİ DEĞİL; KİMİ ÖRNEK YARGI KARARLARINDA İŞLENEN ÇÖZÜMLERİ İFADE EDER.**
- **TARİHSEL OLARAK ÜÇ KAYNAĞA DAYALI OLARAK GELİŞMİŞTİR. BUNLAR COMMON LAW, EQUITY VE STATUTE LAW OLARAK İFADE EDİLİRLER.**
- **BAŞLICA İKİ TÜR YASAL DÜZENLEME BULUNUR: PARLAMENTONUN YASA OLARAK KABUL ETTİĞİ METİNLER İLE BU BİRİNCİLERİN UYGULANMA USUL VE ESASLARINI GÖSTEREN İKİNCİL DÜZENLEMELER.**

Yukarıda özellikleri sayılan hukuk sistemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A Roma hukuku
- B İngiliz hukuku
- C Amerikan hukuku
- D Pandekt hukuku
- E

Sosyalist hukuk sistemi

Yanıt Açıklaması:

İngilizler için hukuk kuralı, Roma - Cermen geleneğinkinden farklı bir anlam taşır. Hukuk kuralı, yasama etkinliğinin sonucu olarak ortaya çıkmış genel ve soyut bir düzenlemeyi değil; kimi örnek yargı kararlarında işlenen çözümleri ifade eder: Yasama etkinliği sonucunda ortaya çıkan hukuk (Statute Law) kuralı, ancak yargısal olarak yorumlandığında İngiliz Hukuk sistemi ile bütünleşmiş olur. Bu durum İngiliz Hukuku'nun tarihsel olarak üç kaynağa dayalı olarak gelişmesiyle ilgilidir. Bunlar Common Law, Equity ve Statute Law olarak ifade edilirler. İngiliz Hukuku'nun örnek yargı kararlarından sonraki hukuk kaynağı yasalardır. İngiliz Hukuku'nda başlıca iki tür yasal düzenleme bulunur: Parlamenteonun yasa olarak kabul ettiği metinler ile bu birincilerin uygulanma usul ve esaslarını gösteren ikincil düzenlemeler. Doğru cevap B'dir.

4.SORU

Aşağıdakilerden hangisi geniş anlamda İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Yeni Zelanda ve Kanada gibi ülkelerin hukuklarının ortak adı olarak bilinir?

- A Statute Law
- B Magna Carta Libertatum
- C Common Law
- D Equity
- E Federal Devlet

Yanıt Açıklaması:

Geniş anlamda Common Law İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Yeni Zelanda ve Kanada gibi ülkelerin hukuklarının ortak adını, bir hukuk ailesini ifade eder. Buna göre doğru cevap C şıkkıdır.

5.SORU

Kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırım aşağıdakilerden hangisidir?

- A Yokluk
- B Mutlak butlan
- C Nispi butlan
- D

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

İptal
E
Tazminat

Yanıt Açıklaması:

Mutlak butlan, kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırımdır. Doğru yanıt B seçeneğidir.

6.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hukuk mahkemeleri arasındaki özel mahkemelerden biri **değildir**?

- A
Asliye ticaret mahkemesi
B
Tüketici mahkemesi
C
İcra mahkemesi
D
Asliye hukuk mahkemesi
E
Fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi

Yanıt Açıklaması:

Genel mahkemeler yanında, özel bir kanunla kurulan ve bakacakları dava ve işler belirli kişiler veya uyumsuzluk türleri ile sınırlandırılmış bulunan mahkemeler ise özel mahkeme (uzmanlık mahkemesi) olarak adlandırılır. **Hukuk mahkemeleri arasındaki özel mahkemeler, asliye ticaret mahkemesi, aile mahkemesi, tüketici mahkemesi, iş mahkemesi, icra mahkemesi, kadastro mahkemesi, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi olarak özetlenebilir.**

7.SORU

Aşağıdakilerden hangisi genel kabul gören bir yaklaşıma göre sosyal düzen kurallarından biri **değildir**?

- A
Din kuralları
B
Ahlak kuralları
C
Trafik kuralları
D
Görgü kuralları
E
Hukuk kuralları

Yanıt Açıklaması:

- Din kuralları,
- Ahlak kuralları,
- Görgü kuralları,
- Hukuk kuralları şeklinde sınıflandırılabilir.

8.SORU

Kanunun öngördüğü unsurlara sahip olan ve kanunun emredici hükümlerine aykırı olmayan bir işlemin, o işlemi oluşturan iradelerden birindeki sakatlık sebebiyle geçersiz sayılması aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Nispi butlan
B
Kısmi butlan
C
İptal
D
Yokluk
E
Geçersizlik

Yanıt Açıklaması:

Nispi butlan, kanunun öngördüğü unsurlara sahip olan ve kanunun emredici hükümlerine aykırı olmayan bir işlemin, o işlemi oluşturan iradelerden birindeki sakatlık sebebiyle geçersiz sayılmasıdır. Başlıca nispi butlan sebepleri yanılma, aldatma ve korkutmadır. Doğru yanıt A seçeneğidir.

9.SORU

SÖZLEŞME İLE AKSİ KARARLAŞTIRILMADIKÇA VEYA AKSİNE BİR ADET BULUNMADIKÇA, SATICI VE ALICI BORÇLARINI AYNI ANDA İFA ETMEKLE YÜKÜMLÜDÜRLER (TBK. M. 207). YUKARIDA VERİLEN HUKUK KURALI NE TÜR BİR HUKUK KURALIDIR?

- A
Emredici hukuk kuralı
B
Yorumlayıcı hukuk kuralı
C
Tanımlayıcı hukuk kuralı
D
İlga edici hukuk kuralı
E
Tamamlayıcı hukuk kuralı

Yanıt Açıklaması:

Tarafların serbest iradeleriyle başka türlüünü belirlemedikleri takdirde uygulanan kurallardır. Bu kurallarda taraflar arası ilişkilere olabildiğince az müdahale hedeflenmektedir. Türk hukukunda irade serbestisi esastır ancak, kişiler serbest iradeleri ile bir konuda kararlaşdırma yapmazlarsa doğacak boşluk tamamlayıcı hukuk kuralları ile doldurulur. Ceza hukukunda az sayıda, borçlar hukukunda çok sayıda tamamlayıcı hukuk kuralı yer alır. Soruda yer verilen kural tamamlayıcı bir hukuk kuralıdır. Doğru cevap E'dir.

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

10.SORU

Aşaidakilerden hangisi İngiliz hukukunun tarihsel kaynaklarından biridir?

- A
Kişiler
- B
Şeyler
- C
Hakkaniyet
- D
Davalar
- E
Gelenek

Yanıt Açıklaması:

İngiliz Hukuku'nun tarihsel olarak üç kaynağa dayalı geliştiği bilinmektedir. Bunlar Ortak Hukuk (Common Law), Hakkaniyet (Equity) ve Yasa Hukuku (Statute Law) olarak ifade edilirler.

11.SORU

Sulh hukuk mahkemesi, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın, aşağıdaki davalardan hangilerine bakmakla görevli değildir?

- A
Kira ilişkisinden doğan tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davalar
- B
Dava konusunun değer veya miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalar
- C
Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davalar
- D
Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davalar
- E
Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği diğer davalar

Yanıt Açıklaması:

Sulh hukuk mahkemesi, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;

- Kira ilişkisinden doğan tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davalara,
- Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davalara,
- Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davalara,

- Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği diğer davalara (ör. Taşınmazın aynına ilişkin davalara veya çekişmesiz yargı işlerine) bakmakla görevlidir.

Doğru cevap B'dir çünkü bu tür davalar asliye hukuk mahkemesi kapsamındadır.

12.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Türk hukukunda yargı kollarından birisi değildir?

- A
Adli yargı
- B
İdari yargı
- C
Anayasa yargısı
- D
Mali yargı
- E
Ceza yargısı

Yanıt Açıklaması:

Türk Hukukundaki yargı kolları adli yargı, idari yargı, Anayasa yargısı, mali yargı ve uyuşmazlık yargısından oluşmaktadır. Ceza yargısı bu kapsamda değildir.

13.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hukuk kurallarının yorumunda kullanılan mantık ilkelerinden biridir?

- A
Ceza
- B
Kıyas
- C
Hüküm
- D
Tepki
- E
Belagat

Yanıt Açıklaması:

Hukuk kurallarının yorumunda kullanılan mantık ilkelerinden ilki kıyastır. Yorumda kullanılan mantık ilkelerinden ikincisi aksi ile kanıttır.

14.SORU

Adaleti, DENKLEŞTİRİCİ ve DAĞITICI ADALET diye ikiye ayıran düşünür kimdir?

- A
Sokrates
- B
Platon
- C
Aristoteles

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

D
Locke
E
Cicero

Yanıt Açıklaması:

Adaleti, DENKLEŞTİRİCİ ve DAĞITICI ADALET diye ikiye ayıran düşünür Aristoteles'tir. Doğru cevap C'dir.

15.SORU

Vergi mahkemeleri kim tarafından kurulmaktadır?

A
Hakimler ve Savcılar Kurulu
B
Adalet Bakanlığı
C
Cumhurbaşkanlığı
D
Danıştay
E
Bölge İdare Mahkemesi

Yanıt Açıklaması:

Bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri, bölgelerin coğrafi durumları ve iş hacmi göz önünde tutularak Adalet Bakanlığı tarafından kurulur ve yargı çevreleri tespit olunur

16.SORU

Aşağıda Anayasa Mahkemesi'nin kuruluş ve yapısı ile ilgili verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

A
Üyeler on iki yıl için seçilir
B
Anayasa Mahkemesi on beş üyeden oluşur
C
Üyeler altmış yaşında emekliye ayrılır
D
Üç üyeyi TBMM seçer
E
On iki Üyeyi Cumhurbaşkanı seçer

Yanıt Açıklaması:

Anayasa Mahkemesi on beş üyeden oluşur. Üyelerin üçü Türkiye Büyük Millet Meclisi, on ikisi ise Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa'da öngörülen belirli yargı organları ile kurumların üyeleri veya belirli kişiler arasından seçilir. Anayasa Mahkemesi üyeleri on iki yıl için seçilirler. Bir kişi ikinci kez Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemez. Üyeler altmış beş yaşını doldurunca emekliye ayrılırlar. Zorunlu emeklilik yaşından önce görev süresi dolan üyelerin başka bir görevde çalışmaları ve özlük işleri kanunla düzenlenir. Doğru cevap C seçeneğidir.

16.SORU

Aşağıda Anayasa Mahkemesi'nin kuruluş ve yapısı ile ilgili verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

A
Üyeler on iki yıl için seçilir
B
Anayasa Mahkemesi on beş üyeden oluşur
C
Üyeler altmış yaşında emekliye ayrılır
D
Üç üyeyi TBMM seçer
E
On iki Üyeyi Cumhurbaşkanı seçer

Yanıt Açıklaması:

Anayasa Mahkemesi on beş üyeden oluşur. Üyelerin üçü Türkiye Büyük Millet Meclisi, on ikisi ise Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa'da öngörülen belirli yargı organları ile kurumların üyeleri veya belirli kişiler arasından seçilir. Anayasa Mahkemesi üyeleri on iki yıl için seçilirler. Bir kişi ikinci kez Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemez. Üyeler altmış beş yaşını doldurunca emekliye ayrılırlar. Zorunlu emeklilik yaşından önce görev süresi dolan üyelerin başka bir görevde çalışmaları ve özlük işleri kanunla düzenlenir. Doğru cevap C seçeneğidir.

18.SORU

Anayasa Mahkemesi kaç üyeden oluşur?

A
3
B
5
C
12
D
15
E
17

Yanıt Açıklaması:

Anayasa Mahkemesi on beş üyeden oluşur. Üyelerin üçü Türkiye Büyük Millet Meclisi, on ikisi ise Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa'da öngörülen belirli yargı organları ile kurumların üyeleri veya belirli kişiler arasından seçilir.

19.SORU

Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapabilmenin kanunda belirtilen şartı aşağıdakilerden hangisidir?

A
Hak ihlaline uğramış olmak
B
İç hukuk yollarını tüketmiş olmak
C
İlk davasını kaybetmiş olmak

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

- D
Yargıtaydan red kararı almış olmak
E
Daha için temyiz kararı çıkartmış olmak

Yanıt Açıklaması:

Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 148. maddesi uyarınca yapılan bireysel başvuruları karara bağlamakla görevlidir. Anayasa'ya göre, "HERKES, ANAYASA'DA GÜVENCE ALTINA ALINMIŞ TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİNDEN, AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDAKİ HERHANGİ BİRİNİN KAMU GÜCÜ TARAFINDAN, İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASIYLA ANAYASA MAHKEMESİ'NE BAŞVURABİLİR. BAŞVURUDA BULUNABİLMEK İÇİN OLAĞAN KANUN YOLLARININ TÜKETİLMİŞ OLMASI ŞARTTIR." (AY m. 148, III). Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz.

20.SORU

Aşağıdakilerden hangisi sosyal düzen kurallarının özelliklerindedir?

- A
Özel nitelik taşırlar.
B
Sürekli dirler.
C
Yaptırımsız kurallardır.
D
Zamanla değişim göstermezler.
E
Bölgeden bölgeye farklılık göstermezler.

Yanıt Açıklaması:

Sosyal düzen kurallarının belirli özellikleri bulunmaktadır. Öncelikle bu kurallar genel nitelik taşıyor yani ayırimsız herkese uygulanır. İkincisi sürekli dir yani bu kurallar çok uzun zamandır ve aralıksız bir biçimde uygulanmaktadır. Üçüncüsü, bunlar yaptırımlı kurallardır. Sosyal düzen kuralları zaman içinde değişim gösterebilirler, hatta bölgeden bölgeye, ülkeden ülkeye dahi farklılaşabilirler.

2.SORU

Kanunun öngördüğü unsurlara sahip olan ve kanunun emredici hükümlerine aykırı olmayan bir işlemin, o işlemi oluşturan iradelerden birindeki sakatlık sebebiyle geçersiz sayılması neyi ifade eder?

- A
Nispi butlan
B
Ceza
C

- Tazminat
D
Mutlak butlan
E
Yokluk

Yanıt Açıklaması:

Kanunun öngördüğü unsurlara sahip olan ve kanunun emredici hükümlerine aykırı olmayan bir işlemin, o işlemi oluşturan iradelerden birindeki sakatlık sebebiyle geçersiz sayılmasına nispi butlan denir. Doğru cevap A'dır

1.SORU

FARKLI YARGI KOLLARI ARASINDA ORTAYA ÇIKAN YARGI YOLU UYUŞMAZLIKLARINI GİDERMEK AMACIYLA TEŞKİL EDİLEN MAHKEME AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Anayasa Mahkemesi
B
Yargıtay
C
Danıştay
D
Bölge Asliye Mahkemesi
E
Uyuşmazlık Mahkemesi

Yanıt Açıklaması:

Farklı yargı kolları arasında ortaya çıkan yargı yolu uyuşmazlıklarını gidermek amacıyla teşkil edilen yargı kolu ise uyuşmazlık yargısıdır. Anayasa'ya göre, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmekle görevli ve yetkili yüksek yargı merci Uyuşmazlık Mahkemesidir.

3.SORU

Bir kanunun ne zaman yürürlükten kalkacağı çeşitli olasılıklara göre belirlenir. Aşağıdakilerden hangisi bu olasılıklardan biri değildir?

- A
Kanun metninde açıkça yürürlükten kalkma tarihi yer alabilir.
B
Bir yeni kanun eski kanunu açıkça yürürlükten kaldırılabilir.
C
Yeni kanun eski kanunun bütününe değil, bir maddesini yürürlükten kaldırabilir.
D
Anayasa Mahkemesi ancak bir kanunun tamamını iptal ederek yürürlükten kaldırabilir.
E
Bazen bir kanunun yürürlükten kalkıp kalkmadığı açıkça düzenlenmez.

Yanıt Açıklaması:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Bir kanunun ne zaman yürürlükten kalkacağı çeşitli olasılıklara göre belirlenir.

- Kanun metninde açıkça yürürlükten kalkma tarihi yer alabilir.
- Bir yeni kanun eski kanunu açıkça yürürlükten kaldırılabilir.
- Yeni kanun eski kanunun bütününe değil, bir maddesini yürürlükten kaldırabilir. Buna değişiklik yapma yolu ile yürürlükten kaldırma denir.
- Anayasa Mahkemesi de bir kanunun tamamını ya da bir kaç maddesini iptal ederek yürürlükten kaldırabilir.
- Bazen bir kanunun yürürlükten kalkıp kalkmadığı açıkça düzenlenmez. Diğer bir ifadeyle yürürlükte bir kanun bulunmasına rağmen aynı ya da benzer bir konuda yeni bir kanun yürürlüğe konulmuş ve eski kanun yürürlükten kaldırılmamış olabilir. Bu durumda önceki kanun ile sonraki kanunun niteliklerine bakılarak üstü kapalı bir yürürlükten kaldırmanın (zımni ilganın) varlığı araştırılır.

4.SORU

Hukuk kuralları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A Örgütlü siyasal mekanizma aracılığı ile gerçekleştiği
- B Manevi yaptırım içerdiği
- C Toplumsal barışı, hukuk güvenliğini ve adaleti sağladığı
- D Kişilerin dışa yansıyan davranışlarını düzenlediği
- E Genel olarak kişiler arasındaki ilişkileri düzenlediği

Yanıt Açıklaması:

Hukuk kuralları manevi değil, maddi yaptırım içerir. Doğru cevap B'dir.

5.SORU

Din kuralları neden dogmatik ve statiktir?

- A Kutsal kitaplarda kaldığı için
- B Tanrı buyruğu olduğu için
- C Peygamberler öyle söylediği için
- D Toplumsal baskıdan dolayı
- E Sosyal hayatın dışına çıkmamak için

Yanıt Açıklaması:

Din kuralları Tanrı buyruğu olduğu için dogmatik ve statiktir. Sorunun doğru cevabı B seçeneğidir.

6.SORU

- I. İlgili yargı kolundaki iç hukuk yollarının tüketilmiş olması gerekir.
 - II. Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerin ihlali iddiasıyla açılabilir.
 - III. Bu başvuruda kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz.
- Yukarıda Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru yoluyla ilgili verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A Yalnız I
- B Yalnız II
- C I ve II
- D II ve III
- E I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Bireysel Başvuru ile ilgili verilen bilgilerin hepsi doğrudur. Cevap E dir.

7.SORU

Adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adi yargı mercine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merci olan ve Anayasa ve diğer kanunlara göre görev yapan bağımsız yüksek mahkeme aşağıdakilerden hangisidir?

- A Anayasa Mahkemesi
- B Danıştay
- C Yargıtay
- D Sayıştay
- E Bölge Adliye Mahkemeleri

Yanıt Açıklaması:

Adliye mahkemelerinin kararlarını inceleyen son nihai merci Yargıtaydır. Doğru cevap C seçeneğidir.

8.SORU

BİR KİMSENİN HUKUKA AYKIRILIK OLUŞTURAN KUSURLU BİR DAVRANIŞI SONUCU BAŞKASINA VERDİĞİ ZARARIN O KİŞİYE ÖDETTİRİLMESİNE NE DENİR?

- A Borç
- B Alacaklı

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

C
Veraset
D
Tazminat
E
Kapora

Yanıt Açıklaması:

Tazminat bir kimsenin hukuka aykırılık oluşturan kusurlu bir davranışı sonucu başkasına verdiği zararın o kişiye ödettirilmesidir. Tazminat ile zarar arasındaki ilişki, suç ile ceza arasındaki ilişkiye benzer. Suç işleyen kimseye ceza verilir; zarar veren kimse ise tazminat öder.

9.SORU

Aşağıdakilerden hangisi;
dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;

- **KİRA İLİŞKİSİNDEN DOĞAN TÜM UYUŞMAZLIKLARI KONU ALAN DAVALAR İLE BU DAVALARA KARŞI AÇILAN DAVALARA,**
- **TAŞINIR VE TAŞINMAZ MAL VEYA HAKKIN PAYLAŞTIRILMASINA VE ORTAKLIĞIN GİDERİLMESİNE İLİŞKİN DAVALARA,**
- **TAŞINIR VE TAŞINMAZ MALLARDA, SADECE ZİLYETLİĞİN KORUNMASINA YÖNELİK OLAN DAVALARA,**
- **HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU İLE DİĞER KANUNLARIN, SULH HUKUK MAHKEMESİ VEYA SULH HUKUK HÂKİMİNİ GÖREVLENDİRDİĞİ DİĞER DAVALARA BAKMAKLA GÖREVLİDİR?**

A
İlk derece mahkemeleri
B
Ceza mahkemeleri
C
Asliye hukuk mahkemesi
D
Sulh hukuk mahkemesi
E
Bölge adliye mahkemeleri

Yanıt Açıklaması:

Genel mahkemelerin görevi aşağıdaki şekilde özetlenebilir: • Asliye hukuk mahkemesi, kanunlarda aksine bir düzenleme bulunmadıkça, - Dava konusunun değer veya miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalara, - Sulh hukuk mahkemesi ve diğer özel mahkemelerin görev alanları dışında kalan tüm dava ve işlere (HMK m. 2) bakar. • Sulh hukuk mahkemesi, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın; - Kira ilişkisinden doğan tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara

karşı açılan davalara, - Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davalara, - Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davalara, - Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği diğer davalara (ör. Taşınmazın aynına ilişkin olmayan, kat mülkiyeti kanundan doğan davalara veya çekişmesiz yargı işlerine) bakmakla görevlidir.

10.SORU

Ceza hükümleri anlamına gelen fıkıh terimi aşağıdakilerden hangisidir?

A
İbadat
B
Muamelat
C
Mezhep
D
Ukubat
E
Şeriat

Yanıt Açıklaması:

İslam Hukuku'nda, işlenen ve suç sayılan fiiller ile bunlara uygulanacak yaptırımları gösteren kısma "ukubat" denilir. Bu bölüm bedenî, mali veya caydırıcı bazı cezai hükümleri kapsar. Buna göre doğru cevap D şıkkıdır.

11.SORU

Tarihimizde ilk medeni kanunumuzun adı nedir?

A
Mecelle
B
Medeni Kanun
C
Islahat Fermanı
D
Kişiler Kanunu
E
Tevhidi Tedrisat Kanunu

Yanıt Açıklaması:

1876 tarihli Mecelle-i Ahkamı Adliyye (Mecelle) hem Osmanlı modernleşmesinin hem de uzun yüzyılların ardından fıkıh geleneğinin özgün bir başyapıtı olarak, 1926'ya dek yürürlükte kalmak üzere kabul edildi.

11.SORU

Tarihimizde ilk medeni kanunumuzun adı nedir?

A
Mecelle
B

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Medeni Kanun

C

Islahat Fermanı

D

Kişiler Kanunu

E

Tevhidi Tedrisat Kanunu

Yanıt Açıklaması:

1876 tarihli Mecelle-i Ahkamı Adliyye (Mecelle) hem Osmanlı modernleşmesinin hem de uzun yüzyılların ardından fıkıh geleneğinin özgün bir başyapıtı olarak, 1926'ya dek yürürlükte kalmak üzere kabul edildi.

13.SORU

Mali yargı kolunda hem siyasi hem de yargısal boyutta görevli organ aşağıdakilerden hangisidir?

A

Sayıştay

B

Yargıtay

C

İdari mahkeme

D

Danıştay

E

İçtihatları Birleştirme Kurulu

Yanıt Açıklaması:

Mali yargı kolunda hem siyasi hem de yargısal boyutta görevli organ Sayıştaydır. Doğru cevap A şıkkıdır.

14.SORU

BİR ÜLKEDE MEYDANA GELEN SOMUT OLAYLARDA O ÜLKENİN HUKUK KURALLARININ UYGULANMASINA NE AD VERİLİR?

A

Mütekabiliyet ilkesi

B

Şahsilik ilkesi

C

Yersellik ilkesi

D

Kişisellik ilkesi

E

Evrensellik ilkesi

Yanıt Açıklaması:

Kanunlar kural olarak ülkenin coğrafi sınırları içinde uygulanır. Bir devletin kanunları, o devletin hâkimiyet alanı ve sınırları içinde geçerlidir. Bir ülke sınırları içinde bulunan herkesi o devletin hukukuna tâbi tutmaya yersellik ilkesi denir.

15.SORU

Aristo'ya göre, insanların şahsi ve özel durumlarına bakılmaksızın aynı işleme tâbi tutulmasına ne ad verilir?

A

Denkleştirici adalet

B

Dağıtıcı adalet

C

Hukuki adalet

D

Milli adalet

E

Resmi adalet

Yanıt Açıklaması:

Aristo adaleti ikiye ayırmaktadır. Aristo'ya göre, insanların şahsi ve özel durumlarına bakılmaksızın aynı işleme tâbi tutulmasına denkleştirici adalet denir. Denkleştirici adalet mutlak, aritmetik bir eşitliği ifade eder. Buna karşılık değerlerin dağıtılmasında herkesin yeteneğine ve toplumdaki durumuna göre pay almasında dağıtıcı adalet düşüncesi yer alır. Örneğin, devletin herkese eşit oranda sosyal yardım yapmasında denkleştirici adalet düşüncesi, özür ve hastalara diğerlerine göre daha fazla yardım yapılmasında ise dağıtıcı adalet fikri etkili olur. Benzer biçimde devletin herkesten eşit vergi almasında denkleştirici, kazanca göre vergi almasındaysa dağıtıcı adalet fikri etkilidir.

Doğru cevap A'dır.

16.SORU

Nitelikli dolandırıcılık suçundan yargılanan bir kişinin davası aşağıdaki mahkemelerden hangisinde görülür?

A

Ağır ceza mahkemesi

B

Asliye ceza mahkemesi

C

Özel ceza mahkemeleri

D

Asliye hukuk mahkemesi

E

Sulh hukuk mahkemesi

Yanıt Açıklaması:

Ağır ceza mahkemesi ise, kanunların ayrıca görevli kıldığı haller dışında, Türk Ceza Kanununda yer alan yağma (TCK m.148), irtikâp (TCK m. 250/1 ve 2), resmî belgede sahtecilik (TCK m. 204/2), nitelikli dolandırıcılık (TCK m. 158), hileli iflas (TCK m. 161) suçlarına bakmakla görevlidir.

17.SORU

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Kanun'un ne zaman yürürlüğe gireceğine ilişkin bir madde bulunmaması hâlinde, o kanun Resmî Gazete'de yayımdan sonraki kaçınıcı günde yürürlüğe girer?

- A
30
- B
35
- C
40
- D
45
- E
50

Yanıt Açıklaması:

Kanun'un ne zaman yürürlüğe gireceğine ilişkin bir madde bulunmaması hâlinde, o kanun Resmî Gazete'de yayımdan sonraki 45. günde yürürlüğe girer. Doğru cevap D'dir.

18.SORU

“KANUNUN ÖNGÖRDÜĞÜ KURUCU UNSURLARA SAHİP OLAN ANCAK KANUNUN EMREDİCİ HÜKÜMLERİNE AYKIRI OLARAK YAPILAN HUKUKİ İŞLEMLER ALEYHİNE UYGULANAN YAPTIRIM” OLARAK TANIMLANAN YAPTIRIM TÜRÜ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Yokluk
- B
Mutlak butlan
- C
Nispi butlan
- D
İptal
- E
Eksiklik

Yanıt Açıklaması:

Mutlak butlan, kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırımdır.

19.SORU

Türk Ceza Kanunu'nun 151. maddesine göre başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hale getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılmaktadır. Buna göre mala zarar verme suçu iddiası ile açılan dava hangi mahkemede görülecektir?

- A
Ağır ceza

- B
Sulh ceza
- C
Asliye ceza
- D
Asliye hukuk
- E
Sulh hukuk

Yanıt Açıklaması:

TCK'ya göre ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis veya on yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarla ilgili dava ve işlere bakmakla görevli mahkeme ağır ceza mahkemesidir. bunun haricinde sulh ceza hakimliği ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere bakmakla görevli mahkeme asliye ceza mahkemesidir.

20.SORU

Hâkimin hukuk yaratması söz konusu olmadığı hukuk türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Medeni hukuk
- B
Ticaret hukuku
- C
Borçlar hukuku
- D
Miras hukuku
- E
Ceza hukuku

Yanıt Açıklaması:

Ceza hukukunda kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi gereği hâkimin hukuk yaratması söz konusu olmaz. Eğer bir konu ceza kanunları ile düzenlenmemişse, hâkim kendi görüş ve düşüncesine uygun bulmasa dahi hukuk yaratamayacak ve ortada bir suç ve ceza olmadığı için davaya son verecektir.

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Uyuşmazlık Mahkemesinin görevlerinden biridir?

- A
Yargı mercileri arasındaki uyuşmazlıkları çözmek
- B
Genel uygunluk bildirimini TBMM'ye sunmak
- C
Kamu idarelerini mali açıdan denetlemek
- D
Kanunlarla verilen denetleme işlerini yapmak
- E
Kamu zararına yol açan hususları hükme bağlamak

Yanıt Açıklaması:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Farklı yargı kolları arasında ortaya çıkan yargı yolu uyuşmazlıklarını gidermek amacıyla teşkil edilen yargı kolu ise uyuşmazlık yargısıdır. Anayasa'ya göre, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmekle görevli ve yetkili yüksek yargı merci Uyuşmazlık Mahkemesidir. Diğer şıklarda belirtilen görevler Sayıştayın yetki alanına girmektedir.

2.SORU

Adli yargı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A
Genel ve olağan yargı koludur
- B
Bünyesinde üç dereceli yargılama sistemi kabul edilmiştir
- C
İlk derece mahkemesi kararlarının istinaf incelemesini yapmakla görevli Yargıtaydır
- D
Bazı durumlarda Yargıtay ilk derece mahkemesi kararlarının da temyiz incelemesini yapar
- E
Sulh hukuk mahkemesi tek hakimlidir

Yanıt Açıklaması:

İlk derece mahkemesi kararlarının istinaf incelemesini yapmakla görevli ikinci derece bölge adliye mahkemeleridir. Doğru cevap C seçeneğidir.

3.SORU

Aşağıdakilerden hangisi AİHM'in organlarından değildir?

- A
Genel kurul
- B
Komite
- C
Büyük daire
- D
Daire
- E
Komisyon

Yanıt Açıklaması:

Avrupa İnsan hakları mahkemesinin organları şunlardır: • Genel Kurul • Komite • Daire • Büyük Daire.

4.SORU

Aşağıdakilerden hangisi, Avrupa İnsan hakları mahkemesinin organlarından biri değildir?

- A
Genel Kurul
- B

- Savcılık
- C
Komite
- D
Daire
- E
Büyük Daire

Yanıt Açıklaması:

Avrupa İnsan hakları mahkemesinin organları, Genel Kurul, Komite, Daire, Büyük Daire' dir. Doğru cevap B şıkkıdır.

5.SORU

- I. İdare mahkemeleri
- II. Vergi mahkemeleri
- III. Bölge İdare Mahkemeleri
- İdari yargıda yer alan yukarıdaki mahkemelerden hangileri ilk derece mahkemelerdendir?

- A
Yalnız I
- B
Yalnız II
- C
Yalnız III
- D
I ve II
- E
II ve III

Yanıt Açıklaması:

İdare ve vergi mahkemeleri ilk derece mahkemelerdir. Bölge idare mahkemeleri ise istinaf mahkemesidir. Cevap D dir.

6.SORU

Suçun işlenmesini önlemek, suç işlenmesiyle bozulan toplumsal düzeni kurmak ve suçluyu ıslah etmek amacıyla uygulanan yaptırım aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Cebri İcra
- B
Tazminat
- C
Geçersizlik
- D
Ceza
- E
Kesin Hükümsüzlük

Yanıt Açıklaması:

Hukuka aykırı davranışlar, suç olarak ceza kanunlarında yer almaktadır. Suçun işlenmesini önlemek, suç işlenmesiyle bozulan toplumsal düzeni kurmak ve suçluyu ıslah etmek amacıyla ceza yaptırımına başvurulmaktadır.

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

7.SORU

- I. CUMHURBAŞKANI KARARNAMELERİ
- II. GELENEK HUKUKU
- III. ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER
- IV. KANUN
- V. BİLİMSEL İÇTİHATLAR

Yukarıda verilenlerden hangileri hukukun asıl ve yazılı kaynaklarıdır?

- A
Yalnız IV
- B
I ve IV
- C
I, III ve IV
- D
I, III, IV ve V
- E
III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Hukukun kaynağı hukuk kurallarının ortaya çıktığı, doğduğu yeri ifade etmektedir. Hukukun kaynakları, asıl ve yardımcı kaynaklar olarak da bir ayrıma tâbi tutulmaktadır. Asıl kaynaklar, kendi içinde yazılı ve yazısız kaynaklar şeklinde alt bir ayrıma göre değerlendirilmektedir. Hukukun yazılı ve asıl kaynakları Anayasa, kanun, uluslararası sözleşmeler, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve yönetmeliktir. Hukukun asıl kaynağını teşkil eden; ancak yazılı olmayan kaynak ise, gelenek hukukudur. Hukukun yardımcı kaynaklarını ise, içtihat hukuku oluşturmaktadır. İchtihat hukuku, bilimsel içtihat veya yargı içtihadı şeklinde olabilir. Doğru cevap C'dir.

8.SORU

BİR KİMSENİN HUKUKA AYKIRILIK OLUŞTURAN KUSURLU BİR DAVRANIŞI SONUCU BAŞKASINA VERDİĞİ ZARARIN O KİŞİYE ÖDETTİRİLMESİ ŞEKLİNDE İFADE EDİLEBİLECEK YAPTIRIM TÜRÜ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Cebri icra
- B
Ceza
- C
Tazminat
- D
Tek taraflı bağlamazlık
- E
İptal

Yanıt Açıklaması:

Tazminat bir kimsenin hukuka aykırılık oluşturan kusurlu bir davranışı sonucu başkasına verdiği zararın o kişiye ödettilmesidir.

8.SORU

BİR KİMSENİN HUKUKA AYKIRILIK OLUŞTURAN KUSURLU BİR DAVRANIŞI SONUCU BAŞKASINA VERDİĞİ ZARARIN O KİŞİYE ÖDETTİRİLMESİ ŞEKLİNDE İFADE EDİLEBİLECEK YAPTIRIM TÜRÜ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Cebri icra
- B
Ceza
- C
Tazminat
- D
Tek taraflı bağlamazlık
- E
İptal

Yanıt Açıklaması:

Tazminat bir kimsenin hukuka aykırılık oluşturan kusurlu bir davranışı sonucu başkasına verdiği zararın o kişiye ödettilmesidir.

10.SORU

I. Türkiye'nin laik bir hukuk düzenine geçmesi
II. Hukukun birliğini ve teklğini sağlaması
III. Tek eşli evliliğin kabulü
IV. Modern hukuk düşüncesinin benimsenmesi
1926 tarihli Türk Medeni Kanun'un sonuçları arasında yukarıdakilerden hangisi veya hangileri yer almaktadır?

- A
Yalnız III
- B
I-II
- C
II-IV
- D
I-III-IV
- E
I-II-III-IV

Yanıt Açıklaması:

Türk Medeni Kanununun 1926'da kabulünün bağımsızlığı güvencelenendirme amacını da aşan sonuçları oldu:

- İlk Türkiye böylelikle laik bir hukuk düzenine geçmiş oldu. Buna bağlı olarak, Türk hukuku Kıta Avrupası hukukunun bir parçası oldu;
- İkinci olarak, çok hukukluluktan çöküşle birlikte çok başlı hukuka evrilen yapı tasfiye edilerek hukukun birliği ve teklği sağlanmış oldu;
- Üçüncüsü, Hukuku Aile Kararnamesi'yle başlayan çok eşli evliliğin yasaklanması ile tek

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

eşli evliliğin kabulü başta olmak üzere aile düzeni ve evli kadının statüsünde kökten bir değişim gerçekleştirilmiş oldu.

• Dördüncüsü, ve daha kapsayıcı olanı Medeni Kanun ve onu izleyen benimsenmelerle, modern hukuki düşünce ve hukuk kültürü de benimsenmiş oldu.

FİNALLERDE NELER GELDİ? NELER GELEBİLİR?

1.SORU

Hukuk tarafından tanınan, yararlanılması hak sahibinin iradesine bırakılan ve korunmasını isteme hususunda bireyin yetkili sayıldığı menfaatler aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Hukuk
- B
Hak
- C
Muafiyet
- D
Adalet
- E
Eşitlik

Yanıt Açıklaması:

Tanımı yapılan kavram hak olacaktır.

2.SORU

I. Doğum
II. Bir adrese oturma niyetiyle yerleşme
III. Sözleşme kurmak için öneride bulunma
Yukarıdakilerden hangileri hukuki olay kavramına örnek teşkil eder?

- A
Yalnız I
- B
I ve II
- C
II ve III
- D
I ve III
- E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Doğum hukuki olay II ve III ise hukuki fiildir. Cevap A dır.

3.SORU

Aşağıdakilerden hangisi özel haklardan biri değildir?

- A
Konularına göre özel haklar
- B
kullanmalarına göre özel haklar

C
amaçlarına göre özel haklar

D
bağımsız olup olmamalarına göre özel haklar

E
siyasi haklar

Yanıt Açıklaması:

Tabloya bakınız.

4.SORU

Mülkiyet hakkı sahibine ne ad verilir?

- A
Ev sahibi
- B
Malik
- C
Kıracı
- D
Şahıs
- E
Birey

Yanıt Açıklaması:

Sahibine en geniş yetki veren aynı hak mülkiyet hakkıdır. Mülkiyet hakkı sahibine mâlik denir. Mâlik eşyasını bir başkasına satabilir, bağışlayabilir, yahut eşyasını terk ya da tahrip edebilir.

5.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hakkın mutlak kaybına bir örnek oluşturmaz?

- A
Ölüm ile hak sahibinin kişilik haklarının sona ermesi
- B
Hak sahibinin ölümü ile velayet hakkının sona ermesi
- C
Kazandırıcı zamanaşımında önceki hak sahibinin hakkının sona ermesi
- D
Hak düşürücü sürede belli süre içinde kullanılmama halinde hakkın sona ermesi
- E
Bağışlamada bağışlanan malın devredilmesi ile eski hak sahibinin hakkının sona ermesi

Yanıt Açıklaması:

Bağışlamada bağışlanan malın "devredilmesi" ile eski hak sahibi hakkını nisbi olarak kaybeder.

6.SORU

Aşağıdakilerden hangisi sosyal ve ekonomik kamu haklarından?

- A
Ailenin korunması ve çocuk hakları
- B

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Katılma hakları

C

Kamu hizmetlerine girme hakkı

D

Bilgi edinme hakkı

E

Aktif statü hakları

Yanıt Açıklaması:

A seçeneği dışındaki seçeneklerde verilen haklar siyasal kamu haklarıdır. Ailenin korunması ve çocuk hakkı ise sosyal ve ekonomik kamu haklarındandır.

7.SORU

Mevcut ve bilinen olgulardan, bilinmeyen bir olgunun varlığı sonucunu çıkarmaya ne ad verilir?

A

İyiniyet

B

Karine

C

Varsayım

D

Hukuki işlem

E

Tesisen kazanma

Yanıt Açıklaması:

Karine, mevcut ve bilinen olgulardan, bilinmeyen bir olgunun varlığı sonucunu çıkarmaktır. İddiasını karineye dayandıran kişi, bu karine dolayısıyla iddiasını ispat yükünden kurtulmakta, ispat yükü karşı tarafa geçmektedir. Cevap B dir.

8.SORU

Mülkiyet hakkına bağlı olarak bir malın iadesi talep edilirse hangi dava açılabilir ?

A

İnşai dava

B

İstihkak davası

C

Eda davası

D

Tespit davası

E

Topluluk davası

Yanıt Açıklaması:

Mülkiyet hakkına bağlı olarak bir malın iadesi talep edilirse istihkak davası söz konusu olur. Doğru cevap B'dir.

9.SORU

Kanunda suç karşılığında öngörülen süreli hapis cezasının alt sınırı gösterilmemişse, bu

suçla ilgili temel ceza olarak en az ne kadar hapis cezası verilebilir?

A

3 ay

B

2 ay

C

1 ay

D

15 gün

E

10 gün

Yanıt Açıklaması:

Eğer kanunda alt sınır gösterilmemişse verilecek hapis cezası en az 1 aydır.

- 0 Yorum

- [Yorum Yap](#)

- [Hata Bildir](#)

10.SORU

Aşağıdakilerden hangileri Hukuka uygun fiiller içinde yer alır?

1. İrade, iş veya emek açıklamaları
2. Duygu açıklamaları
3. Bilgi açıklamaları
4. Haksız fiiller
5. Borca aykırı fiiller

A

1,3,4

B

1,2,3

C

2,3,4

D

5,4,3

E

4,2,1

Yanıt Açıklaması:

Hukuki düzende, hukuki fiiller hukuka uygun fiiller (8 hukuk düzeninin onayladığı fiiller) ve hukuka aykırı fiiller (hukuk düzeninin uygun bulmadığı fiiller) olmak üzere ikiye ayrılır. Hukuka uygun fiiller, hukuk düzeninin uygun gördüğü, onayladığı ve kendilerine hukuki sonuçlar bağladığı davranışları ifade eder. Hukuka uygun fiiller, irade veya iş ve emek açıklamaları, bilgi veya haber verme açıklamaları ve duygu açıklamaları olarak 3 gruptur. Doğru cevap B'dir.

11.SORU

Borçlar hukukunda bir alacağın alacaklı tarafından yazılı şekilde bir başkasına devredilmesine ne denir?

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

A
Taşınmazlar

B
Mülkiyet hakkının kazanılması

C
Mülkiyet hakkının devredilmesi

D
Karine

E
Alacağın devri

Yanıt Açıklaması:

Borçlar hukukunda iyiniyetin sonuçları açısından "alacağın devri (alacağın temliki)" örnek verilebilir. Alacağın devri, bir alacağın alacaklı tarafından yazılı şekilde bir başkasına devredilmesini ifade eder (TBK m.184).

12.SORU

Kişinin o âna kadar kimsenin malı olmayan bir şey üzerinde kendi fiili ile kendi lehine bir hak kurmasına, hiçbir aracı olmadan şey üzerinde ilk defa hak kurmasına, kazanmasına ne denir?

A
İhraz

B
Akde aykırılık

C
İşgal

D
Hakkın vekaleten kazanılması

E
Hakkın aslen kazanılması

Yanıt Açıklaması:

Kişinin o âna kadar kimsenin malı olmayan bir şey üzerinde kendi fiili ile kendi lehine bir hak kurmasına, hiçbir aracı olmadan şey üzerinde ilk defa hak kurmasına, kazanmasına hakkın aslen kazanılması denir. Sorunun doğru cevabı E seçeneğidir.

13.SORU

Amaçlarına göre özel haklar ayırma tabi tutulduğunda, aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenemez?

A
Boşanma/ayrılık talep etmek yenilik doğuran haklardandır.

B
Vasiyetnamenin iptali kararı yenilik doğuran haklardandır.

C
Velayet hakkı alelade haklardandır.

D
Kira sözleşmesi feshi ihbar hakkı alelade haklardandır.

E
İstifa hakkı yenilik doğuran haklardandır.

Yanıt Açıklaması:

Amaçlarına göre özel haklar yenilik doğuran haklar ve alelade haklar olarak ikiye ayrılır. Boşanma talep etmek, vasiyetnamenin iptali kararı, istifa hakkı yenilik doğuran haklardandır. Velayet hakkı alelade haklardandır. Kira sözleşmesi feshi ihbar hakkı ise yenilik doğuran haklar başlığı altında bozucu yenilik doğuran haklar olarak tanımlanır.

14.SORU

Altsoyu, ana ve babası ve onların altsoyu bulunmayan mirasbırakanın mirasçılığı kimlerdir?

A
Büyükanne büyükbaba

B
Teyze Hala

C
Kuzen

D
Kardeş

E
Amca-dayı

Yanıt Açıklaması:

Altsoyu, ana ve babası ve onların altsoyu bulunmayan mirasbırakanın mirasçılığı, büyük ana ve büyük babalarıdır.

15.SORU

Vesayet makamı neresidir?

A
Sulh hukuk mahkemesi

B
Asliye hukuk mahkemesi

C
Sulh ceza mahkemesi

D
Asliye ceza mahkemesi

E
Ağır Ceza Mahkemesi

Yanıt Açıklaması:

Vesayet makamı, sulh hukuk mahkemesidir.

16.SORU

Birtakım alacak haklarının etkisi kuvvetlendirilerek üçüncü kişilere karşı da ileri sürülmesi aşağıdakilerden hangisi ile mümkün kılınmıştır?

A
Hakkın devredilmesi ile

B
Alacak hakkının aile hukukundan doğması ile

C

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

- Hakkın tapuya şerh edilmesi ile
D
Hakkın şahıs üzerinde doğması ile
E
Alelade alacak hakkı niteliğinde olması ile

Yanıt Açıklaması:

Güçlendirilmiş Alacak Hakları (Etkisi Kuvvetlendirilmiş Alacak Hakları): Bu tür alacak haklarında kanun koyucuya alacak hakkının etkisini daha fazla kuvvetlendirme imkânı tanınmaktadır. Bir kısım alacak hakları için tapu kütüğüne şerh verilmesi şartı aranarak bu tür hakların sadece işlemin tarafına değil üçüncü kişilere de ileri sürülebilmesi imkânı getirilmiştir (örneğin; ön alım hakkı TMK m.732, geri alım hakkı TMK m.736). Şerh verilebilecek haklar, tapu kütüğünün güvenliğini ve aleniyetini korumak amacıyla sınırlı olarak kanunda açıkça düzenlenmiştir. Öğretideki hâkim görüş, tapuya şerh verilmesiyle kuvvetlendirilmiş alacak haklarının aynı hak niteliği kazanmadığı yönündedir. Zira tapuya şerh sadece şerh edilen alacak hakkının (kişisel hakkın) taşınmazın sonraki maliklerine ve o taşınmazda şerhten sonra hak kazanan kişilere karşı ileri sürülmesi imkânı dışında bir imkân sağlamaz.

17.SORU

Aşağıdaki durumlardan hangisinde iyiniyet korunur?

- A
Ayırt etme gücü bulunmayan kişiye karşı iyiniyetli kişi
B
Çalınan malın malikine karşı malı iyiniyetli edinen
C
Malı elinden rızası dışında çıkmış kişiye karşı iyiniyetli kişi
D
Malı gasp edilen kişiye karşı iyiniyetli kişi
E
Emin sıfatıyla zilyetten taşınır mal edinen iyiniyetli kişi

Yanıt Açıklaması:

Bir taşınırın emin sıfatıyla zilyedinden o şey üzerinde iyiniyetle mülkiyet veya sınırlı aynî hak edinen kimsenin ediniminin, zilyedin bu tür tasarruflarda bulunma yetkisi olmasa bile korunur. Doğru cevap E seçeneğidir.

18.SORU

- I. **ÖZEL HAKLAR, KİŞİLER İLE KİŞİLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ DÜZENLEYEN ÖZEL HUKUK KURALLARINDAN DOĞAN HAKLARDIR.**
II. **HAK, YALNIZCA YAZILI HUKUK KURALINA DAYANABİLİR.**

III. HAK, HUKUKİ İLİŞKİNİN ÖZÜNÜ TEŞKİL EDER.

Hak kavramına ilişkin yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangileri doğrudur?

- A
I, II ve III
B
I ve II
C
I ve III
D
Yalnız I
E
Yalnız II

Yanıt Açıklaması:

Haklar doğdukları hukuk kuralının niteliğine göre kamu hakları ve özel haklar olmak üzere iki gruba ayrılır. Özel haklar, kişiler ile kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen özel hukuk kurallarından doğan haklardır. Bunlar "medeni haklar" olarak da nitelendirilmektedir. Hak daima bir hukuk kuralına dayanır. Bu hukuk kuralının, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik gibi bir yazılı kural yahut örf ve adet hukuku gibi yazılı olmayan bir kural olması önem arz etmez. Hak kavramı hukuki ilişkinin özünü teşkil etmektedir. Doğru cevap A'dır.

19.SORU

Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde haksız fiiller ile borca aykırı fiiller arasındaki fark vardır?

- A
Hukuk düzeninin uygun görmediği fiiller olup olmaması
B
Hukuki sonuçtan failin sorumlu olup olmaması
C
Taraflar arasında önceden bir hukuki ilişkinin mevcut olup olmaması
D
Bir hukuk kuralının ihlali ile ortaya çıkıp çıkmadığı
E
Hukuka aykırı davranışa kanun tarafından sonuç bağlanıp bağlanmadığı

Yanıt Açıklaması:

Haksız fiillerde taraflar arasında önceden mevcut bir hukuki ilişki söz konusu olmayıp, borca aykırı fiillerde daha önceden mevcut bir hukuki ilişkiye hukuka aykırı davranışta bulunulması söz konusudur.

20.SORU

Özel haklar ileri sürülebileceği çevre bakımından hangi ayrımla incelenir?

- A

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Aynı haklar - alacak hakları

B

Bağımlı haklar - bağımsız haklar

C

Mülkiyet - sınırlı aynı haklar

D

Mutlak haklar - nisbi haklar

E

Malvarlığı hakları - şahısvarlığı hakları

Yanıt Açıklaması:

Mutlak haklar herkese karşı ileri sürülebilir. Nisbi haklar yalnız muhatabına karşı ileri sürülebilir. Bu ayırım ileri sürülebilme bakımından yapılan ayırımdır. Cevap D dir.

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi nisbi hakların konusu ile ilgilidir?

A

Yalnız maddi mallar üzerinde söz konusudur

B

Yalnız maddi olmayan mallar üzerinde söz

1.SORU

I. VATANDAŞLIK HUKUKU

II. MÜLKİYET HUKUKU

III. YABANCILAR HUKUKU

IV. KANUNLAR İHTİLAFLI HUKUKU

Yukarıdakilerden hangileri Devletler Özel Hukuku alanı kapsamında sayılabilir?

A

I, II ve III

B

I, II ve IV

C

I, III ve IV

D

II, III ve IV

E

I, II, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Devletler Özel Hukuku alanında şunlar bulunur:

- Vatandaşlık Hukuku
- Yabancılar Hukuku
- Kanunlar İhtilaf Hukuku

Doğru cevap C'dir.

2.SORU

YÖNETİCİLERİN SEÇİMLE İŞBAŞINA GELMESİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİNİN TEMEL NİTELİKLERİNDEN HANGİSİYLE AÇIKLANABİLİR?

A

İnsan haklarına saygılı devlet

B

Atatürk milliyetçiliğine bağlı devlet

C

Demokratik devlet

D

Sosyal devlet

E

Laik devlet

Yanıt Açıklaması:

Bir devlette kural olarak isteyen herkes yönetimde rol almaya talip olabiliyor ve yöneticiler halk tarafından eşit oyla

seçiliyorsa, ayrıca bireylerin temel hakları da teminat altına

alınmışsa, o devlette demokrasinin temel koşulları var

demektir. Bu bağlamda yöneticilerin seçimle işbaşına gelmesi,

kural olarak isteyen herkesin yönetimde rol almaya talip

olabilmesi, diğer temel hakların ve özellikle ifade özgürlüğünün güvence altına alınmış olması, demokratik

toplumun temel gerekleri olarak sayılabilir. Türkiye

Cumhuriyeti de demokratik bir devlet olarak bu gereklerin

yerine getirildiği bir devlettir.

3.SORU

İyiniyetli olmanın doğurduğu sonuçlar arasında alacağın

devrinde devirden habersiz borçlunun eski alacaklıya iyiniyetle

ifada bulunarak borcundan kurtulması örneği hangi hukuk

dalında bir örnek teşkil eder?

A

Eşya hukuku

B

Borçlar hukuku

C

Kişiler hukuku

D

Aile hukuku

E

Miras hukuku

Yanıt Açıklaması:

Borçlar hukukunda iyiniyetin sonuçları açısından "alacağın

devri (alacağın temliki)" örnek verilebilir.

Alacağın devri, bir

alacağın alacaklı tarafından yazılı şekilde bir başkasına

devredilmesini ifade eder (TBK m.184). Bu devrin

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

gerçekleşebilmesi için borçlunun izninin alınmasına ihtiyaç yoktur. Borçluya, alacağın devredilmiş olduğu haber verilirse borcunu artık yeni alacaklıya ödemesi gerekir. Ancak borcun devredildiği kendisine bildirilmemişse, eski alacaklısına iyiniyetle borcunu ödemekle borcundan kurtulmuş olur. Bu yönde TBK m.186 hükmü şu şekildedir: "Borçlu, alacağın devredildiği, devreden veya devralan tarafından kendisine bildirilmemişse, önceki alacaklıya; alacak birkaç kez devredilmişse, son devralan yerine önceki devralanlardan birine iyiniyetle ifade bulunarak borcundan kurtulur." Böyle bir durumda alacağın başkasına devredilmiş olduğu bilgisi kendisine verilmemiş olan borçlu bilgisizliği nedeniyle iyiniyetlidir ve Kanun da onu korumaktadır. Borçlu iyiniyetli olarak borcunu eski alacaklısına ödemiş ise yeni alacaklının borcun kendisine ödenmesini ondan istemesi mümkün olmayacaktır

4.SORU

Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri kaç yılda bir yapılmaktadır?

- A Beş yılda bir
- B Altı yılda bir
- C Yedi yılda bir
- D İki yılda bir
- E Yedi yılda bir

Yanıt Açıklaması:

Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri Beş yılda biryılıda bir yapılmaktadır.

5.SORU

Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde **yanlış** bir bilgi vardır?

- A Taşınır mülkiyetinin konusu, nitelikleri itibarıyla taşınabilen maddi şeyler ile edinmeye elverişli ol ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen dc

güçlerden oluşur.

B

Bırakılmış eşya, sahibi tarafından kullanım ödöncü, saklama sözleşmesi vb. hukuki işlemle belli bir süreliğine bir başkasına verilmiş olan eşyadır

C

Bir eşyayı beş yıl süre ile davasız ve aralıksız iyiniyetle ve malik sıfatıyla (malik olduğu inancıyla) zilyetliğinde bulunduran kişi, zamanaşımı yoluyla o eşyanın maliki olur.

D

Bir kimsenin malvarlığından bir şey çalınmışsa, malı çalan da ondan satım ve benzeri yollardan alan kişi de iyiniyetli bulunurlarsa o mal üstünde hak kazanırlar.

E

Taşınmazlar TMK 704. maddede sayılmıştır. Bunlar; arazi, tapu kütüğünde ayrı sayfada kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar, kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümlerdir.

Yanıt Açıklaması:

"Bir kimsenin malvarlığından bir şey çalınmışsa, malı çalan da ondan satım ve benzeri yollardan alan kişi de iyiniyetli bulunurlarsa o mal üstünde hak kazanırlar." şeklindeki bilgi yanlıştır.

6.SORU

Yararlanma haklarından alacak hakları ve grup hakları sadece belli kişilere karşı ileri sürülebilirler. Bu haklar hangi kategoridedir?

- A Mutlak Haklar
- B Nisbi Haklar
- C Mutlak Butlan Haklar
- D Malik Haklar
- E İrtifak Haklar

Yanıt Açıklaması:

Yararlanma haklarından alacak hakları ve grup hakları sadece belli kişilere karşı ileri sürülebilirler Bu yapıları itibarıyla nisbî haklar kategorisindedir.

7.SORU

_____, orta zekâlı, makûl, dürüst kişilerin, toplum içinde karşılıklı güvene, ahlâka ve dürüstlüğe

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

dayalı davranışları sonucunda ortaya çıkan ve toplumun ihtiyaçlarıyla iş hayatının gereklerine uygun olduğu ölçüde herkesçe benimsenen kurallardır. Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A Hukuk kuralları
- B Dürüstlük kuralları
- C Ahde vefa
- D Gelenek kuralları
- E Davranış kuralları

Yanıt Açıklaması:

Dürüstlük kuralları normal, orta zekâlı, makûl, dürüst kişilerin, toplum içinde karşılıklı güvene, ahlâka ve dürüstlüğe dayalı davranışları sonucunda ortaya çıkan ve toplumun ihtiyaçlarıyla iş hayatının gereklerine uygun olduğu ölçüde herkesçe benimsenen kurallardır. Doğru cevap B'dir.

8.SORU

Aşağıdaki davalardan hangisi çekişmesiz yargı türüne girer?

- A İsim değiştirme davası
- B Boşanma davası
- C Tahliye davası
- D Babalık davası
- E Tazminat davası

Yanıt Açıklaması:

İsim değiştirme davası çekişmesiz yargı türüne girer.

9.SORU

- I. FARKLI VATANDAŞLIĞA SAHİP KİŞİLER ARASINDAKİ ÖZEL HUKUK İLİŞKİLERİNİ DÜZENLER.
- II. HAKİM YABANCILIK UNSURU TAŞIYAN OLAYA

- III. UYGULANACAK HUKUKU RESEN TESPİT EDER.
- IV. UYGULANAN YABANCI HUKUKUN KAMU DÜZENİNE AÇIKÇA AYKIRI OLMASI HALİNDE TÜRK HUKUKU UYGULANIR.
- V. HAK VE FİİL EHLİYETİ YARGILAMANIN YAPILDIĞI ÜLKENİN HUKUK KURALLARINA GÖRE BELİRLENİR.
- VI. BİR TÜRK VATANDAŞI İLE EVLENEN YABANCI, BU EVLİLİK NEDENİYLE DOĞRUDAN TÜRK VATANDAŞLIĞINI KAZANIR.

Devletler özel hukuku ile ilgili verilen, yukarıdaki bilgilerden hangileri doğrudur?

- A Yalnız III
- B II ve IV
- C I, II ve III
- D II, III ve IV
- E I, II, III, IV ve V

Yanıt Açıklaması:

Hak ve fiil ehliyeti ilgilinin millî hukukuna tâbidir. Millî hukukuna göre ehliyetsiz olan bir kişi, işlemin yapıldığı ülke hukukuna göre ehil ise yaptığı hukuki işlemle bağlıdır. Bir Türk vatandaşı ile evlenme doğrudan Türk vatandaşlığını kazandırmaz. Ancak bir Türk vatandaşı ile en az üç yıldan beri evli olan ve evliliği devam eden yabancılar Türk vatandaşlığını kazanmak üzere başvuruda bulunabilir. IV ve V numaralı ifadeler yanlıştır. Doğru yanıt C seçeneğidir.

10.SORU

YÜRÜRLÜKTE BİR KANUN BULUNMASINA RAĞMEN AYNI YA DA BENZER BİR KONUDA YENİ BİR KANUN YÜRÜRLÜĞE KONULMUŞ VE ESKİ KANUN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMAMIŞ OLABİLİR. BU DURUMDA ÖNCEKİ KANUN İLE SONRAKİ KANUNUN NİTELİKLERİNE BAKILARAK ÜSTÜ KAPALI BİR YÜRÜRLÜKTEN KALDIRMANIN (ZİMNİ İLGANIN) VARLIĞI ARAŞTIRILIR. AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ BÖYLE BİR DURUMDA UYGULANMAZ?

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

- A
İki kanun da genel nitelikteyse iki genel kanundan eskisi yürürlükten kalkar.
- B
İki kanun da özel kanun niteliğindeyse iki özel kanundan eskisi yürürlükten kalkar.
- C
Önceki genel, sonraki özel bir kanun ise özel Kanun genel kanunu yürürlükten kaldırır.
- D
Bazı durumlarda iki kanun da özel nitelikteyse her ikisi de yürürlükte kalır.
- E
Önceki özel, sonraki genel bir kanun ise ilke olarak özel kanunun uygulanmasına devam edilir. Ancak bazı durumlarda farklı uygulamaya da gidilebilir.

Yanıt Açıklaması:

Yürürlükte bir kanun bulunmasına rağmen aynı ya da

- benzer bir konuda yeni bir kanun yürürlüğe konulmuş ve eski kanun yürürlükten kaldırılmamış olabilir. Bu durumda önceki kanun ile sonraki kanunun niteliklerine bakılarak üstü kapalı bir yürürlükten kaldırmanın (zımnî ilganın) varlığı araştırılır. Eğer,
- İki kanun da genel nitelikteyse iki genel kanundan eskisi yürürlükten kalkar.
 - İki kanun da özel kanun niteliğindeyse iki özel kanundan eskisi yürürlükten kalkar.
 - Önceki genel, sonraki özel bir kanun ise özel kanun genel kanunu yürürlükten kaldırır.
 - Önceki özel, sonraki genel bir kanun ise ilke olarak özel kanunun uygulanmasına devam edilir. Ancak bazı durumlarda farklı uygulamaya da gidilebilir.

11.SORU

..... hukuk tarafından tanınan, yararlanılması hak sahibinin iradesine bırakılan ve korunmasını isteme hususunda bireyin yetkili sayıldığı menfaatlerdir. Verilen tanımdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A
Adalet
- B
Hakkaniyet
- C

- Nesafet
- D
Hak
- E
Eşitlik

Yanıt Açıklaması:

Hak, "hukuk tarafından tanınan, yararlanılması hak sahibinin iradesine bırakılan ve korunmasını isteme hususunda bireyin yetkili sayıldığı menfaatlerdir."

12.SORU

... bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin işlerinde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran işverene denir. Boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A
Alt işveren
- B
İş ilişkisi
- C
İşveren
- D
İşveren vekili
- E
İşçi

Yanıt Açıklaması:

Alt işveren, bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin işlerinde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran işverene denir.

13.Soru

HUKUK TARAFINDAN KORUNAN VE SAHİBİNE BU KORUNMADAN YARARLANMA YETKİSİ VEREN MENFAATE NE AD VERİLİR?

- A
Hak
- B
Objektif hukuk
- C
Yetki
- D
Tâbiyet
- E
Şahsın hukuku

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Yanıt Açıklaması:

Hak, "hukuk tarafından tanınan, yararlanılması hak sahibinin iradesine bırakılan ve korunmasını isteme hususunda bireyin yetkili sayıldığı menfaatlerdir." Cevap A dır.

14.SORU

Mahkemeden, yeni bir hukuki durum yaratılması veya var olan bir hukuki durumun içeriğinin değiştirilmesi yahut onun ortadan kaldırılmasının talep edildiği dava türüne ne ad verilir?

- A İnşai dava
- B Eda davası
- C Tespit davası
- D Belirsiz alacak davası
- E Topluluk davası

Yanıt Açıklaması:

İnşai dava (yenilik doğuran dava) ile mahkemeden, yeni bir hukuki durum yaratılması veya mevcut bir hukuki durumun içeriğinin değiştirilmesi yahut onun ortadan kaldırılması talep edilebilmektedir. Bir inşai hakkın (yenilik doğurucu hakkın), dava yoluyla kullanılmasının zorunlu olduğu hâllerde, inşai dava açılacaktır. Kanunlarda aksi belirtilmedikçe, mahkemenin vereceği inşai hükümler, geçmişe etkili olmayacaktır (HMK m.108)

15.SORU

- I. PARASIZ EĞİTİM VE ÖĞRETİM HAKKI
- II. KÜLTÜREL YAŞAMA KATILABİLME HAKKI
- III. İNSANLIĞIN ORTAK MAL VARLIĞINA SAYGI HAKKI
- IV. YAŞAM HAKKI VE KİŞİ DOKUNULMAZLIĞI
- V. SEÇME VE SEÇİLME HAKKI

Yukarıda verilen haklardan hangisi üçüncü kuşak haklar kapsamında değerlendirilmektedir?

- A Yalnız I
- B I ve II
- C Yalnız III
- D III ve IV
- E IV ve V

Yanıt Açıklaması:

Üçüncü Kuşak Haklar (Dayanışma Hakları): İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası ilişkilerin gelişmesi ve birçok uluslararası örgütün kurulması ile insan hakları devletler üstü düzeyde gündeme gelmeye başladı. Üçüncü kuşak haklar, işte tam da bu dönemde, özellikle sömürgeci çıkan üçüncü dünya ülkelerinin baskısı sonucu tanınmaya başlamıştır. **Çevre hakkı, insanlığın ortak mal varlığına saygı hakkı, gelişme hakkı ve barış hakkı üçüncü kuşak haklardan başlıcaları olarak sayılabilirler.**

16.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Devletler Özel Hukukunun alanlarından biridir?

- A Şirketler Hukuku
- B Sigorta Hukuku
- C Ticari İşletme Hukuku
- D Kıymetli Evrak Hukuku
- E Yabancılar Hukuku

Yanıt Açıklaması:

Yabancılar Hukuku

17.SORU

Toplu iş hukuku aşağıdaki kanunlardan hangisi ile düzenlenmektedir?

- A Türk Medeni Kanunu
- B Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu
- C Borçlar Kanunu
- D İş Kanunu
- E Anayasa

Yanıt Açıklaması:

İş hukukunun diğer bir bölümünü oluşturan toplu iş hukuku, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ile düzenlenmektedir. Söz konusu yasa, işçilerin Anayasa'dan kaynaklanan örgütlenme hakkını güvence altına almaktadır.

18.Soru

Aşağıdakilerden hangisi ikinci kuşak (sosyal) haklardan biridir?

- A Mülkiyet Hakkı

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

B
Kişi Özgürlüğü

C
Eşitlik Hakkı

D
Tarafsız mahkeme önünde yargılanma hakkı

E
Çalışma Hakkı

Yanıt Açıklaması:

Çalışma hakkı 3. Kuşak Haklar arasında yer almaktadır.

19.SORU

Aşağıdakilerden hangisi karşılıklı bir uyumsuzluğun söz konusu olduğu, davacı ve davalı arasında gelişen yargı türüdür?

A
Çekişmesiz yargı

B
Tespit davası

C
Çekişmeli yargı

D
İnşai dava

E
Cebri icra

Yanıt Açıklaması:

Çekişmeli yargı (nizalı kaza) karşılıklı bir uyumsuzluğun söz konusu olduğu, davacı ve davalı arasında gelişen yargı türüdür (boşanma davası, tahliye davası, babalık davası, tazminat davası vb.). Buna göre doğru cevap C şıkkıdır.

20.SORU

İrtifak hakları kendi arasında kaç'a ayrılır?

A

1

B

2

C

3

D

4

E

5

Yanıt Açıklaması:

İrtifak hakları kendi aralarında eşyaya bağlı irtifak hakları, şahsi irtifak hakları ve karma irtifak hakları olmak üzere üçe ayrılır.

10.SORU

Güçlendirilmiş alacak hakları ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A

Etkisi kuvvetlendirilmiş alacak hakkıdır

B

Tapu kütüğüne şerh ile gerçekleşir

C

Sadece işlemin taraflarına karşı ileri sürülebilirler

D

Sadece bazı alacak hakları için bu imkan getirilmiştir

E

Alacak hakkına aynı hak niteliği kazandırmaz

Yanıt Açıklaması:

Güçlendirilmiş alacak hakları; tapu kütüğüne şerh verilmesi şartı aranarak, sadece işlemin tarafına değil, üçüncü kişilere de ileri sürülebilmesi imkânı getirilmiş, sınırlı olarak kanunda açıkça düzenlenmiş olan haklardır.

11.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ticaret hukukunun alt dallarından değildir?

A

Deniz Ticareti Hukuku

B

Sigorta Hukuku

C

Taşıma İşleri Hukuku

D

S,irketler Hukuku

E

Eşya hukuku

Yanıt Açıklaması:

TİCARET HUKUKUNUN ALANI

Ticari İşletme Hukuku,

S,irketler Hukuku,

Taşıma İşleri Hukuku,

Kıymetli Evrak Hukuku,

Deniz Ticareti Hukuku,

Sigorta Hukuku.

12.SORU

Aşağıdakilerden hangisi maddi mallar üzerindeki mutlak haklardan değildir?

A

Mülkiyet hakkı

B

İrtifak hakkı

C

Taşınmaz yükü

D

Alacak hakkı

E

Rehin hakkı

Yanıt Açıklaması:

Mutlak haklar, sahibine şahıslar (kişiler) ile maddi ve gayrimaddi (maddi olmayan) bütün

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

mallar üzerinde en geniş yetkileri veren ve hak sahibi tarafından herkese karşı ileri sürülebilir haklardır. Alacak hakkı nisbi haklardandır ve yalnızca hukuki ilişkiye taraf olan kişilere karşı ileri sürülebilir. Doğru yanıt D seçeneğidir.

13.SORU

Aşağıdakilerden hangisi bir hakkın, hukuki olay, hukuki fiil ya da hukuki işlem sonucunda tamamen ortadan kalkmasıyla gerçekleşir?

- A
Hakkın nisbi kaybı
- B
Hakkın mutlak kaybı
- C
Kazandırıcı zamanaşımı
- D
Hak düşürücü süre
- E
Mirastan yoksunluk

Yanıt Açıklaması:

Hak sahibinin, sahip olduğu bir hakkın hukuki işlem, hukuki fiil ya da hukuki olay sonucunda bir başka kişiye devredilmesiyle hakkın nisbi kaybı gerçekleşir. Hakkın mutlak kaybı, bir hakkın, hukuki olay, hukuki fiil ya da hukuki işlem sonucunda tamamen ortadan kalkmasıyla gerçekleşir

14.SORU

Kişinin maddi ve manevi tüm varlığı ile ilgili bulunan ve bu varlığın serbestçe geliştirilmesi amacına yönelik olan haklara ne ad verilir?

- A
Siyasal kamu hakları
- B
Pozitif statü hakları
- C
Özel nitelikli kamu hakları
- D
Kişisel kamu hakları
- E
Sosyal ve ekonomik haklar

Yanıt Açıklaması:

Kişisel kamu haklarına "koruyucu kamu hakları (negatif statü hakları)" da denilir. Bunlar, kişinin maddi ve manevi tüm varlığı ile ilgili bulunan ve bu varlığın serbestçe geliştirilmesi amacına yönelik olan; kişinin Devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hak ve hürriyetlerdir. Bu haklar Devlet'e negatif bir tutum, kişiye karşı karışmama ödevi yüklerler. Söz konusu haklar, kişiyi topluma ve özellikle de Devlet'e karşı korumak için öngörülmüşlerdir. Kişisel kamu hakları Anayasa'nın ikinci kısmının ikinci

bölümünde, "Kişinin Hakları ve Ödevleri" başlığını taşıyan 17-40. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bu hak ve hürriyetlere örnek olarak, "kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" (m.17), "kişi hürriyeti ve güvenliği" (m.19), "özel hayatın gizliliği" (m.20), "konut dokunulmazlığı" (m.21), "haberleşme hürriyeti" (m.22), "yerleşme ve seyahat hürriyeti" (m.23), "din ve vicdan hürriyeti" (m.24), "düşünce ve kanaat hürriyeti" (m.25), "düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" (m.26), "bilim ve sanat hürriyeti" (m.27), "basın hürriyeti" (m.28), "sürelî ve süresiz yayın hakkı" (m.29), "dernek kurma hürriyeti" (m.33), "toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı" (m.34), "mülkiyet hakkı" (m.35), "hak arama hürriyeti" (m.36) gösterilebilir.

15.SORU

AŞAĞIDA MİRAS HUKUKUYLA İLGİLİ OLARAK VERİLEN BİLGİLERDEN HANGİSİ YANLIŞTIR?

- A
Altsoyu olan bir miras bırakanın ana ve babası, o kişinin mirasçısı olamaz.
- B
Evlât edinilen kişi, kendi kan hısımlarına mirasçı olamaz.
- C
Evlât edinen, evlatlık ve altsoyuna mirasçı olamaz.
- D
On beş yaşından küçükler vasiyetname düzenleyemez.
- E
Kısıtlılar ve ergin olmayanlar miras sözleşmesi yapamaz.

Yanıt Açıklaması:

Evlâtlık ve altsoyunun, evlât edinene mirasçılığı da kan hısmı gibidir. Evlâtlığın kendi ailesindeki mirasçılığı da devam eder. Evlât edinen ve hısımları, evlâtlığa mirasçı olmazlar. Doğru yanıt B seçeneğidir.

16.SORU

Bir ceza normunun unsuru / unsurları nelerdir?

- A
Kural
- B
Yaptırım
- C
Kural ve yaptırım
- D
Yaptırım ve ceza
- E
Yaptırım ve hapis cezası

Yanıt Açıklaması:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Ceza normu, kural ve yaptırım olmak üzere iki temel kısımdan oluşur.

17.SORU

"Bir taşınmazın malikinin, yalnız o taşınmazla sorumlu olmak üzere diğer bir kimseye bir şey vermek veya bir iş yapmakla yükümlü kılınması" olarak tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Rehin
- B
Taşınmaz yükü
- C
Taşınmaz kirası
- D
İrtifak
- E
Sükna

Yanıt Açıklaması:

Taşınmaz yükü, bir taşınmazın malikinin yalnız o taşınmazla sorumlu olmak üzere diğer bir kimseye bir şey vermek veya bir iş yapmakla yükümlü kılınmasıdır (TMK m.839).

18.SORU

I. Yaşam hakkı ve kişi dokunulmazlığı
II. Dernek kurma hakkı
III. Sağlık hakkı
IV. Çevre hakkı
V. Barış hakkı
Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri ikinci kuşak insan hakları arasında yer almaktadır?

- A
Yalnızca III
- B
Yalnızca V
- C
II-III-IV
- D
I-IV-V
- E
II-V

Yanıt Açıklaması:

İnsan hakları artık sadece bir özgürlük olarak değil; aynı zamanda devletten bir hizmet isteme yetkisi veren haklar olarak da düşünülmeye başlandı ve ikinci kuşak haklar bu şekilde doğdu. Bu haklardan başlıcaları; çalışma hakkı, sendika kurma hakkı, grev ve toplu sözleşme hakkı, işyeri yönetimine katılma hakkı, dinlenme hakkı, sosyal güvenlik hakkı, parasız eğitim ve öğretim hakkı, kültürel yaşama katılabilme hakkı, sağlık hakkı, beslenme hakkı, konut hakkı, anne-çocuk-sakat-yaşlı gibi korunmaya muhtaç

kimselerin korunmasıyla ilgili haklar olarak belirlenebilir.

19.SORU

Ülkedeki bireylerin temel hak ve özgürlüklerini düzenleyen hukuk dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Medeni Hukuk
- B
İdare hukuku
- C
Anayasa hukuku
- D
Ceza hukuku
- E
Genel kamu hukuku

Yanıt Açıklaması:

Ülkedeki bireylerin temel hak ve özgürlüklerini düzenleyen hukuk dalı anayasa hukukudur.

20.SORU

TAZMİNAT YAPTIRIMINA İLİŞKİN OLARAK AŞAĞIDAKİ İFADELERDEN HANGİSİ YANLIŞTIR?

- A
Tazminata konu zarar maddi veya manevi olabilir
- B
Tazminat haksız fiilden doğabileceği gibi sözleşmeye aykırı davranıştan da doğabilir
- C
Manevi zarar, paradan başka yollarla da giderilebilir
- D
Maddi zarar ancak nakden giderilebilir
- E
Zarar giderilmezse zarar veren kimse aleyhine cebri icra yaptırımı da uygulanabilir

Yanıt Açıklaması:

Maddi zararın karşılığı olan maddi tazminat, zarar gören kimsenin mal varlığından iradesi dışında meydana gelen eksilmenin zarar veren tarafından aynen veya nakden giderilmesidir. Aynen tazminde zarar görenin mal varlığının para ya da para dışındaki şeylerle önceki hale getirilmesi amaçlanır. konusudur

- C
Yalnız kamu hukukundan doğar
- D
Yalnız hukuki ilişkiye taraf olan kişilere karşı ileri sürülebilir
- E
Herkesine karşı ileri sürülebilir

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Yanıt Açıklaması:

Mutlak haklar herkese karşı ileri sürülebilir haklardır. Nisbi haklar ise bunun aksine yalnız hukuki ilişkiye taraf olan kişilere karşı ileri sürülebilir haklardır.

2.SORU

Gerçek veya tüzel kişileri ve bu kişilerin durumlarını içerisinde barındıran hukuk dalı hangisidir?

- A
Kişiler hukuku
- B
Şirketler hukuku
- C
Aile hukuku
- D
Sözleşmeler hukuku
- E
Tıp hukuku

Yanıt Açıklaması:

Gerçek veya tüzel kişileri ve bu kişilerin durumlarını içerisinde barındıran hukuk dalı kişiler hukukudur

3.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hukuk davası türleri içinde; varlığın ya da yokluğun yahut bir belgenin gerçek olup olmadığının belirlendiği davadır?

- A
Tespit davası
- B
Eda davası
- C
Topluluk davası
- D
İnşai davası
- E
Belirsiz alacak davası

Yanıt Açıklaması:

Tespit davası ile mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilmektedir. Tespit davası açanın, kanunlarda belirtilen istisnai durumlar dışında, bu davayı açmakta hukuken korunmaya değer güncel bir yararı bulunması gereğini de kanun aramaktadır. Maddî olaylar, tek başlarına tespit davasının konusunu oluşturamayacaktır. Bir hakkın ya da hukuki ilişkinin varlığının tespiti isteniyorsa müspet tespit davası, yokluğunun tespiti talep ediliyorsa menfi tespit davası söz konusu olur. Doğru cevap A'dır.

4.SORU

I- Özel hukuk alanının en temel kavramlarından biridir.

II-Öğretide objektif hukuk sadece hukuk sözcüğü ile ifade edilirken, subjektif hukuk için ise hak sözcüğü kullanılmaktadır.

III-Haklar doğdukları hukuk kuralının niteliğine göre kamu hakları ve özel haklar olmak üzere iki alt gruba ayrılır.

IV-Hak, hukuk tarafından tanınan, yararlanılması hak sahibinin iradesine bırakılan ve korunmasını isteme hususunda bireyin yetkili sayıldığı menfaatlerdir.

Hak kavramı ile ilgili olarak yukarıdaki bilgilerin hangisi doğru olarak verilmiştir?

- A
I ve II
- B
I, II ve III
- C
II,III ve IV
- D
I,II, III ve IV
- E
Yalnız IV

Yanıt Açıklaması:

Özel hukuk alanının en temel kavramlarından biridir. Öğretide objektif hukuk sadece hukuk sözcüğü ile ifade edilirken, subjektif hukuk için ise hak sözcüğü kullanılmaktadır. Haklar doğdukları hukuk kuralının niteliğine göre kamu hakları ve özel haklar olmak üzere iki alt gruba ayrılır. Hak, hukuk tarafından tanınan, yararlanılması hak sahibinin iradesine bırakılan ve korunmasını isteme hususunda bireyin yetkili sayıldığı menfaatlerdir. Doğru cevap D şıkkıdır.

5.SORU

Aşağıda verilen bilgilerden hangisi sigorta hukukuyla ilgili değildir?

- A
İşçi, memur ve bağımsız çalışanları kapsamına alır.
- B
Karşılıklı sigorta ancak kolektif şirket şeklinde yapılabilir.
- C
Sigortacının sigorta zaten sigorta ettirdiği bir menfaati yeniden sigorta ettirmesine reasürans denir.
- D
Başkası adına sigortada, sigorta ettiren üçüncü kişinin bir menfaatini sigorta ettirir.
- E
Ticaret hukukunun konularından biridir.

Yanıt Açıklaması:

Sosyal güvenlik sisteminin temel yasası, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'dur. Yasa esasen, sigortalı ve genel sağlık sigortalısı olarak tanımladığı kişileri ve

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

onların bakmakla yükümlü oldukları kişileri muhatap alır. Bu Kanun'un amacı, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak, bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılanma yöntemlerini belirlemek, sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir. Sosyal güvenlik hukukunda, işçi ve memurlar dışında bağımsız çalışanlar da kapsama dâhildir. Söz konusu sigortalılara birtakım sigorta yardımları verilmektedir. A seçeneği sosyal güvenlik hukuku ile ilgilidir.

6.SORU

Sahibine tam ve sınırsız yetki veren aynî hak türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A Kişilik hakkı
- B Özel hak
- C Sükna hakkı
- D İrtifak hakkı
- E Mülkiyet hakkı

Yanıt Açıklaması:

Sahibine tam ve sınırsız yetki veren aynî hak mülkiyettir.

7.SORU

Özel haklardan yararlanmada vatandaşlar arasında hangi ilke geçerlidir?

- A Süreklilik
- B Soyutluk
- C Yasallık
- D Eşitlik
- E Belirlilik

Yanıt Açıklaması:

Özel haklardan yararlanmada vatandaşlar arasında yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi vb. hususlarda eşitlik ilkesi geçerlidir. Buna ek olarak bu ilke, kamu haklarından yararlanmada geçerli değildir.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi bir hak kazanılırken hakkın kazanılmasına engel olan bir sebebin mevcudiyeti veya o hakkı kazanma için gerekli olan bir unsurun yokluğu hakkında gerekli özeni göstermesine

rağmen kişide var olan, makul görülebilen bir yanlış bilgi ya da bilgisizliği ifade eder?

- A Devren kazanma
- B Halefîyet
- C Maddi fiil
- D Hukuki işlem
- E İyi niyet

Yanıt Açıklaması:

İyiniyet kavramı, bir hak kazanılırken hakkın kazanılmasına engel olan bir sebebin mevcudiyeti veya o hakkı kazanma için gerekli olan bir unsurun yokluğu hakkında gerekli özeni göstermesine rağmen kişide varolan, makul görülebilen bir yanlış bilgi ya da bilgisizliği ifade eder. Buna göre doğru cevap E şıkkıdır.

9.SORU

Bir yazarın yayımlanmış kitabı üzerindeki telif hakkı aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A Hakkın aslen kazanılması
- B Haksız fiil
- C Borca aykırı fiil
- D Devren kazanma
- E Külli halefîyet

Yanıt Açıklaması:

Hakların aslen kazanılması, maddi mallar (eşya) üzerinde olabileceği gibi, maddi olmayan mallar veya kişiler üzerindeki haklara ilişkin de olabilir. Bir yazarın yayımlanmış kitabı üzerindeki telif hakkı aslen kazanmaya örnektir.

10.SORU

I- Kamu hakları kamu hukukundan doğan, vatandaşların Devlet'e karşı sahip olduğu hakları ifade eder.

II-Bu haklara örnek olarak kişisel özgürlükler, seçme hakkı, seçilme hakkı, eğitim ve öğretim hakkı, çalışma hakkı, dilekçe hakkı gibi haklar sayılabilir.

III- Kamu haklarını genel nitelikli kamu hakları ve özel nitelikli kamu hakları olmak üzere iki alt dala ayırmak mümkündür.

Kamu hakları ile ilgili olarak yukarıdaki bilgilerin hangisi doğru olarak verilmiştir?

- A

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

- Yalnız I
B
I ve II
C
I ve III
D
I,II ve III
E
Yalnız III

Yanıt Açıklaması:

Kamu hakları kamu hukukundan doğan, vatandaşların Devlet'e karşı sahip olduğu hakları ifade eder. Bu haklara örnek olarak kişisel özgürlükler, seçme hakkı, seçilme hakkı, eğitim ve öğretim hakkı, çalışma hakkı, dilekçe hakkı gibi haklar sayılabilir. Kamu haklarını genel nitelikli kamu hakları ve özel nitelikli kamu hakları olmak üzere iki alt dala ayırmak mümkündür. Doğru cevap D şıkkıdır.

11.SORU

Bir kişinin rızası olmadan elinden çıkması, "Bir kimsenin mal varlığından kaybolmuş bir şeyi bulan iyiniyetli kişi, Kanun'da aranan bazı yükümlülükleri yerine getirmemişse bulunduğu eşya üzerinde mülkiyet hakkını kazanamaz" ilkesi hangi halde söz konusu olur?

- A
Malı satın alınan kişinin korunması
B
Malı hediye edilen kişinin korunması
C
Malı gaspedilen kişinin korunması
D
Malı kaybolmuş kişinin korunması
E
Malı çalınmış kişinin korunması

Yanıt Açıklaması:

Bir kişinin rızası olmadan elinden çıkması, "Bir kimsenin mal varlığından kaybolmuş bir şeyi bulan iyiniyetli kişi, Kanun'da aranan bazı yükümlülükleri yerine getirmemişse bulunduğu eşya üzerinde mülkiyet hakkını kazanamaz" ilkesi Malı kaybolmuş kişinin korunması ilkesiyle ilişkilendirilir. Dolayısı ile sorunun doğru cevabı D seçeneğidir.

12.SORU

Kısmi butlanda hukuki işlemin tamamı değil bir kısmının geçersizliği, söz konusudur.

- A
kısmi butlan
B
nispi butlan
C
mutlak butlan

- D
zorunlu butlan
E
cebri butlan

Yanıt Açıklaması:

.....'da hukuki işlemin tamamı değil bir kısmının geçersizliği, söz konusudur. yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

13.SORU

I. Özel haklarda genellik ilkesi vardır.
II. Özel haklarda eşitlik ilkesi vardır.
III. Özel haklardan alacak hakkı sadece "yapma" biçimindeki edimleri içerebilir.
Özel hukuk hakları ile ilgili verilenlerden hangileri doğrudur?

- A
Yalnız I
B
Yalnız III
C
I ve II
D
I ve III
E
II ve III

Yanıt Açıklaması:

Alacak hakkının içerdiği edim "yapmama" biçiminde de olabilir, buna bir engel yoktur. Diğerleri doğru olduğuna göre cevap C dir.

14.SORU

özel bir hukuki duruma dayanarak hak sahibinin tek taraflı irade açıklaması (beyanı) ile yeni bir hukuki ilişki kurabilme, mevcut hukuki ilişkiyi değiştirebilme veya ortadan kaldırabilme yetkisini ifade eden hangi haklardır?

- A
devredilebilen haklar
B
devredilemeyen haklar
C
yenilik doğuran haklar
D
bağımsız haklar
E
bağlı haklar

Yanıt Açıklaması:

Yenilik doğuran (inşai) hak, bir hukuki duruma dayanarak hak sahibinin tek taraflı irade açıklaması (beyanı) ile yeni bir hukuki ilişki kurabilme, mevcut hukuki ilişkiyi değiştirebilme veya ortadan kaldırabilme yetkisini ifade eder.

15.SORU

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az kaç gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar?

- A
30
- B
45
- C
60
- D
75
- E
15

Yanıt Açıklaması:

Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az yetmiş beş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmaktadır

16.SORU

TBMM'nin ile genel ve özel af ilânına karar verememesi için en az kaç milletvekilinin olumlu oy kullanması gereklidir?

- A
400
- B
360
- C
301
- D
300
- E
450

Yanıt Açıklaması:

Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri Any. m.87'de düzenlenmiştir. Bu yetkilerden birisi de genel ve özel af ilânına karar vermektir. Bu ise ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile alınabilecektir.

17.SORU

I. İpotek
II. İrat senedi
III. Emtia senedi
Hangisi veya hangileri taşınmaz rehninin türleridir?

- A
Yalnız I
- B
Yalnız II
- C
I ve II
- D
II ve III
- E

I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Taşınmaz rehninin türleri; "ipotek", "ipotekli borç senedi" ve "irat senedi"dir.

18.SORU

Hak sahibinin hakkını kullanmasıyla herhangi bir yeni hukuki ilişki doğurmayan haklara ne ad verilir?

- A
Alelâde haklar
- B
Bağımsız Haklar
- C
Bağımlı Haklar
- D
Devredilebilen Haklar
- E
Devredilemeyen Haklar

Yanıt Açıklaması:

Alelâde haklar, hak sahibinin hakkını kullanmasıyla herhangi bir yeni hukuki ilişki doğurmayan haklardır.

19.SORU

_____, başkasına ait (başkasının mülkiyetinde olan) bir eşyayı kullanma veya ondan yararlanma yetkisini veren aynî haklardır. Yukarıdaki tanımda boş bırakılan yere hangi kavram gelmelidir?

- A
Mülkiyet hakkı
- B
Nisbi haklar
- C
Taşınmaz yükü
- D
Rehin hakkı
- E
İrtifak hakları

Yanıt Açıklaması:

İrtifak hakları, başkasına ait (başkasının mülkiyetinde olan) bir eşyayı kullanma veya ondan yararlanma yetkisini veren aynî haklardır. Doğru cevap E'dir.

20.SORU

- I. KİŞİ YANLIŞ BİR BİLGİYE SAHİP OLMALIDIR.
- II. YANLIŞ BİLGİ MAZUR GÖRÜLEBİLİR OLMALIDIR.
- III. HAKLARIN KAZANILMASI SAĞLANIYOR OLMALIDIR.
- IV. YANLIŞ BİLGİ DEVAMLILIK MEVCUT OLMALIDIR.

Yukarıdakilerden hangileri iyi niyetin unsurları arasında yer alır?

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

- A
I, II ve IV
B
II ve IV
C
II, III ve IV
D
I ve III
E
I, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

İyiniyetin unsurları üçe ayrılarak incelenebilir:

1. Kişi hatalı (yanlış) bir bilgiye sahip veya bilgisiz olmalıdır.
2. Bu hatalı (yanlış) bilgi veya bilgisizlik kendi kusurundan ortaya çıkmış olmamalıdır. Başka bir ifade ile, mazur görülebilir bir hatalı (yanlış) bilgi veya bilgisizlik bulunmalı; gereken özenin gösterilmesi ihmal edilmiş olmamalıdır.
3. Bu hatalı (yanlış) bilgi veya bilgisizlik; ya yalnız hakkın doğumu veya kazanılması anında bulunmalı ya da devamlı olarak mevcut olmalıdır.

İyiniyetin en önemli sonucu (hükümü), hakların kazanılmasını sağlamasıdır. Gerçekten iyiniyet, bir hakkın kazanılması için gerekli olan şartların mevcut olmamasına veya hakkın geçişini engelleyen sebeplerin varlığına rağmen, o hakkın geçerli bir şekilde kazanılmasına imkân sağlamaktadır.

1.SORU

Kullanımlarına göre özel haklar ayırımında aşağıdakilerden hangisi devredilmeyen bir haktır?

- A
Mülkiyet hakkı
B
Telif hakkı
C
Alacak hakkı
D
Kira hakkı
E
İntifa hakkı

Yanıt Açıklaması:

Kullanımlarına göre özel haklar devredilebilen haklar ve devredilemeyen haklar olarak ikiye ayrılır. Mülkiyet hakkı, telif hakkı, alacak hakkı, kira hakkı genel anlamıyla özel haklardandır ve devredilebilen haklar içerisinde yer alır. İntifa hakkı mal varlığıyla ilgilidir ve miras yoluyla dahi itikal etmez.

2.SORU

mallar ve kişiler üzerinde iktidar temin eden haklara ne ad verilir?

- A
Yararlanma hakları
B
nisbi haklar
C
düzenleme hakları
D
grup hakları
E
alacak hakları

Yanıt Açıklaması:

Yararlanma hakları, mallar ve kişiler üzerinde iktidar temin eden haklardır.

3.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Ticaret Hukuku alanlarından biri değildir?

- A
Ticari İşletme Hukuku
B
Borçlar Hukuku
C
Taşıma İşleri Hukuku
D
Kıymetli Evrak Hukuku
E
Deniz Ticareti Hukuku

Yanıt Açıklaması:

Ticaret Hukuku alanında şunlar bulunur:

- Ticari İşletme Hukuku
- Şirketler Hukuku
- Taşıma İşleri Hukuku
- Kıymetli Evrak Hukuku
- Deniz Ticareti Hukuku
- Sigorta Hukuku

Doğru cevap B'dir.

4.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hukukta yaptırımlardan biridir?

- A
ceza
B
af
C
borç
D
bağışlama
E
bırakma

Yanıt Açıklaması:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Hukuka aykırı davranışlar, suç olarak ceza kanunlarında yer almaktadır. Suçun işlenmesini önlemek, suç işlenmesiyle bozulan toplumsal düzeni

kurmak ve suçluyu ıslah etmek amacıyla ceza yaptırımına başvurulmaktadır (Özekes, 2015 s. 118).

Suçun karşılığı olan ceza, birçok toplumda temel yaptırım olarak kabul edilir. Öyle ki birçok toplumda yaptırım ile ceza kavramı özdeşleşmiştir. Bunun en temel sebebi ceza yaptırımının ağırlığıdır.

5.SORU

- I. ÇEVRE HAKKI
- II. İNANÇ VE İBADET ÖZGÜRLÜĞÜ
- III. PARASIZ EĞİTİM VE ÖĞRETİM HAKKI
- IV. MÜLKİYET HAKKI
- A. BİRİNCİ KUŞAK HAKLAR
- B. İKİNCİ KUŞAK HAKLAR
- C. ÜÇÜNCÜ KUŞAK HAKLAR

Öğretide insan hakları, kavramın tarihsel gelişim sürecine de paralellik arz etmesi bakımından birinci kuşak haklar, ikinci kuşak haklar ve üçüncü kuşak haklar şeklinde sınıflandırılarak incelenmektedir. Buna göre; yukarıda verilen haklar ve türleri hangi seçenekte doğru biçimde eşleştirilmiştir?

- A
I- B, II-A, III-A, IV-C
- B
I-C, II-C, III-B, IV-A
- C
I-C, II-A, III-C, IV- B
- D
I-C, II-B, III- A, IV-A
- E
I-C, II-A, III-B, IV-A

Yanıt Açıklaması:

Birinci Kuşak Haklar (Klasik Haklar): Bu hakların temel özelliği, kişilere devletin karışamayacağı özel bir alan oluşturmasıdır. Bu özel alan içerisinde kişiler diledikleri gibi hareket edebilirler. Bu haklardan belli başlıları; yaşam hakkı ve kişi dokunulmazlığı, kişi özgürlüğü ve kişi güvenliği, düşünce ve düşüncüyü açıklama özgürlüğü, eşitlik hakkı, seçme ve seçilme hakkı, tarafsız yargıç önünde yargılanma hakkı, inanç ve ibadet özgürlüğü, dernek kurma hakkı, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı, dilekçe hakkı, kamu hizmetine girme hakkı, mülkiyet hakkı olarak sayılabilir.

İkinci Kuşak Haklar (Sosyal Haklar): XIX. yüzyılda eşitlik ve özgürlükler herkese tanınmış olsalar da bunlardan sadece küçük bir zümre yararlanabiliyordu. Büyük bir kesim ise yoksulluk nedeniyle sahip olduğu haklardan faydalanamıyordu. Örneğin insanların yaşam hakkı vardı ancak basit hastalıklara karşı bile

bazen çaresiz kalabiliyorlardı. Ne doktora gidecek ne de ilaç alacak maddi güce sahiptiler. Konut dokunulmazlıkları vardı ancak konutları yoktu. Zamanla insan haklarından faydalanabilmek için bireylerin sadece özgür olmalarının yeterli olmadığı anlaşıldı. Özgür oldukları hâlde bu haklardan faydalanamayan çok kimse vardı ve bunların bu haklardan faydalanabilmeleri için desteklenmeleri gerekiyordu. Bu düşünceler temelinde 19. yüzyıldan başlayarak insan hakları düşüncesinde önemli bir gelişme oldu. İnsan hakları artık sadece bir özgürlük olarak değil; aynı zamanda devletten bir hizmet isteme yetkisi veren haklar olarak da düşünölmeye başlandı ve ikinci kuşak haklar bu şekilde doğdu. Bu haklardan başlıcaları; çalışma hakkı, sendika kurma hakkı, grev ve toplu sözleşme hakkı, işyeri yönetimine katılma hakkı, dinlenme hakkı, sosyal güvenlik hakkı, parasız eğitim ve öğretim hakkı, kültürel yaşama katılabilme hakkı, sağlık hakkı, beslenme hakkı, konut hakkı, anne-çocuk-sakat-yaşlı gibi korunmaya muhtaç kimselerin korunmasıyla ilgili haklar olarak belirlenebilir. Üçüncü Kuşak Haklar (Dayanışma Hakları): İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası ilişkilerin gelişmesi ve birçok uluslararası örgütün kurulması ile insan hakları devletler üstü düzeyde gündeme gelmeye başladı. Üçüncü kuşak haklar, işte tam da bu dönemde, özellikle sömürgeci çıkarılan üçüncü dünya ülkelerinin baskısı sonucu tanınmaya başlamıştır. Çevre hakkı, insanlığın ortak mal varlığına saygı hakkı, gelişme hakkı ve barış hakkı üçüncü kuşak haklardan başlıcaları olarak sayılabilirler. Doğru cevap E'dir.

6.SORU

I- Maddi mallar üzerindeki mutlak haklara aynî haklar (eşya üzerindeki haklar) da denir.
II- Aynî haklar, sahibine tanıdığı yetkinin tam ve sınırsız olup olmamasına göre, mülkiyet hakkı ve sınırlı aynî haklar olmak üzere iki ana gruba ayrılır.
III- İrtifak hakları, taşınmaz yükü ve rehin hakları sınırlı aynî haklardandır.
Mallar üzerindeki mutlak haklar ile ilgili olarak yukarıdaki bilgilerin hangisi doğru olarak verilmiştir?

- A
Yalnız I
- B
I ve II
- C
I ve III
- D
I,II ve III
- E
Yalnız III

Yanıt Açıklaması:

Maddi mallar üzerindeki mutlak haklara aynî haklar (eşya üzerindeki haklar) da denir. Aynî

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

haklar, sahibine tanıdığı yetkinin tam ve sınırsız olup olmamasına göre, mülkiyet hakkı ve sınırlı aynî haklar olmak üzere iki ana gruba ayrılır. İrtifak hakları, taşınmaz yükü ve rehin hakları sınırlı aynî haklardandır. Doğru cevap D şıkkıdır.

7.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye Cumhuriyeti devletinin temel niteliklerinden değildir?

- A İnsan Haklarına Dayalı Devlet
- B Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet
- C Sosyal Devlet
- D Demokratik Devlet
- E Laik Devlet

Yanıt Açıklaması:

1961 anayasasından farklı olarak 1982 anayasasında insan haklarına saygılı devlet ifadesi kullanılmıştır.

8.SORU

Hukuk düzeninde hakkın doğumuna yol açan kaç olgu bulunmaktadır?

- A 6
- B 5
- C 4
- D 3
- E 2

Yanıt Açıklaması:

Hukuk düzeninde bir hakkın bir kişiye bağlanmasına hakkın kazanılması adı verilir. Bu durumda kişi ile hak arasında bir bağlantı kurulmaktadır. Bir kazanılmasına, başka bir ifade ile hakkın doğumuna yol açan olgular 3 tanedir. Bunlar; hukuki olay, hukuki fiil ve hukuki işlemdir. Hukuki olay, hukuk düzeninin kendilerine hukuki sonuçlar bağladığı olaylardır. Hukuki olaylar iki grupta toplanır: Dar anlamda ve geniş anlamda hukuki olaylar. Hukukun kendisine hukuki sonuç bağladığı insan iradesi, hukuki fiil olarak adlandırılır. Hukuki işlem; bir veya birden fazla kişinin hukuki bir sonuca yöneltmiş irade açıklamasıdır. Diğer bir ifade ile hukukun kişinin davranışına, onun iradesine uygun sonucu bağlaması halinde hukuki işlem ortaya çıkar. Doğru cevap D'dir.

9.SORU

Aşağıdakilerden hangisi kamu hukukunun içerisinde yer alan hukuk dallarından biri değildir?

- A Ceza Hukuku
- B Medeni Hukuk
- C İdari Yargılama Hukuku
- D Uluslararası Kamu Hukuku
- E İdare Hukuku

Yanıt Açıklaması:

Medeni Hukuk bir özel hukuk dalıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi geniş anlamda, kanun koyucunun kişi iradesi sonucu olup olmadığına bakmaksızın hüküm ve sonuç bağladığı olayları ifade eder?

- A Hukuki fiil
- B Hukuki olay
- C Hukuki işlem
- D Adli işlem
- E Hukuki hak

Yanıt Açıklaması:

Geniş anlamda hukuki olay, kanun koyucunun kişi iradesi sonucu olup olmadığına bakmaksızın hüküm ve sonuç bağladığı olayları ifade eder. Buna göre doğru cevap B şıkkıdır.

11.SORU

Bir veya birden fazla kişinin hukuki bir sonuca yöneltmiş irade açıklamasına ne ad verilir?

- A Hukuki olay
- B Hukuka uygun fiil
- C Hukuka aykırı fiil
- D Emek açıklaması
- E Hukuki işlem

Yanıt Açıklaması:

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Hukuki işlem, bir veya birden fazla kişinin hukuki bir sonuca yöneltilmiş irade açıklamasıdır. Cevap E dir.

12.SORU

Yasama yetkisine sahip olan Türkiye Büyük Millet Meclisi kaç milletvekilinden oluşmaktadır?

- A
450
- B
500
- C
550
- D
600
- E
650

Yanıt Açıklaması:

TBMM 600 milletvekilinden oluşmaktadır. Doğru cevap D'dir.

13.SORU

Bir hakkın, hak sahibinin elinden çıkmasına ne ad verilir?

- A
Hakkın düşmesi
- B
Hakkın yok oluşu
- C
Hakkın nisbi
- D
Hakkın feshi
- E
Hakkın kaybı

Yanıt Açıklaması:

Bir hakkın hak sahibinin elinden çıkması, o hakkın hak sahibinden ayrılması hakkın kaybedilmesi demektir. Hakların kaybedilmesi iki grupta toplanabilir. Bir hakkın NİSBİ KAYBI iken diğer hakkın MUTLAK KAYBI'dır. Hak sahibinin, sahip olduğu bir hakkın hukuki işlem, hukuki fiil ya da hukuki olay sonucunda bir başka kişiye devredilmesiyle hakkın nisbi kaybı gerçekleşir. Hakkın mutlak kaybı, bir hakkın, hukuki olay, hukuki fiil ya da hukuki işlem sonucunda tamamen ortadan kalkmasıyla gerçekleşir.

14.SORU

"Bir hak kazanılırken hakkın kazanılmasına engel olan bir sebebin mevcudiyeti veya o hakkı kazanma için gerekli olan bir unsurun yokluğu hakkında gerekli özeni göstermesine rağmen kişide varolan, makul görülebilen bir yanlış bilgi ya da bilgisizliği ifade eder."

Yukarıda açıklaması yapılmış olan ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A
İyiniyet sonuçları
- B
Kişinin korunması
- C
İyiniyet kavramı
- D
Karine
- E
Hakkın nisbi kaybı

Yanıt Açıklaması:

İyiniyet kavramı, bir hak kazanılırken hakkın kazanılmasına engel olan bir sebebin mevcudiyeti veya o hakkı kazanma için gerekli olan bir unsurun yokluğu hakkında gerekli özeni göstermesine rağmen kişide varolan, makul görülebilen bir yanlış bilgi ya da bilgisizliği ifade eder. Doğru cevap C'dir.

15.SORU

Kullanma yetkisi bakımından, hak sahibine bağlılıklarına göre özel haklar kaçta ayrılır?

- A
1
- B
2
- C
3
- D
4
- E
5

Yanıt Açıklaması:

Kullanma yetkisi bakımından, hak sahibine bağlılıklarına göre özel haklar, devredilebilen haklar ve devredilemeyen haklar şeklinde ikiye ayrılır

16.SORU

Cumhurbaşkanı görev süresi aşağıdakilerden hangisidir?

- A
5 yıl
- B
4 yıl
- C
3 yıl
- D
2 yıl
- E
1 yıl

Yanıt Açıklaması:

Cumhurbaşkanı görev süresi 5 yıldır.

17.SORU

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ CEZA MUHAKEMESİNDE KOVUŞTURMA SÜRECİNİ İFADE EDER?

- A
Suç şüphesinin ortaya çıkmasından iddianamenin mahkeme tarafından kabul edilmesine kadar olan süreç
- B
Sanığın sorgusu yapılmadan önceki dönemi kapsayan süreç
- C
İddianamenin mahkeme tarafından kabulünden hükmün kesinleşmesine kadar olan süreç
- D
Hüküm kesinleşmeden önce, savcının esas hakkındaki mütalaası süreci
- E
Suç şüphesinin ortaya çıkmasından iddianamenin mahkemeye verilmesine kadar olan süreç

Yanıt Açıklaması:

İddianamenin mahkeme tarafından kabulünden hükmün kesinleşmesine kadar olan süreç ceza muhakemesinde kovuşturma sürecini ifade eder. Doğru cevap C seçeneğinde verilmiştir.

18.SORU

Aşağıdakilerden hangisi negatif statü haklarından?

- A
Dernek kurma hürriyeti
- B
Eğitim ve öğretim hürriyeti
- C
Siyasi parti kurma hakkı
- D
Konut hakkı
- E
Çalışma ve sözleşme hürriyeti

Yanıt Açıklaması:

Eğitim ve öğretim hürriyeti, konut hakkı ve çalışma ve sözleşme hürriyeti pozitif statü haklarıdır. Siyasi parti kurma hakkı ise aktif statü haklarından. Doğru yanıt A seçeneğidir.

19.SORU

Aşağıda verilen haklar hangisinde yanlış eşleştirilmiştir?

- A
Özel haklar - Medeni haklar
- B
Şahsiyet hakkı – Kişilik hakkı

- C
İsteme hakları - Pozitif statü hakları
- D
Katılma hakları – Aktif statü hakları
- E
Koruyucu kamu hakları – Pasif statü hakları

Yanıt Açıklaması:

Kişisel kamu hakları koruyucu kamu haklarıdır. Koruyucu kamu haklarına negatif statü hakları denilir. Şıkta verilen pasif statü hakkı yanlıştır.

20.SORU

Vergi hukukunda vergilendirmenin mali güce göre yapılmasını vurgulayan ilke aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Eşitlik ilkesi
- B
Laiklik ilkesi
- C
Adalet ilkesi
- D
Genellik ilkesi
- E
Kanunilik ilkesi

Yanıt Açıklaması:

Vergi hukukunun temel ilkelerini; genellik, adalet ve kanunilik oluşturmaktadır. Vergide adalet, vergilendirmenin mali güce göre yapılmasını vurgulayan bir ilkedir.

1.SORU

- I. MİRAS
II. CEBRÎ İCRA
III. İŞGAL
IV. KAMULAŞTIRMA

Taşınmaz mülkiyetinin kazanılması, tescille olur; ancak bazı hâllerde mülkiyet tescilden önce kazanılır. Yukarıdakilerin hangileri bu hâller arasında sayılabilir?

- A
I ve II
- B
I, II ve III
- C
II, III ve IV
- D
I, III ve IV
- E
I, II, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Taşınmaz mülkiyetinin kazanılması, tescille olur. Miras, mahkeme kararı, cebri icra, işgal, kamulaştırma hâlleri ile kanunda öngörülen diğer

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

hâllerde, mülkiyet tescilden önce kazanılır. Doğru cevap E'dir.

2.SORU

Ticaret hukukunda bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Ticari şirket
- B
Esnaf
- C
Tacir
- D
İşletmeci
- E
Tüzel kişi

Yanıt Açıklaması:

Tacir, bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye denir.

3.SORU

Aşağıdakilerden hangisi kişiler arasındaki borç ilişkilerini konu alır?

- A
Medeni hukuk
- B
Borçlar hukuku
- C
Ticaret hukuku
- D
Kişiler hukuku
- E
Devletler özel hukuku

Yanıt Açıklaması:

Borçlar hukuku, kişiler arasındaki borç ilişkilerini konu alır. Hukuk sistemimiz içinde borcun kaynağı kural olarak, kanun, sözleşme ya da hukuka aykırı fiil olabilir. Borçlar hukuku bu borç kaynaklarını, yarattıkları sorumluluk türünü ve sonuçlarını düzenler.

4.SORU

Hukuk düzeninde sahipsiz bir taşınma üzerinde aslen mülkiyet hakkının kazanılmasını sağlayan aşağıdakilerden hangisidir?

- A
İşgal
- B
İhraz
- C
Devren kazanma
- D
Sözleşme
- E

İrade

Yanıt Açıklaması:

Kişinin o ana kadar kimsenin malı olmayan bir şey üzerinde kendi fiili ile kendi lehine bir hak kurmasına, hiç bir aracı olmadan ilk defa hak kurmasına, kazanmasına ' hakkın aslen kazanılması ' denir. Sahip bir taşınmaz üzerinde aslen mülkiyet hakkının kazanılmasını sağlayan işgaldir. Doğru cevap A' dir.

5.SORU

Aşağıdakilerden hangisi taşınmaz rehninin türlerinden biridir?

- A
İrat senedi
- B
İpotekli kıymetli evrak
- C
İpotek kambiyosu
- D
Türev aracı
- E
Finansal araç

Yanıt Açıklaması:

A şıkkı doğrudur. Taşınmaz rehninin türleri; "ipotek", "ipotekli borç senedi" ve "irat senedi"dir

6.SORU

Kişiler ile Devlet arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk kurallarından doğan haklara ne denir?

- A
Nisbi haklar
- B
Aynî haklar
- C
Kamu hakları
- D
Malvarlığı hakları
- E
Devredilebilen haklar

Yanıt Açıklaması:

Kamu hakları kamu hukukundan doğan, vatandaşların Devlet'e karşı sahip olduğu hakları ifade eder. Diğer ifadesiyle kamu hakları, kişiler ile Devlet arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk kurallarından doğan haklardır.

7.SORU

"Suçu, yaptırımını ve bunlara etki eden koşulları inceleme konusu yapan hukuk dalıdır." şeklinde tanımı yapılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A
İdare hukuku
- B
Adli hukuk

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

C
Genel kamu hukuku

D
Ceza hukuku

E
Anayasa hukuku

Yanıt Açıklaması:

En yalın hâliyle ceza hukuku; suçu, yaptırımını ve bunlara etki eden koşulları inceleme konusu yapan hukuk dalıdır.

8.SORU

Kişinin o ana kadar kimsenin malı olmayan bir şey üzerinde kendi fiili ile kendi lehine bir hak kurmasına, hiçbir aracı olmadan şey üzerinde ilk defa hak kurmasına ne ad verilir?

A
Aslen kazanma

B
Devren kazanma

C
Külli halefiyet

D
Cüzi halefiyet

E
Fer'en iktisap

Yanıt Açıklaması:

Kişinin o ana kadar kimsenin malı olmayan bir şey üzerinde kendi fiili ile kendi lehine bir hak kurmasına, hiçbir aracı olmadan şey üzerinde ilk defa hak kurmasına, kazanmasına (iktisap etmesine) "hakkın aslen kazanılması (asli / asıl yoldan iktisabı)" denir. Doğru cevap A'dır.

9.SORU

AMACI SOSYAL SİGORTALAR İLE GENEL SAĞLIK SİGORTASI BAKIMINDAN KİŞİLERİ GÜVENCE ALTINA ALMAK, BU SİGORTALARDAN YARARLANACAK KİŞİLERİ VE SAĞLANACAK HAKLARI, BU HAKLARDAN YARARLANMA ŞARTLARI İLE FİNANSMAN VE KARŞILANMA YÖNTEMLERİNİ BELİRLEMEK, SOSYAL SİGORTALARIN VE GENEL SAĞLIK SİGORTASININ İŞLEYİŞİ İLE İLGİLİ USÛL VE ESASLARI DÜZENLEMEK OLAN KANUN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A
Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

B
İş Kanunu

C
Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu

D
Borçlar Kanunu

E

Türk Medeni Kanunu

Yanıt Açıklaması:

Sosyal güvenlik sisteminin temel yasası, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'dur. Yasa esasen, sigortalı ve genel sağlık sigortalısı olarak tanımladığı kişileri ve onların bakmakla yükümlü oldukları kişileri muhatap alır. Bu Kanun'un amacı, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak, bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılama yöntemlerini belirlemek, sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir.

10.SORU

- I. İSTER GEZİCİ OLSUN İSTER BİR DÜKKÂNDAN VEYA BİR SOKAĞIN BELİRLİ YERLERİNDE SABİT BULUNSUN, EKONOMİK FAALİYETİ SERMAYESİNDEN FAZLA BEDENİ ÇALIŞMASINA DAYANAN VE GELİRİ ÇIKARILACAK KARARNAMEDE GÖSTERİLEN SINIRI AŞMAYAN VE SANAT VEYA TİCARETLE UĞRAŞAN KİŞİDİR.
- II. SİGORTACININ SİGORTA ETTİĞİ MENFAATİ TEKRAR SİGORTA ETTİRMESİNE DENİR.
- III. SENETTE VAR OLAN BİR HAKKIN, DEVİR VEYA REHİN EDİLMESİ GİBİ HUKUKİ SONUÇLAR DOĞURAN BİR İRADE BEYANIDIR.

Yukarıda tanımları verilen ticaret hukuku kavramları hangi seçenekte doğru olarak sıralanmıştır?

A
Tacir-alonj-ciro

B
Esnaf-ciro-reasürans

C
Tacir-reasürans-alonj

D
Esnaf-reasürans-ciro

E
Acente-alonj-ciro

Yanıt Açıklaması:

Esnaf, ister gezici olsun ister bir dükkânda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedenî çalışmasına dayanan ve geliri çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişidir. Sigortacının sigorta ettiği menfaati tekrar sigorta ettirmesine reasürans denir. ciro ise senette var olan bir hakkın, devir veya rehin edilmesi gibi hukuki

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

sonuçlar doğuran bir irade beyanıdır. Doğru cevap D'dir.

11.SORU

DİNSEL KURALLARIN ETKİN OLDUĞU TOPLUMLARDA DİN KURALLARINA UYMAMAK AYNI ZAMANDA HANGİ KURAL TÜRÜNE UYMAMAKLA BİR SAYILMAKTADIR?

- A Görgü Kuralları
- B Sosyal Düzen Kuralları
- C Hukuk Kuralları
- D Ahlak Kuralları
- E Seriat Kuralları

Yanıt Açıklaması:

Dinsel kuralların etkin olduğu toplumlarda din Kurallarına uymamak aynı zamanda hukuk Kurallarına uymamakla aynı tutulmaktadır. Doğru cevap C'dir.

12.SORU

Farklı vatandaşlığa sahip kişiler arasındaki özel hukuk ilişkilerini konu alan hukuk dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A Medeni Hukuk
- B İş Hukuku
- C Ticaret Hukuku
- D Devletler Özel Hukuku
- E Borçlar Hukuku

Yanıt Açıklaması:

Devletler Özel Hukuku

13.SORU

Tacir aşağıdaki hukuk dallarından hangisi içerisinde incelenir?

- A Borçlar hukuku
- B Kişiler hukuku
- C Miras hukuku
- D Ticaret hukuku
- E İş hukuku

Yanıt Açıklaması:

Tacir, bir ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten kişidir. Tacir ticaret hukuku alanında incelenir.

14.SORU

Aşağıdakilerden hangisi sosyal ve ekonomik kamu haklarından biridir?

- A Kişi hürriyeti ve güvenliği
- B Özel hayatın gizliliği
- C Sosyal güvenlik hakkı
- D Din ve vicdan hürriyeti
- E Düşünce ve kanaat hürriyeti

Yanıt Açıklaması:

Sosyal güvenlik hakkı sosyal ve ekonomik kamu hakları arasındadır. Diğer seçeneklerde yer alan haklar ise kişisel kamu haklarındandır. Doğru cevap C seçeneğidir.

15.SORU

Hangisi sınırlı aynî haklardan biri değildir?

- A Karma irtifak hakkı
- B Rehin hakkı
- C Mülkiyet hakkı
- D Taşınmaz yükü
- E Şahsi irtifak hakkı

Yanıt Açıklaması:

Mülkiyet hakkı, malike sahip olduğu eşyayı kullanma, ondan yararlanma ve onunla ilgili her türlü maddi ve hukuki tasarrufta bulunma yetkilerini veren tam bir aynî hak niteliğindedir, sınırlı değildir.

16.SORU

Aşağıdakilerden hangisi devletin yönetim biçimi, erklerini ve bunların birbirleriyle olan ilişkilerini belirleyen ve ülkedeki bireylerin temel hak ve özgürlüklerini düzenleyen anayasal kuralların toplamından oluşur?

- A Ceza hukuku
- B Anayasa hukuku
- C Mali hukuk

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

D
Kamu hukuku
E
Yargılamam hukuku

Yanıt Açıklaması:

Anayasa hukuku, devletin yönetim biçimi, erklerini ve bunların birbirleriyle olan ilişkilerini belirleyen ve ülkedeki bireylerin temel hak ve özgürlüklerini düzenleyen anayasal kuralların toplamından oluşur.

17.SORU

Aşağıdakilerden hangisi uluslararası hukukun temel kaynakları arasında yer alır?

A
Coğrafi özellikler
B
Uluslararası yarışma ve şampiyonalar
C
Uluslararası anlaşmalar
D
Dini farklılıklar
E
Konuşulan dilden ötürü oluşan sorunlar

Yanıt Açıklaması:

Genel kabule göre uluslararası hukukun temel kaynakları, uluslararası antlaşmalar, uluslararası örf âdet ve hukukun genel ilkeleridir.

18.SORU

Mirasçı hangi koşulda mirasçılıktan çıkarılabilir.

A
miras bırakana karşı ağır bir suç işlemiş ise
B
Sebebe gerek yoktur
C
böyle bir madde yoktur
D
Annenin isteği ile
E
Ağabey'in isteği ile

Yanıt Açıklaması:

Mirasçı miras bırakana karşı ağır bir suç işlemişse mirasçılıktan çıkarılabilir. Cevap:A

19.SORU

Borçlar Hukuku'nda alacağın devri alacaklı tarafından aşağıdaki usüllerden hangisi şeklinde yapılmalıdır?

A
Sürelî
B
Bildirme
C

Sözlü
D
Hibe yoluyla
E
Yazılı

Yanıt Açıklaması:

Borçlar Hukuku'nda iyi niyetin sonuçları açısından alacağın devri veya alacağın e-temliki, bir alacağın alacaklı tarafından yazılı şekilde bir başkasına devredilmesini ifade eder. Bu devrin gerçekleşebilmesi için borçlunun izninin alınmasına gerek veya ihtiyaç yoktur. Borçluya, alacağın devredilmiş olduğu haber verilirse borcunu artık yeni alacaklıya ödemesi gerekir. Doğru cevap E'dir.

20.SORU

Mutlak ve nisbi haklarla ilgili olarak verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A
Mutlak haklar herkese karşı ileri sürülebilir.
B
Nisbi haklar yalnızca hukuki ilişkinin taraflarınca ihlal edilebilir.
C
Nisbi hakların, sözleşme özgürlüğü ilkesi sonucu olarak birçok türü vardır.
D
Taraflar anlaşarak kanunda gösterilmemiş bir mutlak hak yaratabilirler.
E
Mutlak haklar bir mal ya da kişi üzerinde doğrudan doğruya sahip olunan iktidar haklarıdır.

Yanıt Açıklaması:

Mutlak haklar belli sayıdadır. Kanunda öngörülen mutlak haklar dışında yeni mutlak haklar yaratılması mümkün değildir. Doğru yanıt D seçeneğidir.

ONLINE DÖNEMDE NELER SORULDU?

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI (HUK101U)

1. Sahipsiz taşınırılar üzerinde mülkiyet hakkının aslen kazanılmasına imkân veren yöntem aşağıdakilerden hangisidir?
- İhraz
2. Kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olan ancak kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak yapılan hukuki işlemler aleyhine uygulanan yaptırıma ne ad verilir?
- Mutlak butlan
3. Borçlar Kanunu'nda düzenlenen, bir sözleşmenin yapılması sırasında sözleşmeyi düzenleyen, ileride çok sayıdaki benzer sözleşmede kullanmak amacıyla önceden, tek başına hazırlayarak karşı tarafa sunduğu sözleşme hükümlerini ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?
- Genel işlem koşulları
4. Kanunların yorumunda kanun koyucunun subjektif iradesinin dikkate alındığı yorum yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?
- Tarihsel Yorum
5. Bir ülkede dağınık halde bulunan hukuk kurallarının ait oldukları hukuk dalına bağlı olarak derlenip sistemli bir bütünlüğe kavuşturulması etkinliğine ne ad verilir?
- Tedvin
6. İşçi ve memurların sendikal haklarını ele alan, söz konusu sendikaların kuruluşu, işleyişi ve tasfiyesi dışında, üyelerine sağladıkları hakları bu bağlamda inceleyen iş hukuku alanı aşağıdakilerden hangisidir?
- Toplu iş hukuku
7. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerinden biri değildir?
- Teokratik devlet
8. Bir borç ilişkisinde borcunu kendi rızasıyla yerine getirmeyen borçlunun devlet gücü aracılığıyla bu borcu yerine getirilmesini sağlayan yaptırma ne ad verilir?
- Cebri icra
9. Aşağıdakilerden hangisi uluslararası kamu hukukunun temel kaynaklarından biridir?
- Uluslararası örf ve âdet
10. Aşağıdaki özel haklardan hangisi bir başkasına devredilebilir niteliktedir?
- Telif hakkı
11. Miras Hukukuna göre ayırt etme gücüne sahip bir kimsenin vasiyetname düzenleyebilmesi için kaç yaşını doldurmuş olması gerekir?
- 15
12. Eşya Hukuku'nda kanun veya kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olanların mülkiyetine ne ad verilir?
- Elbirliği mülkiyeti
13. İdari Yargılama Hukukunda ihlal edilmiş hakkın yerine getirilmesi veya uğranılan zararın giderilmesi için açılan davaya ne ad verilir?
- Tam yargı davası
14. Bir kişinin kendisine veya malına yönelik bir saldırı söz konusu olduğunda belirli şartlar altında kuvvet kullanarak bu saldırıyı uzaklaştırma hakkına sahip olmasına ne ad verilir?
- Meşru müdafaa

15. Davalının, davacının ileri sürdüğü olay ve dava konusunu kabul etmekle birlikte, kendi edimini yerine getirmekten çekinmesini haklı gösterecek karşı sebepleri ileri sürmesine ne ad verilir?

- Def'i

16. Hâkimin borçlunun talebi üzerine sözleşmeyi yeni durum ve şartlara uygun olarak değişmesine, sözleşmeden dönülmesi ne imkân tanımına ya da dürüstlük kurallarının gerektirdiği hallerde ileriye etkili sonuçlar doğuracak şekilde sözleşmenin feshine karar vermesine ne ad verilir?

- Emprevizyon (öngöremezlik) teorisi

17. Türk hukukunda irade serbestisi esastır ancak kişiler serbest iradeleri ile bir konuda kararlaştırma yapmazlarsa doğacak boşluk aşağıdaki kurallardan hangisi ile doldurularak taraflar arası ilişkilere olabildiğince az müdahale sağlanmış olur?

- Tamamlayıcı hukuk kuralları

18. Bir hakkın bütün hak (aktif) ve borçlarıyla (pasifleriyle) devredilmesine ne ad verilir?

- Külli halefiyet

19. Aşağıdakilerden hangisi Genel Kamu Hukuku alanındaki üçüncü kuşak haklar arasında yer alır?

- Barış hakkı

20. Aşağıdakilerden hangisi merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve ayrıca sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevlidir?

- Sayıştay

21. Bir kimsenin malvarlığının haklı bir neden olmaksızın diğer bir kimsenin malvarlığının aleyhine çoğalmasına ne ad verilir?

- Sebepsiz zenginleşme

22. İslam Hukukunda kıyası kabul eden fıkıh anlayışına ne ad verilir?

- Ehli rey

23. Aşağıdakilerden hangisi Genel Kamu Hukuku alanında birinci kuşak (klasik) haklar arasında yer alır?

- Dilekçe hakkı

24. Bir davada taraflardan birinin diğer tarafça ileri sürülen veya aleyhine hukuki sonuç doğuracak nitelikteki bir maddi vakıanın (olgunun) doğruluğunu bildirmesine ne ad verilir?

- İkrar

25. Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Cumhurbaşkanı seçilebilmek için kaç yaşını doldurmuş olmak gerekir?

- 40

26. Aşağıdakilerden hangisi hakların ayırımında sosyal ve ekonomik kamu hakları arasında yer alır ?

- Eğitim öğretim hakkı

27. Türk Hukukunda gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarına ne ad verilir?

- Vakıf

28. İş Hukukunda işveren adına hareket eden ve işin, işyerinin ve işletmenin yönetiminde görev alan kimselere ne ad verilir?

- İşveren vekili

29. Aşağıdakilerden hangisi hukuk mahkemeleri arasındaki özel mahkemelerden biri değildir?
- Sulh hukuk mahkemesi
30. Aşağıdakilerden hangisi kişisel kamu hakları arasında yer alır? - Mülkiyet hakkı
31. Hukuk yargılamasında mahkemeden bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesinin talep edildiği dava türü aşağıdakilerden hangisidir?
- Tespit davası
32. Aşağıdakilerden hangisinin asli fonksiyonu, adli yargı alanında çözüme bağlanan dava ve işler bakımından, ülkede hukukun aynı şekilde uygulanmasını ve hukuk birliğini sağlamaktır?
- Yargıtay
33. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na göre bütçe tahminlerinin mali yılbaşından en az kaç gün önce TBMM'ye sunulması gereklidir? - 75
34. Tarafların iradeleri ile açıkça belirtebilecekleri halde belirtmedikleri konuların açığa kavuşturulmasında yardımcı olan kurallara ne ad verilir?
- Yorumlayıcı hukuk kuralı
35. Bir hakkın bir kişiye bağlanmasına ne ad verilir? - Hakkın kazanılması
36. Birbiri ile belli bir ilişki içinde olan iki kişi arasında mevcut olan ve yalnızca hukuki işleme veya ilişkiye taraf olan kişilere karşı ileri sürülebilen haklara ne ad verilir?
- Nisbi hak
37. Temel inceleme konuları; "devletin tanımı, öğeleri, tarihsel gelişimi, devlet yapıları ve insan hakları" olan, hukuk felsefesi ve Anayasa Hukuku ile yakın ilişkili olarak nitelendirilen kamu hukuku dalı aşağıdakilerden hangisidir?
- Genel kamu hukuku
38. Aşağıdakilerden hangisi Türk hukukunda düzenlenen disiplin cezaları arasında yer almaz?
- Hapis Cezası
39. Sigorta hukukunda sigorta ettirenin üçüncü bir kişinin menfaatini, onun adını belirterek veya belirtmeye gerek sigorta verilir?
- Başkası lehine sigorta
40. Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin işlerinde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran işverene ne ad verilir?
- Alt işveren
41. Aşağıdakilerden hangisi Medeni Hukuk'un dalları arasında yer almaz?
- Sigorta hukuku
42. İdarenin kuruluş ve işleyişini inceleyen hukuk dalına ne ad verilir?
- İdare hukuku
43. İslam hukukunda öldürme yaralama ya da bir uzvun kullanılamaz hale getirilmesi ile sonuçlanan fiillerin bilerek ve isteyerek işleyen faillerinin kadı kararıyla işledikleri suçun aynısına maruz bırakılarak cezalandırılmasına ne ad verilir?
- Kisas
44. Başkasının mülkiyetinde olan bir eşyayı kullanma veya ondan yararlanma yetkisini veren aynı hak aşağıdakilerden hangisidir?
- İrtifak Hakkı
45. İdari Yargılama Hukukunda ihlal edilmiş hakkın yerine getirilmesi veya uğranılan zararın giderilmesi için açılan davaya ne ad verilir?
- Tam Yargı Davası

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI - 2021

1) Bir hukuk kuralının somut bir olaya uygulanabilmesi için kuralın tam ve kesin anlamının ortaya çıkarılması faaliyetine ne denir?

- a) Yorum
- b) Kıyas
- c) İçtihat
- d) Öğreti
- e) Muvazaa

2) Vergi kanunlarına göre verginin ödenmesi bakımından alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişiye ne ad verilir?

- a) Vergi mükellefi
- b) Kanuni mümessil
- c) Vasi
- d) Kanuni mükellef
- e) Vergi sorumlusu

3) Aşağıdakilerden hangisi edimin şartlarından biri değildir?

- a) Edimin konusu ahlaka ve adaba aykırı olmamalıdır.
- b) Edimin konusu kanuna aykırı olmamalıdır.
- c) Edim mutlaka parayla ölçülebilen bir değer olmalıdır.
- d) Konusunun belli ya da belirlenebilir olması gerekir.
- e) Edim imkansız olmamalıdır.

4) Aşağıdakilerden hangisi vergi idaresi tarafından gerçekleştirilen işlemlerden biri değildir?

- a) Tahakkuk
- b) Tahsil
- c) Tebliğ
- d) Vergiyi doğuran olay
- e) Tarh

5) Aşağıdakilerden hangisi toplumsal düzen kurallarından biri değildir?

- a) Görgü kuralları
- b) Din kuralları
- c) İktisadi kurallar
- d) Ahlak kuralları
- e) Hukuk kuralları

6) Hukuk kuralları ile benzerlikleri en yoğun olan toplumsal düzen kuralı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Din kuralları
- b) Ahlak kuralları**
- c) Görgü kuralları
- d) Doğa kuralları
- e) Aile kuralları

7) Esas olarak medeni usul hukukunu tamamlayan hukuk dalı hangisidir?

- a) Milletlerarası Usul Hukuku
- b) İcra ve İflas Hukuku**
- c) Ceza Usul Hukuku
- d) Ticaret Hukuku
- e) Borçlar Hukuku

8) Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan yönetmeliklerin yargısal denetimi hangi organ tarafından yapılır?

- a) Danıştay
- b) Anayasa Mahkemesi**
- c) TBMM
- d) Kamu Denetçiliği Kurumu
- e) Uyuşmazlık Mahkemesi

9) Aşağıdakilerden hangisi kişinin özel hakları arasında yer almaz?

- a) Telif hakkı
- b) Alacak hakkı
- c) Seçme ve seçilme hakkı**
- d) İntifa hakkı
- e) Mülkiyet hakkı

10) I. Kanun

II. Mahkeme kararları

III. Örf-adet hukuku

IV. Kanun Hükmünde Kararname

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri yazılı hukuk kurallarından değildir?

- a) Yalnız III**
- b) II ve III
- c) I ve IV
- d) I ve III
- e) III ve IV

SKY MOON

PDF

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW

SKYMOON PDF

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW...

SINCE 2020

11) Davacının karşı tarafı bir şey yapmaya, bir şey vermeye veya bir şeyi yapmaktan kaçınmaya mahkum edilmesini amaçlayan davaya ne denir?

- a) Eda
- b) İnşar
- c) Tespit
- d) Topluluk
- e) Belirsiz alacak

12) Anayasa Mahkemesine yapılacak bireysel başvuru, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren kaç gün içinde yapılmalıdır?

- a) 45
- b) 30
- c) 60
- d) 10
- e) 20

13) Temel işlevi, adli yargı kolunda çözüme bağlanan işler ve davalar bakımından ülkede hukukun aynı biçimde uygulanmasını ve hukuk birliğini sağlamak olan mahkeme aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Yargıtay
- b) Anayasa Mahkemesi
- c) Danıştay
- d) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
- e) Uyuşmazlık Mahkemesi

14) Hukukun kendisine hukuki sonuç bağladığı insan davranışına ne ad verilir?

- a) İrade açıklaması
- b) Haksız fiil
- c) Duygu açıklaması
- d) Hukuksal fiil
- e) Hukuki olay

15) Aşağıdakilerden hangisi eda davalarından biri değildir?

- a) Tazminat davası
- b) Boşanma davası
- c) Borcun ifası davası
- d) Saldırının durdurulması davası
- e) Geri alım davası

16) Bir hastaya tıbbi müdahale kendisinin veya kendisi buna ehil durumda değilse yasal temsilcisinin rızası alınarak yapılmalıdır. Ancak somut durumda bunu sağlamanın imkan dışı olduğu durumlarda, bu rıza alınmadan yapılan tıbbi müdahaleler hangi gerekçeyle hukuka uygundur?

- a) Kamu yararı
- b) Zımni rıza
- c) Meşru müdafaa
- d) Zarar görenin rızası
- e) **Üstün nitelikte özel yarar**

17) Hesap mahkemesi de denilen organ aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Kamu Denetçiliği Kurumu
- b) Danıştay
- c) Yargıtay
- d) Uyuşmazlık Mahkemesi
- e) **Sayıştay**

18) Fransız İnsan ve Yurttaş Halklar Bildirgesi hangi olayın bir ürünüdür?

- a) Amerikan bağımsızlık savaşının
- b) Rönesans'ın
- c) Sanayi Devrimi'nin
- d) **Büyük Fransız Devrimi'nin**
- e) Reform hareketlerinin

19) Bir kişinin malına veya canına karşı yapılan hukuka aykırı saldırılara karşı kişinin kendini savunmasına hukuken ne ad verilir?

- a) Gayri meşru müdafaa
- b) **Meşru müdafaa**
- c) Zor kullanma
- d) Zorda kalma
- e) İhkakı hak

20) Boşanma ve miras konuları hangi hukuk dalı tarafından incelenir?

- a) Vatandaşlık Hukuku
- b) **Medeni Hukuk**
- c) İdare Hukuku
- d) Anayasa Hukuku
- e) Borçlar Hukuku

SKYMOON PDF
DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW...

SINCE 2020

21) İş Kanunu'na göre işveren adına hareket eden ve işin, işyerinin veya işletmenin yönetiminde görev alan kişilere ne ad verilir?

- a) Müfettiş
- b) Müdür
- c) İşveren vekili
- d) Tacir yardımcısı
- e) Şef

22) Aşağıdakilerden hangisi merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleriyle mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemekle yetkilidir?

- a) Hakimler ve Savcılar Kurulu
- b) Sayıştay
- c) Yargıtay
- d) anayasa Mahkemesi
- e) Danıştay

23) Aralarında var olan borç ilişkisi dolayısıyla alacaklının borçludan isteyebileceği, borçlunun da yerine getirmekle yükümlü bulunduğu davranış biçimine ne ad verilir?

- a) Sözleşme
- b) Edim
- c) alacak
- d) İş
- e) Çalışma

24) Toplu iş sözleşmesi Aşağıdakilerden hangisi arasında yapılabilir?

- a) Bir işçi ile işveren
- b) Bir işveren ile başka bir işveren arasında
- c) İşveren ile işçiler
- d) İşveren sendikası ile işçi sendikası arasında
- e) Bir işçi ile işveren arasında

25) Aşağıdakilerden hangisi adli yargıda genel görevli hukuk mahkemesidir?

- a) Tüketici mahkemesi
- b) Asliye hukuk mahkemesi
- c) Sulh hukuk mahkemesi
- d) Yargıtay
- e) Asliye ticaret mahkemesi

SKYMOON

PDF

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW

SKYMOON PDF

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW...

SINCE 2020

26) Bir sözleşmenin meydana gelebilmesi için iki irade açıklamasına ihtiyaç vardır. Bunlardan zaman bakımından önce yapılan irade açıklamasına ne ad verilir?

- a) Kabul
- b) Muvazaa
- c) İcaba davet
- d) Edim
- e) İcap

27) Hakim, bir uyuşmazlığın çözümünde olaya uygulanacak yazılı ya da yazılı olmayan bir hukuk kuralı bulamadığında ne yapar?

- a) Geçmişteki kanunlara bakar.
- b) Hukuk yaratır.
- c) Görevsizlik kararı verir.
- d) Davanın düşmesine karar verir.
- e) Diğer ülkelerin kanunlarına bakar.

28) Aşağıdakilerden hangisi bir hukuki yaptırımdır?

- a) Toplumdan dışlama
- b) Ayıplama
- c) Kınama
- d) Cebri icra
- e) Hor görme

29) Gerçek kişilik aşağıdaki durumlardan hangisi gerçekleştiğinde sona ermez?

- a) Birlikte ölüm karinesi
- b) Ölüm karinesi
- c) Akıl sağlığının yitirilmesi
- d) Ölüm
- e) Gaiplik

30) Aşağıdakilerden hangisi sınırlı aynı haklardan biridir?

- a) Özel yaşamın gizliliği hakkı
- b) İntifa (yararlanma) hakkı
- c) Mülkiyet hakkı
- d) Fikri hak
- e) Kişilik hakkı

SKYMOON

PDF

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW

SKYMOON PDF

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW...

SINCE 2020

31) Aşağıdaki hukuk dallarından hangilerinde kıyas yasağı söz konusudur?

- a) İdare Hukuku-Genel Kamu Hukuku
- b) Ceza Hukuku-Vergi Hukuku**
- c) Milletlerarası Hukuk-Hukuk Tarihi
- d) Anayasa Hukuku-İdare Hukuku
- e) Hukuk Felsefesi-Hukuk Sosyolojisi

32) Halkın devlet yönetimine katılması esasını temel alan, anayasa ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Sosyal devlet
- b) İnsan haklarına saygılı devlet
- c) Hukuk devleti
- d) Laik devlet
- e) Demokratik devlet**

33) Hukuk kuralları dışında, diğer toplumsal kurallara uyulmadığında, karşılaşılabilecek olan tepki aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Manevi yaptırım**
- b) Para cezası
- c) Maddi tazminat
- d) Manevi tazminat
- e) Cebri icra

34) Aşağıdakilerden hangisi idare hukukunda özel kişilere karşı uygulanan yaptırımlardan biridir?

- a) Maddi tazminat
- b) Hapis cezası
- c) Butlan
- d) İdari para cezası**
- e) Manevi tazminat

35) Aşağıdakilerden hangisi kamu hukuku dalları arasında yer almaz?

- a) Milletlerarası Hukuk / Uluslararası Hukuk
- b) Vergi Hukuku
- c) Ticaret Hukuku**
- d) Genel Kamu Hukuku
- e) Anayasa Hukuku

36) Kişinin hak ve borçlara sahip olabilme ehliyeti hukukumuzda hangi kavramla tanımlanmaktadır?

- a) Sınırlı ehliyetsizlik
- b) **Hak ehliyeti**
- c) Tam ehliyetlilik
- d) Sınırlı ehliyetlilik
- e) Fiil ehliyeti

37) Vergi hukukunda uzlaşma kurumuna başvurma yolu kaç gündür?

- a) 15 gün
- b) 45 gün
- c) 60 gün
- d) 7 gün
- e) **30 gün**

38) Yenisi seçilene kadar aşağıdakilerden hangisi cumhurbaşkanlığına vekalet eder?

- a) Anayasa Mahkemesi Başkanı
- b) Danıştay Başkanı
- c) İçişleri Bakanı
- d) TBMM Başkanı
- e) **Cumhurbaşkanı Yardımcısı**

39) Türk hukukunda olağan hallerde evlenme yaşı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- a) Kadınlar bakımından 17, erkekler bakımından 21 yaşın tamamlanması
- b) Kadınlar bakımından 15, erkekler bakımından 17 yaşın tamamlanması
- c) Kadınlar ve erkekler bakımından 16 yaşın tamamlanması
- d) Kadınlar bakımından 13, erkekler bakımından 14 yaşın tamamlanması
- e) **Kadınlar ve erkekler bakımından 17 yaşın tamamlanması**

40) Bir davaya yer itibariyle hangi mahkemenin bakacağını ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Replik
- b) Duplic
- c) İstinabe
- d) **Yetki**
- e) Görev

41) Defi kim/kimler tarafından ileri sürülebilir?

- a) **Herkes**
- b) **Taraflar**
- c) **Tanık**
- d) **Savcı**
- e) **Hakim**

SKYMOON

PDF

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW

SKYMOON PDF

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW...

SINCE 2020